

Flacăra

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE FRONTUL UNITĂȚII SOCIALISTE

La temperatura oamenilor și a vulcanilor

Acum opt ani de zile, Vasile Atitienei putea fi întâlnit, dacă ne referim la locul său de muncă, pe platforma furnalelor 1-4, micile și vechile furnale ale Hunedoarei. Altfel spus, au trecut opt ani și ceva de când Vasile Atitienei, prin ordinul ministrului, ca foarte mulți alți hunedoreni dealfel, a fost transferat la Combinatul siderurgic din Galați.

Dacă spun că a fost greu, asta poate că nu înseamnă mare lucru, dar dacă spun că trebuia să-i învăț pe alții ceea ce eu încă nu știam, asta poate că mai limpește oarecum lucrurile în ceea ce privește felul în care am pus pe picioare furnalul numărul 1 de-aici, de la Galați. Să nu se înțeleagă că eu, Atitienei, am făcut treaba asta. Eu n-am fost decât un simplu pion care avea în subordine alți cîțiva pionieri, și mai mici, așa cum sint eu încă și-acum.

„Culmea este că Hunedoara nu-i nici pe departe un oraș tot atît de frumos ca Galațiul, dar eu mi-am lăsat acolo o bună parte din tinerețea mea, acolo, dintr-un simplu țaran venit de prin părțile Dorohoiului, am devenit mai întii fierar betonist la I.C.S.H., apoi furnalist în combinat. Și ar mai fi de spus că tot acolo am cunoscut-o și pe Catinca, nevastă-mea, care lucra la un chișoc de răcoritoare în curtea școlii profesionale. Nu mai vorbesc despre faptul că tot acolo s-au născut și copiii mei, fata, care acum e elevă în anul trei la liceul industrial, și băiatul, are 12 ani acum și e elev în clasa a VII-a. Și-n fine, dar nicidecum în ultimul rînd, acolo, la Hunedoara, i-am lăsat și pe cei mai buni prieteni ai mei, Ilie Mitcă, Francisc Vilmos și Gheorghe Aciobăniței, ortaci de muncă. În legătură cu treaba asta, eu nu sint de părere că prietenii țî-i faci oriunde și oricînd, vreau să spun în pripă. Chestiunea este ceva mai delicată și cere timp. Nu sint un om rece, distant, dar nici să mă păcălesc în privința asta nu-mi place. Așa se face că prietenii mei de bază aici sint Dionisie Tofan, Mihai Onofrei și Vasile Ominiuc, veniți de la Hunedoara cu puțin timp după mine. Imi face plăcere să spun că prieten bun mi-a devenit și Vasile Bogos, un băiat de

numai 24 de ani. L-am crescut, ca să zic așa, ca pe un frățior mai mic. A venit la furnal dintr-o comună de prin Vaslui. După două-trei zile a vrut să plece. Căuta un loc mai ușor. L-am ținut din scurt și, iată-l, a ajuns un bun furnalist, are categoria a doua, dar am încredere să-i dau orice lucrare, chiar și de categoria a cincea, și știu că o face fără nici un cursur. Oameni care au crescut aici, lingă vatră, sub oblăduirea noastră, a tuturor celor mai în vîrstă, ar mai fi Dumitru Crăciun, care-n vara acestui an a terminat școala de maistri, Ion Melcioiu, care a terminat institutul de subingineri, cauperistul Gheorghe Harabagiu, și el cu școala de maistri terminată. Dintre cei mai tineri, i-aș aminti pe Mihai Popescu, băiatul care stă dezbrăcat și-aruncă pămîntul cu lopata, Roșu Andone, Franț Chiper, Ion Mocanu și mulți alții încă.“

Și-n duminica în care toată țara intrase

„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

Elanurile începutului

Sentimentul că Festivalul „Cîntarea României”, încă de la lansarea ideii organizării sale, reprezintă o operă educațională și culturală de o amploare națională fără precedent a căpătat tot mai mult noi și impresionante confirmări în aceste zile de la cumpăna dintre toamnă și iarnă. Promptitudinea și elanul cu care s-a trecut la faptă sint semne că aspirația către o asemenea realizare era extrem de sensibilă în ființa noastră, a tuturor. Aștepta numai acest impuls viguros, pe care, cu acea intuiție sigură a necesității imperioase, secretarul general al partidului avea să-l dea încă la Congresul educației politice și al culturii socialiste din vară.

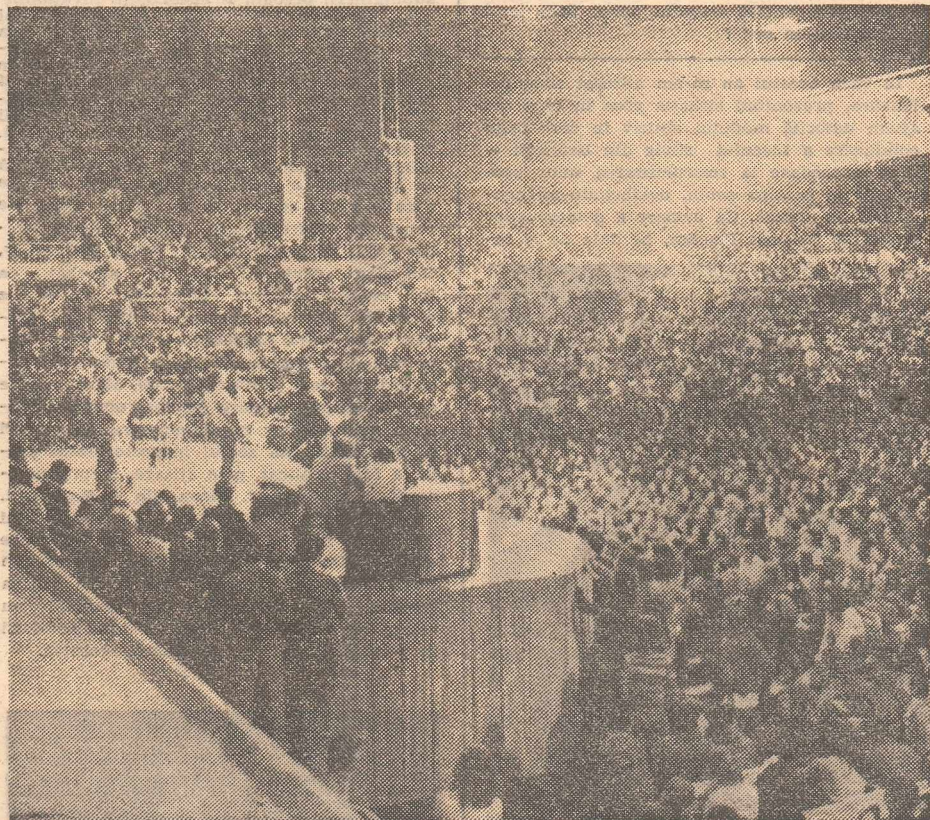
Definit ca „o manifestare a muncii și creației libere a poporului nostru”, Festivalul „Cîntarea României” inaugurează în istoria culturală a țării etapa angrenării fiecărui cetățean în innobilarea sa spirituală. Accesul la cultură nu e numai un drept virtual, de care poate dispune, mai mult sau mai puțin, fiecare om, ci o lucrare vie, de autoeducație, de construcție interioară a fiecăruia de către el însuși. Nu un apanaj și o acțiune de „luminare” a maselor de către cei inițiați, ci o cauză a întregului popor înfăptuită prin forțele sale proprii, forțe în care sint implicate firesc și unanimitate energiile specifice ale oamenilor de cultură și artă. Formarea omului nou, ca parte integrantă a programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, promovată de partid, împlinește în mod necesar o condiție sine qua non a propășirii generale a națiunii noastre socialiste.

Cu aceste gânduri, care ne animă pe noi toți, urmăream așadar în aceste zile, prin participare directă sau prin interme-

(Continuare în pag. 10)

NICULAE STOIAN ■

VICTOR NIȚA ■

13 000 de bucureșteni au cîntat și au recitat la Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar.

Un miner din Valea Jiului a scris această poezie emoționantă

Scrisoare acasă

Părinții mei cu lacrimi picurînd
sub gene
Ce-aș mai putea de mine să vă
scriu
Decît că aici o duc bine și,
deși tîrziu,
Am înțeles c-adevărații oameni nu
știu ce-nseamnă lene.

Sudoarea frunții mele-o las
de-o vreme
nu pe cărți de-aventuri sau
pe reviste
Alte emoții prînd de-acuma
să mă cheme
Nu din acelea cînd mă căutam la
vreun concurs pe liste.

Să știți că nu lucrez în vreun birou
Nu beau cafea la ore fixe cu vreo
secretară
Lucrez în salopete și pufoacă,
nu-n sacou
Și, ce-i mai important, să știți că
nu lucrez afară.

Aici în subteran eu și ortacii mei
rupem lumina pămîntului
Și e ceva firesc în curgerea

domoală
Să ne mîndrim că ne-nfășoară mina
Cum înfășoară mama pruncul ce-l
ține în poală.
Nu știu de ce dar vreau s-afilați
și voi
Că sint tăria unui lucru împlinit
Ți-aduci aminte mamă, ziceai
că n-o să fac nimic de soi

Însă aici în fiecare zi se rupe-un mit.

Asemeni Prometeului ce-a furat
focul de la zei
Prometeii de azi sint toți ortacii mei
Cînd scot cărbunele născător
de lumină și căldură
Și vorbe de-omenie li se desfată-n
gură.

Aș vrea să vă întreb ce mai este
pe-acasă
Tata mai e bolnav, dar mama
mai suspină
Oricum pină cînd o să fim cu toți
la masă
Din întuneric vă trimit lumină.

MIRCEA BUJORESCU ■

Despre nucii sufocați de reziduuri de la punctul Brătuleasa al Carierei de piatră Virturile, județul Arad. S-a scris mult, dar cu toate acestea nu s-a luat nici o măsură. Se cere energie salvarea lor în spiritul Legii pomiculturii (nucii având, precum și protecție specială, apoi în favoarea lor vine și Legea mediului ambiant). Nucii și pajistea verde de la Brătuleasa, bună de pășunat, sînt și un cadru pitoresc al drumului ce poartă turiștii spre Vața, Brad, în vestita Tară a Zarandului moșilor crișeni, sau pe cei ce călătoresc dinspre centrul Transilvaniei spre Arad, spre Moaneasa și Șiria. (Ion Coțoi, com. Bonjești, jud. Arad)

Semnatarele acestei scrisori, 41 de mame și angajate Grădiniței cu cămin nr. 1 din Tg. Neamț, cerem de mai multă vreme ca în orașul nostru să se construiască un local nou pentru această unitate de preșcolari. Și lată pentru ce! În prezent, grădinița funcționează în două locuri necorespunzătoare. Intr-unul sînt sălile de clasă, iar în celălalt dormitoare. După ce copiii iau masa, fie iarna pe viscol sau pe ploaie, fie vara pe arșiță, micuții de trei ani sînt nevoiți să părăsească primul local pentru a se duce în celălalt, unde se află dormitoare, la o distanță de circa 70-80 de metri. Aici, grupurile sanitare sînt afară, la o distanță de 100 m. Clădirile sînt încălzite cu lemne și cărbuni, sînt foarte vechi și nu se mai încălzesc cum trebuie, sînt friguroase, punînd în pericol sănătatea copiilor. Dealtfel, sînt și neîncălzite, au doar 80 de locuri, rămînînd mereu pe din afară un mare număr de copii ai mamelor angajate. Această grădiniță funcționează 12-13 ore pe zi în tot timpul anului. De aceea, rugăm respectuos ca situația să fie înțeleasă și din fondurile contribuției cetățenești să se construiască un local pentru această grădiniță cu orar prelungit, astfel încît și copiii noștri să crească și să se dezvolte în condiții corespunzătoare. (Semnează 41 de mame, specificînd fiecare cît copil are și unde lucrează)

În spatele blocului în care locuiesc există, de circa 8-10 ani, șapte stâlpi de înaltă tensiune și o piatră din beton cam de două tone. Ale cui sînt, de ce le-a lăsat aici, de ce nu le mai ridică, nu știu? Vă informez că materialele acestea ocupă o foarte mare suprafață de teren, sînt așezate pe spațiile verzi unde ar trebui să se joace copiii și practic nu pot intra cu autovehiculele cei care vor să le gareză pe aleile din jurul acestui bloc. În numele tuturor locatarilor din blocul 1, str. 23 August, vă rugăm ajutați-ne, fiindcă la organele locale am apelat în repetate rînduri, dar fără rezultat. (Niță Ioana, Drăgășani)

Subsemnatul dr. Cristea Ion, medic primar, șef lucrări, Clinica anestezie-terapie intensivă a Spitalului clinic Fundeni vă aduc la cunoștință următoarele, în legătură cu scrisoarea semnată de Bujor Nedelcoșici și apărută în revista Flacăra, referitor la tatăl său, Niculescu Constantin, operat în clinica chirurgicală Fundeni. În timpul perioadei de internare a pacientului (circa 30 de zile), fiul acestuia nu a venit să discute cu subsemnatul privitor la starea tatălui său. Doar la 24 de ore după deces a venit în spital și mi-a cerut justificarea asupra decesului. A făcut aceasta pe un ton acuzator, punînd la îndoială oportunitatea intervenției chirurgicale și competența tratamentului efectuat. De asemenea, a avut remarcări nejustificate asupra diagnosticului bolii. Răspund la fiecare afirmație făcută în scrisoare. Acordul asupra intervenției chirurgicale a fost discutat de familie cu tovarășul prof. dr. Dan Setlăce. Afirmăm că nu a fost lăsat să intre în reanimare nu poate fi luat în considerație, intrucît vizitarea pacienților internați în această secție este interzisă, conform dispozițiilor Ministerului Sănătății. În plus, este foarte curios faptul că autorul „uită” că nu a putut solicita acest lucru, din moment ce nu s-a prezentat la mine niciodată, așa cum am arătat mai sus. Seriozitatea acestei acuzații aruncă o lumină dubioasă și asupra altor afirmații din reclamație. Operația efectuată în clinica noastră a fost, de fapt, o reintervenție, prima fiind realizată la Institutul oncologic, București. Diagnosticul lezional preoperator nu este în sarcina Clinicii A.T.I. în care lucrez. El a fost stabilit în trei clinici bucureștene (Institutul oncologic, Clinica de gastroenterologie, Clinica chirurgicală - Fundeni), iar diagnosticul anatomic-patologic aparține serviciului respectiv. De la toate aceste instituții se pot cere lămuriri și nu de la subsemnatul. Cît privește calitatea îngrijirii medicale, solicitați în acest sens - dacă este nevoie - opinia șefului clinicii - chirurgicale, precum și a șefului clinicii de anestezie și terapie intensivă, a medicilor din colectivul în care lucrez și a personalului care a depus un efort continuu pentru îngrijirea bolnavului.

Primim din partea Comitetului executiv al Consiliului popular al județului Constanța: La adresa dv. cu care ne transmiteți spre soluționare problemele ridicate în scrisoarea ce v-a fost adresată de către Slav Titus vă comunicăm că, în urma cercetărilor efectuate la fața locului, a rezultat că în mare măsură problemele sesizate corespund realității. Pentru înlăturarea neajunsurilor existente, Biroul executiv al Consiliului popular al comunei Chirnogeni a primit indicații ca pînă cel mai tîrziu la 20 noiembrie a.c. să asigure iluminatul public în localitatea Plopeni, potrivit prevederilor legale.

Mă numesc Ion Marinescu și locuiesc în municipiul Gheorghiu-Dej. Într-un spațiu dintre blocurile construite în formă de potcoavă pe alea Lalelelor, circa o sută de copii locuind în acest cartier aveau amenajat un loc de joacă potrivit unui asemenea scop. În toamna acestui an, din

motive cu totul de neînțeles, spațiul respectiv a fost transformat în parcaj pentru autoturismele proprietate personală ale locatarilor din blocuri. Copiii au fost alungați și o serie de amenajări făcute de noi, părinții - masă de ping-pong, miniteren de fotbal îngrădit cu un garduleț de fier și altele - au fost distruse fără milă. Copiilor nu le-a rămas decît să se joace printre autovehicule sau în stradă. Este oare această măsură justă și în spiritul unor indicații precise de partid?

Din partea Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Rîmnicu Vilcea primim:

„Prin sesizarea înregistrată la numărul... petiționara (Spiridon Didina, n.n.) aduce la cunoștință unele nereguli manifestate în cadrul Asociației de locatari, zona Petrișor. În urma cercetărilor celor semnalate s-au constatat următoarele:

Privitor la faptul că împuternicitul Culea Vasile în activitatea sa a săvîrșit unele ilegalități. Comitetul executiv al Consiliului popular municipal a dispus verificarea de către organele C.F.I. a gestiunii Asociației de locatari cu care ocazie s-au constatat unele nereguli, luîndu-se imediat măsuri de intrare în legalitate. În continuare, referindu-se la modul defectuos în care s-au calculat cheltuielile de încălzire, în răspuns se arată că „organul de revizie a stabilit că pe perioada cit nu s-au calculat cheltuielile de încălzire la apartamentul nr. 1 vila E. tov. Matel Ion datorînd asociației de locatari suma de 2.119 lei, recomandînd Comitetului asociației de locatari să ia măsuri de încasare.”

Sîntem locuitori ai orașului Oltenița, care ne desfășurăm activitatea în întreprinderi și instituții din comuna Chirnogeni. Deplasarea la și de la locul de muncă o facem cu autobuzele I.T.A., care au ca punct de plecare din Oltenița autogara amplasată în extremitatea estică a orașului. Necazul nostru pornește de la faptul că mulți dintre noi locuiesc în centrul sau în partea de nord a orașului, ceea ce înseamnă că pînă la autogară avem de parcurs distanțe de 3-4 kilometri. Pînă de curînd exista o stație facultativă lîngă parcul orașului, unde ne imbarcam sau debarcam și toată lumea era multumită. Motivele pentru care autobuzele nu mai opresc la această stație nu le cunoaștem, dar greutățile care ne-au fost create sînt de luat în seamă. După cum este de luat în seamă și situația locuitorilor din Chirnogeni, care își fac cum-părăturile la Oltenița și, încercînd cu bagajele, trebuie să parcurgă din centrul orașului kilometri întregi pînă la autogară. Reînființarea stației facultative de la parcu ni se pare un lucru ușor de îndeplinit și salutar pentru necesitățile cetățenești. (Semnează ing. Gheorghe Samara, ing. Rodica Dobre, ing. Constantin Basturea, ing. Ion Munteanu, Radu Eugen, Gh. Negoită, Victoria Marinescu, Do-bra Ioana)

Primim din partea Comitetului sectorului 2 din municipiul București al P.C.R.:

Ca răspuns la scrisoarea dv... (a cititorului Crețeanu Pompiliu, n.n.) vă comunicăm că în urma verificării pe teren, s-a constatat că unitatea de vulcanizare a Cooperativei Auto-mecanice (din șoseaua Ștefan cel Mare 92 n.n.) folosește în mod abuziv pentru diverse lucrări de vulcanizare-auto curtea întregului imobil, deși prin contractul de închiriere unitatea avea dreptul să-și exercite activitatea numai în cele două ateliere. Pentru a asigura liniștea locatarilor s-a dispus ca unitatea să nu mai folosească porțile mari de acces în curte decît pentru aprovizionarea cu materiale și acces la atelierul din curte. În privința materialelor depozitate în magazia de pe latura de fund a terenului și a altor probleme ce încalcă normele de prevenire a incendiilor, organul P.C.I., care a verificat situația pe teren, a dispus măsuri și a aplicat sancțiuni. Precizăm că o soluționare radicală a situației locative a cetățenilor se va face odată cu aplicarea planului de sistematizare a șoselei Ștefan cel Mare, prevăzut a se aplica pînă în anul 1980.

Cercul foto de pe lîngă Casa pionierilor din Satu Mare își concretizează activitatea prin numeroase participări la expoziții specifice, albume tematice, lucrări efectuate pentru autodotarea cercului, sprijin acordat unităților de pionieri pentru consemnarea fotografică a unor activități pionierești. Activitatea tehnico-aplicativă este însoțită de acțiuni de masă, desfășurate în întreprinderile din municipiu, muzee, prin drumeții și vizite de documentare în județ. O contribuție însemnată își aduce pionierii acestui cerc la confecționarea materialelor didactice pentru colegii lor din alte cercuri. În fotografia pe care v-o trimitem, un moment din excursia la barajul Călinești - Oaș. (Subredacția „Tot înainte”, Casa pionierilor din Satu Mare)

La inițiativa comitetului de partid, comitetul sindicatului din întreprinderea noastră a organizat prin întreprinderea de turism, hoteluri și restaurante din București o excursie pentru cunoașterea măreții realizării a constructorilor noștri - șoseaua transilvaniană. Itinerarul a permis vizitarea unor monumente istorice, edificii culturale și unități economice de mare însemnătate, prilejuind clipe de încântare, recreație și deconectare pentru toți participanții. Din păcate, unul din momentele excursiei - oprirea pentru masă la Curtea de Argeș - a aruncat o umbră asupra frumuseții excursiei. La restaurantul Posada din acest oraș, care trebuia să se pregătească din timp ca un bun gospodar care primește oaspeți, am găsit o atmosferă cu totul contrară. Cînd am sosit, la ora programată, nu era nimic pregătit și am fost invitați... să ne mai plimbăm o oră pînă la aranjarea meselor. Bineînțeles că nici după o oră nu era nimic gata și am preluat noi, turiștii, treburile personalului, debarșind și aranjînd mesele. De observat că la nota de plată nu s-a uitat adăugarea remizei de 10% pentru „serviciu”. Meniul (baremul de 25 de lei de persoană) n-a fost respectat și constatînd lipsurile serioase la gramaj, am solicitat intervenția organelor de miliție care - conform procesului verbal anexat - au constatat, prin sondaje, diferențe în minus față de rețetar, mergînd pînă la 50%. Urte amintiri ne-au rămas de la această nefericită masă laudă la restaurantul Posada. Și e păcat pentru tot restul frumoasei noastre excursii. (Semnează președintele comitetului sindicatului întreprinderii de industrie locală „Metalurgica” din București)

Cenaciul Flacăra al Tineretului Revoluționar s-a făcut cunoscut în multe orașe ale patriei, dar sînt încă numeroși tineri care nu au văzut sau ascultat aceste spectacole de înaltă ținută artistică. Iată de ce cred că un disc cuprinzînd selectiv programele cenacului ar face o mare bucurie minunatului tineret al țării noastre, ar fi o formă de propagandă de larg acces la publicul de toate vîrstele. Cîntecele tuturor nu pot rămîne doar în amintirea noastră, ci - ca tot ce este bun și valoros - trebuie răspîndite, trebuie conservate ca izvor de cunoaștere și pentru generațiile ce vin. Aceasta, cu atît mai mult cu cît mesajul pe care îl poartă cîntecele cenacului se înscrie în mod desăvîrșit în politica partidului nostru de educație comunistă patriotică a tineretului patriei. După mai bine de două sute de ședințe ale Cenacului Flacăra al Tineretului Revoluționar, consider că editarea de către Electrecord a acestor discuri se impune de la sine. (Florin Pălcău, București)

N.R. „Electrecord” ne anunță că intenționează lansarea unor casete cu imprimări din cenacul. Amănunte, într-un număr viitor.

Mă numesc Chiuc Duța, sînt din comuna Vinga, județul Arad. Comuna noastră, cu o populație de circa 7.000 de locuitori, este așezată cam la jumătatea distanței dintre Arad și Timișoara și se bucură de bune legături cu cele două centre urbane, prin șosele asfaltate și cale ferată. S-au făcut multe în comuna noastră pentru nevoile cetățenilor - centru comercial bine aprovizionat, locuințe pentru populație, amenajări edilitare etc. Avem un dispensar uman cu secții spațioase și bine încadrate cu cadre medii sanitare. Din păcate, medicii afectați dispensarului sînt, cu toții, navetiști și asta are adevărate urmări nedorite în viața obștii noastre. În caz de îmbolnăviri grave sau accidente, întimplate în afara programului medicilor, trebuie negreșit să reziziți pînă cînd unul din medicii navetiști sosesc în comună, altfel... Această situație dăinuie de mulți ani și iese o întrebare: oare nu se poate găsi nici un medic care să accepte să locuiască în frumoasa noastră comună și să poată veni în ajutorul unor oameni aflați în situații critice? Oare nu se poate într-adevăr locui decît exclusiv în centrul orașului (chiar dacă te-ai născut într-un sat)?

În vara acestui an m-am adresat redacției Flacăra, prezentînd situația grea în care mă aflam datorită modului abuziv în care fosta conducere a Liceului silvic din Brănești - Ilfov procedase la restructurarea unor posturi de la cantina școlii, desfășcîndu-mi contractul de muncă. Ca urmare a demersurilor făcute de redacția Flacăra, pe data de 22 oc-

tombrie, noua conducere a liceului m-a re-primit la locul meu de muncă, ca ospătară la cantina școlii. Eu vă mulțumesc pentru sprijinul pe care mi l-ați acordat pentru recăpătarea drepturilor mele legale. (Maria Stancu, Brănești - Ilfov)

În numărul 44 al revistei „Flacăra”, la rubrica „Pentru respectarea în viață a principiilor codului comunist”, ați relatat cazul profesorului Naumescu. Am fost profund re-voitat de poziția birocratică a unor oameni cu funcții de răspundere în învățămîntul nostru, oameni puși acolo să respecte legile țării și să aplice în viață principiile codului comunist. Am trei copii. Cu toții au fost elevii profesorului Cornel Naumescu. Toți trei au învățat de la acest eminent pedagog nu numai matematică, ci și cum să trăiască și să-și stăpînească patria. Doi dintre ei au urmat exemplul dascălului lor și sînt acum și ei profesori în comuna noastră, Telega. De 30 de ani de cînd este profesor aici, la Telega, profesor Naumescu se bucură de stima și prețuirea tuturor celor ce-l cunosc activitatea. Sper ca rîndurile scrise în revista „Flacăra” să contribuie la încurajarea acestui slujitor al catedrei în confruntarea sa cu cei care din anul 1970 încearcă să-l întunece viața. (Petre Cosmineanu, Telega, județul Prahova)

Cel mai mare și mai modern hotel din municipiul Tg. Jiu, cu emblema „Gorj”, are un frumos local de restaurant, amenajat în stil autentic gorjenesc. Orchestra localului, alcătuită pentru interpretarea unui repertoriu de muzică ușoară - orgă, chitară solo, chitară bas, baterie și o vioară - tentează uneori să prezinte și piese de muzică populară. Evident că într-o asemenea componență instrumentală, cu totul nepotrivită, rezultatele sînt lamentabile. Muzica gorjenescă, bogată în tradiții, merită o soartă mai bună și nu se poate spune că ea nu se bucură de respectul cuvenit. La doi pași de restaurantul „Gorj” se află, de pildă, localul „Popasul pandurilor”, unde o orchestră de muzică populară, anume alcătuită, ne dă un răspuns precis la întrebarea ce trebuie făcut pentru cultivarea acestui gen mult iubit care se cheamă muzica folclorică. (Adrian Enache - Tg. Jiu)

Din partea Centralei construcții montaj București de pe lîngă Consiliul popular al municipiului București:

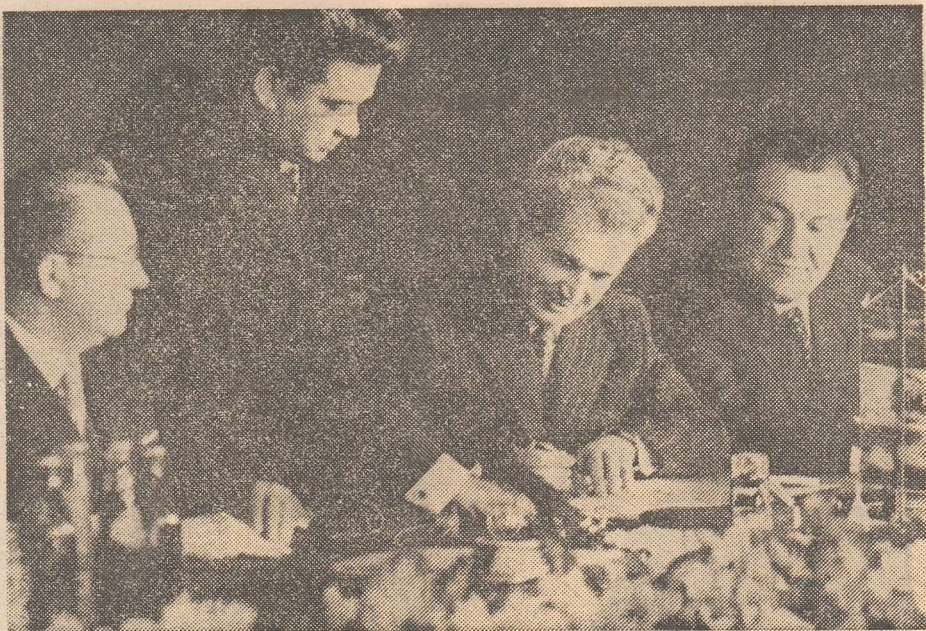
„La scrisoarea Dv. Nr... însoțită de sesizarea locatarului Petre Gh. din blocul 68 Pantelimon că facem cunoscute următoarele: În-treprinderea construcții montaj nr. 5, prin șantierul său din zona Pantelimon, a executat o serie de lucrări menite să asigure buna funcționalitate a spațiilor de locuit. Astfel, s-au făcut remedieri pe casa scării, în unele apartamente și s-au echipat spălătoriile și uscătorile. Se vor termina lucrările de la terasa, se vor preda asociației de locatari subsolul și casa scării... se vor preda asociației de locatari spălătorie și uscătorie”. (Semnează director tehnic ing. C. Velicu).

La poșta redacției răspunde redactorul nostru MARGA NEDELEA

Gheorghe Bratu - București. Fica dumneavoastră este înscrisă și urmează treapta a II-a de liceu, curs de zi. În situația aceasta, nu mai poate fi încadrată în muncă. Dumitru Olteanu - Focșani. Întreprinderea județeană de gospodărie comunală și locativă Vrancea, al cărei încadrat sînteți, ne-a în-format că angajarea vi s-a făcut cu condiția de a nu avea pretenții în asigurarea unei locuințe, pentru că întreprinderea are mulți angajați cu vechime care își așteaptă rîndul în a li se atribui locuințe. Grup de locatari, blocurile 4 și 5 din str. Străulești nr. 1, sect. I, București. Cele două blocuri în care locuiți fac parte din sectorul centralei telefonice Pajura. Această zonă este deservită de un cablu telefonic de mică capacitate și care este ocupat în totalitate. Direcția de telecomunicații a municipiului București ne-a în-format că în proiectul de extensie, cu 6.000 de linii a centralei telefonice Pajura, sînt prevăzute și lucrări de cabluri, creîndu-se astfel condiții pentru instalarea de posturi telefonice. Cercerile depuse rămîn în evidență pînă se vor crea condiții tehnice necesare. Ion Poplăceanu - Sibiu. Consiliul popular municipal ne-a comunicat că s-a hotărît de către Comitetul executiv să vi se repartizeze o locuință. Gheorghe Vlădescu - București. În Legea Nr. 57/1974 - legea retribuțiilor după cantitatea și calitatea muncii - se menționează modul cum sînt retribuți absolvenții învățămîntului superior, ai învățămîntului de subingineri, precum și absolvenții învățămîntului postliceal și mediu. Articolul 35 al aceleiași legi se referă și la cei care, la data promovării examenului de diplomă în învățămîntul superior, au avut o vechime de cel puțin 4 ani ca muncitori, maistru, funcții medii în specialitatea corespunzătoare studiilor superioare absoluite sau 3 ani în funcții de subinginer, se pot încadra la nivel de bază. Dumneavoastră sînteți absolvent al învățămîntului de subingineri, iar retribuția avută ca tehnician a fost mai mică decît cea pe care o aveți acum, corespunzător clasei de retribuție 16 (retribuție fixată pentru al doilea an în această funcție). Mihai Paraschiv, Babadag (Tulcea). Vi s-a aprobat ca în cursul acestui trimestru să vi se atribuie repartiție pentru o butelie de aragaz. Paraschiva Lionescu - Rm. Vilcea. Catedrele care urmau să fie ocupate prin suplîniri au fost cunoscute de către fiecare școală. Aceste catedre au fost ocupate conform prevederilor regulamentului de numiri și transferări. La sediul inspectoratului școlar a fost publicat, prin afișare, rezultatul acordării suplînirilor. Elena Ilie - București. Întreprinderea Combustibil a municipiului București ne-a comunicat că nu vă poate elibera adeverința cerută pentru că, atît din statele biroului financiar, cît și din arhiva biroului personal-organizarea muncii, nu reiese că ați fi fost angajata întreprinderii în perioadele indicate de dumneavoastră.

„FLĂCĂRA” nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cit mai concis, și nu uitați să vă iscăliți.

Pentru o Europă și o lume ale păcii, securității și cooperării

Tovarășul Nicolae Ceaușescu semnind Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

În zilele de 25 și 26 noiembrie a.c. Capitala patriei noastre a fost gazda unui marcant eveniment politic — **Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia** — care a reunit conducătorii de partid și șefii guvernelor din aceste state. Dezbătând probleme majore legate de transpunerea în viață a prevederilor Actului final de la Helsinki, Consfătuirea de la București își are menirea de a da un nou impuls eforturilor statelor și luptei popoarelor pentru transformarea efectivă a Europei într-un continent al păcii, înțelegerii și concilierii rodnice a tuturor națiunilor. Un țel nobil, o problemă vitală care interesează deopotrivă toate popoarele lumii, ca dovadă atenția cu care a fost urmărită Consfătuirea de la București de către opinia publică internațională. Statele participante la Tratatul de la Varșovia pornesc de la faptul că rezultatele Conferinței de la Helsinki reprezintă un succes comun al tuturor participanților, o victorie a rațiunii și realismului politic și că principiile și înțelegerile adoptate reprezintă o platformă largă și clară de întărire continuă a păcii.

Desfășurată într-o atmosferă de deplină înțelegere reciprocă, de stimă și concurență tovarășească, de prietenie frățească, reuniunea de la București s-a concretizat în Declarația „**Pentru noi orizonturi în destinderea internațională, pentru edificarea securității și dezvoltarea cooperării în Europa**”, document ce evidențiază încă o dată spiritul de înaltă răspundere manifestat de țările socialiste față de soarta umanității, hotărârea cu care aceste state acționează pentru materializarea aspirațiilor de pace ale popoarelor. Vorbind despre semnificațiile multiple ale acestui document, tovarășul Nicolae Ceaușescu îl caracteriza astfel: „**Declarația pe care am adoptat-o reprezintă un document de mare importanță, care demonstrează preocupările consecutive ale țărilor noastre de a contribui activ la eforturile generale consacrate înfăptuirii securității și colaborării europene, la rezolvarea în interesul păcii și colaborării internaționale a complexelor probleme cu care se confruntă astăzi continentul nostru și întreaga omenire**”. Acest document cuprinzător avansează numeroase propuneri de natură să deschidă efectiv noi perspective procesului de făurire a unei securități reale în Europa. Printre ele se înscriu și Proiectul de Tratat prin care statele semnatare ale Actului final al Conferinței de la Helsinki își asumă angajamentul de a nu folosi primele unul împotriva altuia arme nucleare și Apelul adresat de statele membre ale Tratatului

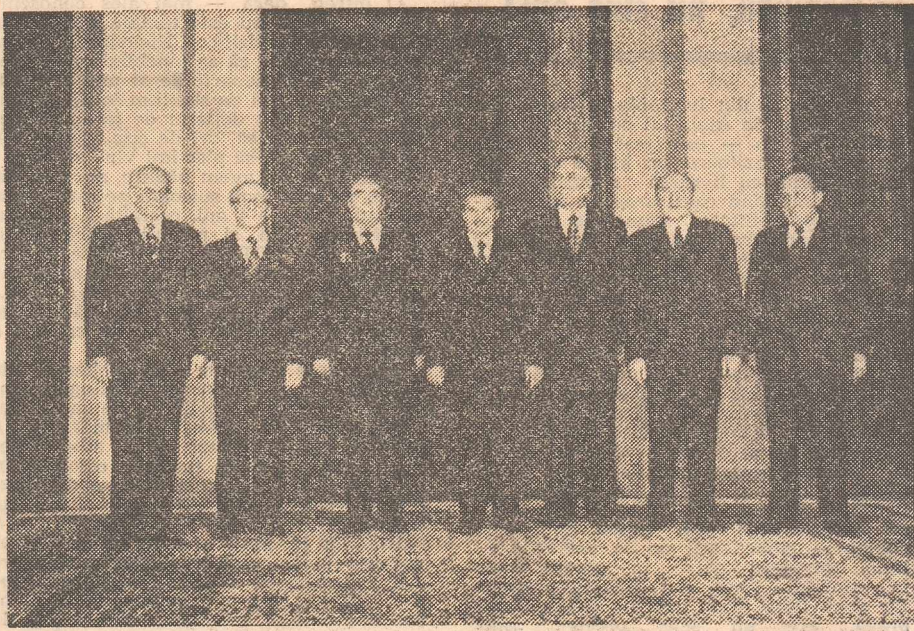
de la Varșovia celorlalte state participante la Conferința general-europeană.

★
Vineri, 26 noiembrie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe ministrul muncii și afacerilor sociale al Kuweitului, șeful Salem Al-Sabah, fiul emirului statului Kuweit, care a făcut o vizită în țara noastră. În timpul convorbirii au fost evocate cu satisfacție întâlnirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și șeful Sabah Al-Salem Al-Sabah, avute cu prilejul vizitei făcute de șeful statului nostru în Kuweit. Apoi, s-au abordat probleme referitoare la dezvoltarea în continuare a relațiilor dintre cele două țări, a colaborării lor pe multiple planuri.

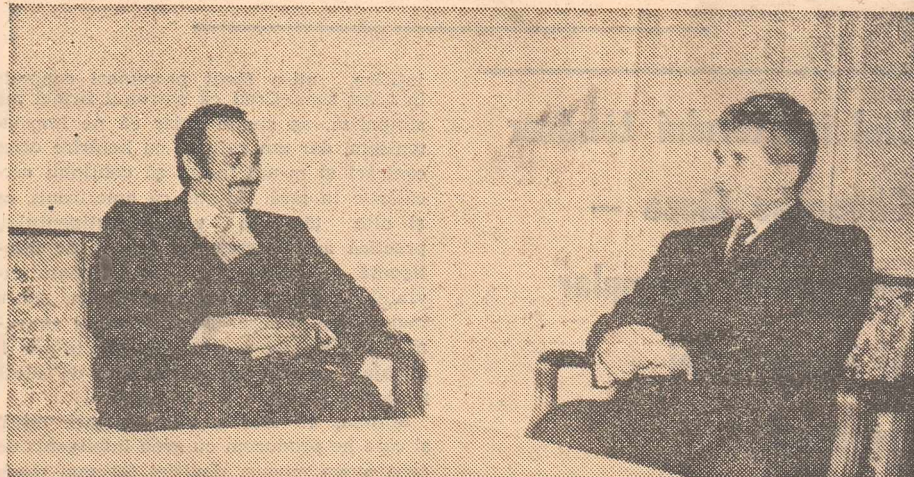
★
Luni, 29 noiembrie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, l-a primit pe Richard Andriamanjato, președintele Partidului Congresul pentru Independența Madagascarului — A.K.F.M. — din Republica Democratică Madagascar, care face o vizită în țara noastră la invitația C.C. al P.C.R. În cadrul convorbirilor a fost afirmată dorința celor două partide de a dezvolta și diversifica raporturile de concurență prietenească și solidaritate dintre ele, în interesul ambelor popoare, al întăririi unității tuturor forțelor antiimperialiste.

★
Marți, 30 noiembrie a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a primit pe tovarășul Gaston Plissonnier, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al Partidului Comunist Francez care, la invitația Comitetului Central al P.C.R., a făcut o vizită în țara noastră. În timpul întrevederii a avut loc un schimb de păreri privind activitatea și preocupările Partidului Comunist Român și Partidului Comunist Francez, exprimându-se dorința comună de a dezvolta în continuare relațiile de prietenie, colaborare și solidaritate dintre cele două partide, în interesul prieteniei tradiționale dintre poporul român și francez, precum și al largirii raporturilor dintre România și Franța. Totodată au fost examinate unele probleme ale actualității politice internaționale, evidențindu-se necesitatea de a se acționa pentru dezvoltarea și întărirea colaborării dintre partidele comuniste și muncitorești, dintre toate forțele progresiste, democratice și antiimperialiste, pentru continuarea și adâncirea cursului spre destindere, securitate și colaborare pe continentul nostru și în lume.

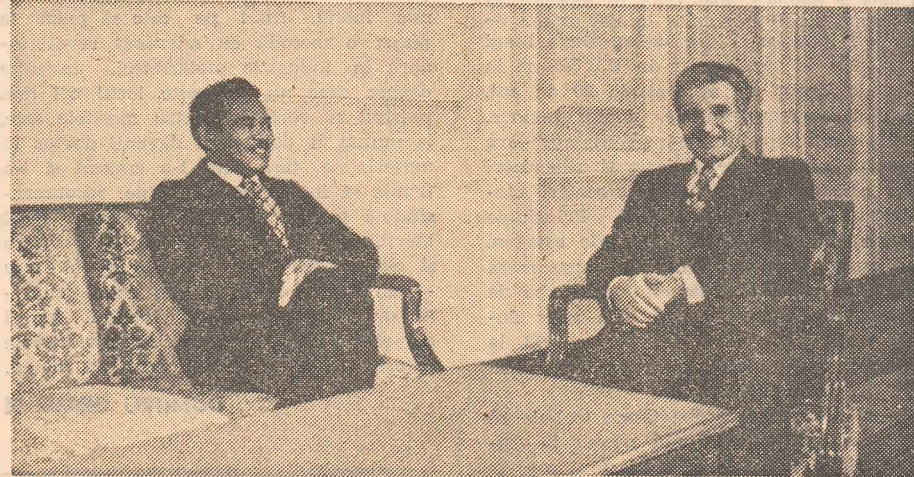
CICI IORDACHE ■

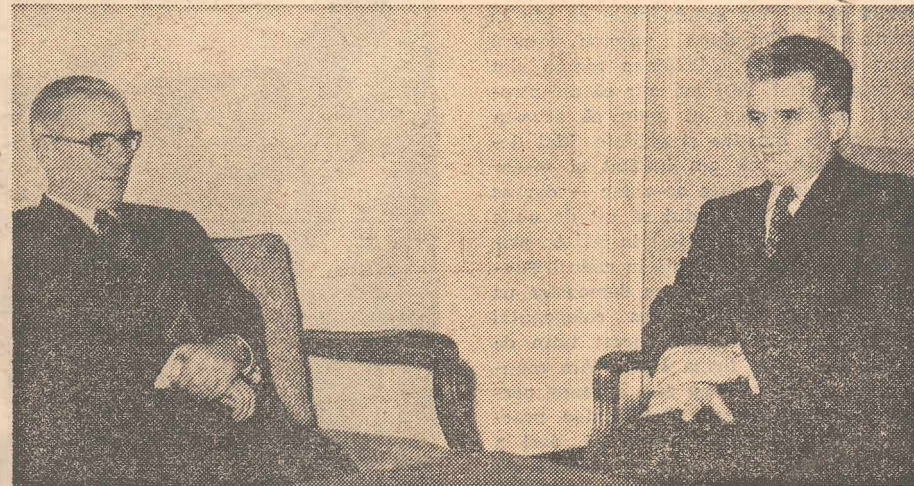
Conducătorii delegațiilor prezente la Consfătuirea Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia.

În timpul convorbirii dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și ministrul muncii și afacerilor sociale al Kuweitului, șeful Salem Al-Sabah.

Moment al întâlnirii dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, și Richard Andriamanjato, președintele Partidului Congresul pentru Independența Madagascarului.

Moment din timpul primirii de către tovarășul Nicolae Ceaușescu a tovarășului Gaston Plissonnier, secretar al C.C. al P.C. Francez.

Sîntem patrioți, făcîndu-ne datoria

Dacă nu vorbesc din două în două zile la telefon cu părinții, nu sînt om!

O săptămîină din lună, Maria Dumbravă — muncitoare la Atelierul de rulouri și jaluzele Chiajna — este țesătoare; două săptămîni, achizitoare; iar în cea de-a patra se ocupă cu livrarea mărfii. Muncă diversă, imbinînd calificarea cu cunoștințele de contabilitate, muncă în care cunoaște caracterul, pătrunzînd în intimitatea a zeci și zeci de cămine, muncă pe care „nu ar schimba-o pentru nimic în lume”.

La numai 19 ani ai săi, Maria Dumbravă, căsătorită cu lăcătușul Liviu Dumbravă — ambii din Tirgu Mureș, deocamdată domiciliată în București, intenționînd însă să se întoarcă acasă cît mai curînd posibil — are doi copii gemeni (ar fi trebuit să fie trei, un accident i-a îngreuiat însă sarcina); un băiețel, Arpi, și o fetiță, Melinda, ambii avînd respectabila vîrstă de un an, ambii avînd „cute la minute și trei rînduri de bărbuțe”. Cunoaște mai multe limbi străine, printre care rusa, araba, italiana și polona — chiar dacă nu la perfecție — limbi învățate parte în școală, parte în timpul liber, din proprie pasiune. Iar acest timp liber, pentru Maria Dumbravă, are un sens precis; „sînt săptămîni în care plec dimineața la șapte și ajung acasă la 10 seara, trebuie să-mi impart bine, cît pot de bine, acest

timp, sîntem o familie tînără, viața ne-a învățat însă de pe acum să fim maturi în ceea ce privește împărțirea acelor puține ore pe care le petrecem împreună”.

Munca? Practic, pentru soții Dumbravă înseamnă totul. Munca și familia. Și părinții, pentru Maria părinții din Jirlău. „Dacă nu vorbesc din două în două zile la telefon cu părinții, nu sînt om!”

O întrebă dacă — mai ales cunoscînd atîtea limbi — nu este tentată să plece în străinătate, în vizită: „Niciodată! — îmi răspunde. „Cred că aș înnebuni, mi-e greu și așa, că sînt departe de ai mei, de casă, abia așteptăm să ne stabilim în Tirgu Mureș, dar să fiu departe de țară?! Dumneavoastră știți că, ori de cîte ori ajung în Jirlău și trebuie să plec îmi vine să plîng? Am acolo baltă, avem pădure, am părinții, le am pe cele două surioare pe care le-am crescut, una are 4 ani, cealaltă 7, și balta, și pădurea asta, și părinții, astea toate, de fapt, sînt TOTUL pentru mine, pentru felul în care am fost învățată să simt, sau să cred în viață, cum vrei să o luai... pentru felul în care îmi descopăr mereu și mereu noi satisfacții în munca asta a mea?”

Sînt șapte angajate la Atelierul din Chiajna, s-au autointitulat „Vikingii”, umblă și muncesc deopotrivă de mult, sînt niște oameni îndrăgostiți de meserie („e ceva — nu? — să vezi sute și sute de ferestre încadrate în țesături colorate în care știi că ți-ai pus și tu ceva din tine, din sufletul și priceperea ta!”). La vîrsta ei, s-ar putea spune, Maria Dumbravă a luat viața în piept. La propriu. Figurat vorbind însă, cred că tînăra muncitoare este o constantă a acestei vieți, un produs tipic a ceea ce obișnuim a numi condiția omului conștient de rostul, de valoarea, de demnitatea sa umană.

HORIA PATRAȘCU ■

Fiul meșterului tăbăcar Gheorghe Cioca — un produs exemplar al inteligenței românești

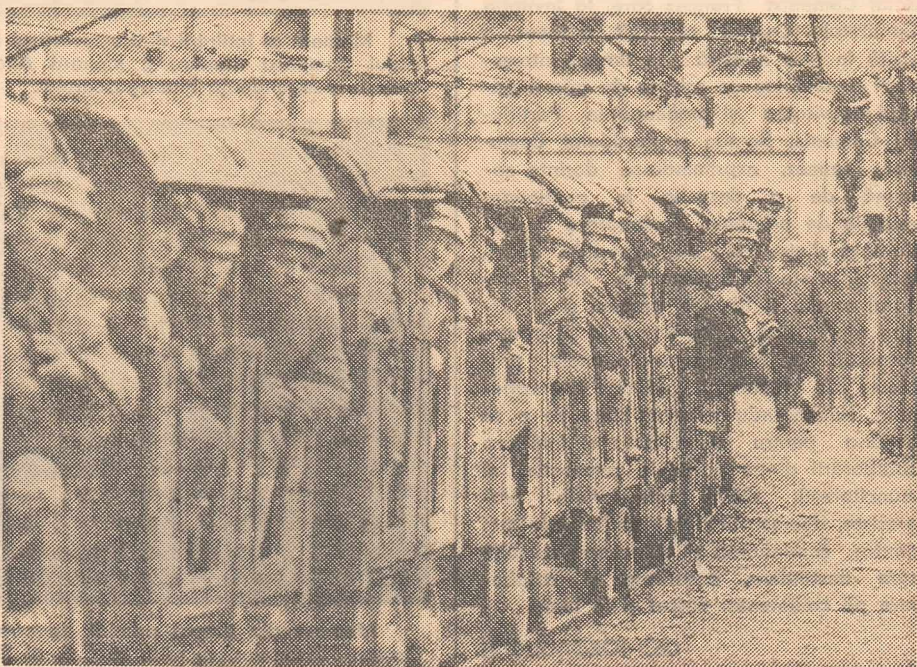
La numai 31 de ani, inginerul Gheorghe Cioca a devenit doctorand în meseria sa — după studii efectuate la Facultatea de chimie industrială din Iași și două lungi perioade de specializare în U.R.S.S. și în Statele Unite. În prezent, la 36 de ani, este cercetător științific, doctor inginer, șef al laboratorului de produse auxiliare pentru industria de pielărie și inoculatori din cadrul Institutului de cercetări pielărie-încălțăminte București. Principala sa reușită științifică se numește collagen, un nume care poate nu vă spune mare lucru deocamdată, întrucît este vorba de o invenție deosebită, care i-a adus de altfel autorului și un premiu, în 1973, la Salonul internațional de invenții și inovații de la Geneva.

Dar despre Gheorghe Cioca trebuie să spunem mai întîi că s-a născut la Agnita, lângă Sibiu, ca fiu al unui meșter tăbăcar. Este deci Gheorghe Cioca un produs exemplar al inteligenței românești, stimulat de efervescența creatoare a socialismului în țara noastră? Fără îndoială că da, iar argumentele ce vin în continuare sînt după părerea noastră chiar edificatoare. „Cetățean român sînt în primul rînd, deși mă mir că măntrebați! Adică vreau să spun că aceasta mi-e prima însușire și calitate. Mai departe, desigur că am învățat și m-am specializat în meseria ce-o fac — dar aș fi avut vreodată dreptul să uit de unde am plecat?! Cînd am fost în S.U.A., primind o bursă excepțională în cadrul Fundației Ford pentru a putea demonstra pe cale analitică solubilizarea collagenului din pielea naturală, am lucrat timp de un an de zile la firma IREX. Am muncit mult, rezultatele au fost aproape perfecte — demonstrînd posibilitatea practică a reconstituirii collagenului, deci a pielii naturale din simple deșeuri și rămășițe de piele — iar conducerea firmei, apreciînd probabil că aș putea aduce foloase, prin noi invenții și cercetări ști-

ințifice, mi-a făcut propuneri concrete în acest sens. Cred că patronul firmei mă simpatiza, aș spune chiar că ne împrietenisem, dar am refuzat cu hotărîre orice contract și m-am întors să continuu cercetările în țară. Se știe că americanii, ca și alte țări din vestul continentului, practică acest sistem de import de inteligență — dar n-am să uit niciodată cu vîntele aceluiași patron american, spuse înainte de plecare. Dacă acceptai să rămîi la noi, mi-a spus dînsul, te-am fi angajat, dar orice sentiment de stimă pentru dumneata ar fi dispărut!”

Sîntem, cu alte cuvinte, o țară mică, și care ne producem cu greu inteligența de care avem nevoie, dealtfel tot mai mare nevoie. Tatăl lui Gheorghe Cioca a fost tăbăcar. Fiul său s-a specializat tot în piele, dar a reușit o specializare mult mai înaltă, fiind pe cale să pună la punct o metodă cu adevărat revoluționară în industria pielăritului, invenție despre care nu aici este locul cel mai potrivit să vorbim. Pentru meritele sale, la numai 31 de ani, a devenit doctor în meseria sa, țara care l-a crescut și l-a trimis să învețe cît mai bine, recompensîndu-l și promovîndu-l devreme, după merit, acolo unde era nevoie de prezența și cunoștințele sale. Iar Gheorghe Cioca — un singur exemplu din noua generație de oameni de știință români, tineri dar și merituosi — a înțeles cum trebuie datoria și cinstea de a fi cetățean român.

DUMITRU GRAUR ■

Uităm de foarte multe ori unde sîntem și de unde am plecat

A fi cetățean român înseamnă a merge umăr la umăr cu țara, a-i cunoaște istoria cu marile și pilduitoarele ei învățăminte, înseamnă a-ți înțelege și onora cu responsabilitate sarcinile prezentului, înseamnă a scruta cu optimism viitorul, a înțelege cum și ce va să însemne pentru destinul tău și al patriei ziua de mîine. A fi cetățean român înseamnă a merge la pas cu țara și la bine și la rău, a pricepe că nu te-ai născut singur sub stele, ci într-o largă colectivitate, că țara reprezintă în fond o mare familie, că lucrurile bune și mai puțin bune, bucuria și amărăciunea trebuie luate și cîntărite la fel cum se întimplă în orice familie unită, deci cu dragoste și cu dreaptă judecată. Sîntem aici de 2000 de ani, am prins trup și suflare din lutul acestei țări și avem datoria de a face din România țara mult visată, întrezărită și anticipată de atîția precursori de seamă, patrioți inflcărați, slujitori ai

științei și artei, luptători aflați pe baricadele revoluției sociale.

A fugi de acasă înseamnă a-ți necinsti familia, părinții care ți-au dat viața și și-au rupt de la gură ca să te crească; a-ți părăsi țara, de dragul unei eventuale pricopseli, din cupiditate, din dorința de căpătuială rapidă (iluzii deșarte, cum au dovedit-o atîtea experiențe amare) înseamnă a uita, asta înseamnă în primul rînd a uita cît și ce datorezi acestei țări care a făcut totul, pe măsura posibilităților ei de acum, pentru a te ajuta să înveți și să trăiești omeneste, care, la fel ca un părinte, ți-a dat mult din multul sau puținul pe care-l are și care luptă din răspuțeri ca pe măsura zilelor și anilor ce trec să te facă tot mai fericit și îndestulat la casa ta.

Uităm, da, uităm de foarte multe ori, unde sîntem și de unde am plecat. Cum am ajuns să pășim cu truntea sus, să fim noi înșine în țara aceasta frumoasă cum nu e alta.

Iată, mă voi opri la un singur exemplu, și vecinul și prietenul meu Friedrich Azberger nu se va supăra că mă voi folosi în acest sens de numele și experiența sa.

Friedrich Azberger e originar din Reșița, dar s-a stabilit de 20 de ani în București, unde a lucrat ca mecanic auto. L-am cunoscut în ultimii ani, de cînd e pensionar, de cînd sînt și eu. Cu un an în urmă, Friedrich, Fredy cum îi spunem noi, a alunecat și și-a fracturat piciorul. A făcut o artroză foarte gravă și i-a spus că trebuie să se opereze. S-a prezentat la „Brîncovenesc”, a fost operat și acum e sănătos, păsește normal.

Dar Fredy Azberger are un fiu, un băiat care a cerut să emigreze în Republica Federală Germania. Lucrează ca vinzător într-un magazin din München. Înainte de a se opera, Azberger, bătrînul, i-a scris și l-a întrebat dacă n-ar putea să se interneze în marele spital de ortopedie din acest oraș. Iată ce i-a răspuns feciorul: „Dragă tată,

În legătură cu operația, am vorbit la spital, am indicat diagnosticul doctorilor din România și te înștiințez că situația este următoarea:

1. Este nevoie să stai în spital aproximativ două luni. Pentru o zi de internare este nevoie de 200 de mărci.

2. Dacă te operează un medic al spitalului nu este nevoie să mai plătești în plus, dar dacă vrei să te opereze un profesor, este nevoie să mai plătești încă 6 000 de mărci. În total deci aproape 18 000 mărci, bani pe care nu pot să-i acopăr din salariul meu.”

L-am întrebat pe Fredy cît a plătit la spitalul Brîncovenesc pentru operație și zile de internare. „Un buchet de flori profesorului și mai multe cutii cu bomboane asistentelor și surorilor medicale”, mi-a răspuns.

Să ne gîndim la toate acestea cînd ne însorec bucuriile sau ne izbesc neazuri și greutăți. Din păcate, repet, uităm de foarte multe ori unde sîntem și de unde am plecat, trăind și muncind între cerul și pămîntul României noastre.

GRIGORE P. PANAIT ■
pensionar — fost inginer mecanic

la locul de muncă

„Am crescut odată cu țara, a crescut ea, am crescut și eu”

„Viața mea? De ce, tovarășe, ce știi dumneata de ea, ce ți s-a spus până să ne vedem? Aaa, cum am ajuns eu inginer într-o întreprindere în care mai întâi am măturat prin curte și am udat florile?”

Gheorghe Nicolae (Nae, cum se recomandă de când se știe) este un om deosebit de prietenos și are acea modestie pe care alții se străduiesc ani de zile să o învețe. S-a născut acum 38 de ani în familia numeroasă a unui țărăn sărac din Petrești, Dimbovița. Copilandru, se înțelege greu cu seceera, de atunci i-au rămas mâinile însemnate („Asta să nu scrieți, mi-e rușine și acum de tata”), zilnic însă mergea la școala din Ionești-Gherghești, vară-iarnă, 10-12 km pe jos, cu traista pe umăr și un bănuț de pîine în palmă. A terminat 7 clase și a plecat de acasă, petrecut de părinți și de cei patru frați ai lui. Mai bine de un an de zile a măturat curtea de la Electroaparații ziua, iar noaptea a încărcat și descărcat camioanele în dealul Filaretului, viața de băiat amărît, încă în opinci, cu pantaloni legați cu sfoară, dormind pe apucate. Cine ar fi crezut, nu cu mulți ani în urmă, că acest băiat necăjit va schimba, în aceeași întreprindere, măsura cu rigla de calcul?

„Stați așa, că n-a fost chiar atât de

Cînd ne-am făcut țara independentă, în 1877, m-am luptat pînă am murit; atunci eram tatăl meu și mă chema Dumitru

Eram într-un tren, pe un drum care se adîncea în munții din nordul Moldovei. Cu toate că erau locuri libere și cu toate că era foarte în vîrstă, o femeie a stat tot timpul pe culoar, la fereastră, și a tot privit locurile și așezările care se tot perindau, se tot depănau. Avea chip frumos și hotărît. Mă intriga și îmi plăcea. Am ținut să aflu cit de cit ceva despre ea și am intrat în vorbă. Mi-a răspuns fără să se arate zgîrcită în cuvinte și fără să se arate nici guralivă. Avea un echilibru frumos în toate: și gîndire, și cuvînt, și purtare. Femeia aceea de țară îmi stîrnea tot mai mult interesul. I-am spus că aș vrea să știu cine este.

— Dar dumneata?

— Orășan. Fiu de oameni care au știut să trăiască numai din muncă, cinstiți și cu mult respect pentru ceilalți. Așchie care trage nădejdea că n-a sărit prea departe de trunchi. Mă indeletnicesc cu gazetăria.

— Atunci scrie despre mine chiar așa! Cînd ne-am făcut țara independentă, în 1877, m-am luptat pînă am murit; atunci eram tatăl meu și mă chema Dumitru. Cînd au întrecut măsura, în 1907, la Flămînzii, m-am răscolat și m-au omorît; atunci eram frate cu mine și mă chema Gheorghe. Cînd a fost să ne apărăm iar țara, în 1944, în Ardeal, m-am bătut și m-au omorît; atunci eram fiul meu și mă chema Gelu. Cînd a fost seceta cea mare, în '46, am mîncat rădăcini de copac și iar am murit; atunci eram fiica mea, eram copil crud, și mă chema Sorana. Cînd s-au făcut cooperativele, în '49, m-au ales președintă și nu m-am bucurat pentru că n-am avut cînd, atîta era de muncă; atunci eram bărbatul meu și mă chema Vasile. Cînd am terminat facultatea și, pentru că alții nu erau, m-au numit direct șef de șantier, m-am bucurat dar, pe dos, în loc să rid, am lăcrimat; atunci eram primul meu nepot, și mă chema Andrei. Cînd am plecat din Moldova în Valea Jiului, și am lucrat acolo, în mină, și m-am însurat acolo, și m-am statornicit acolo, atunci eram al treilea și al patrulea nepot cu mine și mă chema Ion și Ionică. Cînd pentru

simplic, tovarășe! În 1954 m-a întrebat un om cumsecade, nea Giurgiu, a murit săracu' deunăzi, mă copile, tu nu vrei să faci școala profesională? Am făcut-o, în 1956 eram electrician linii aeriene”.

Linior zburător trecea de la o consolă la alta atîrnat de un scripete, la 25 m înălțime, vara pe arșiță, iarna pe ger, cînd îi plesnea obrazul la -20°, iar cablurile îi ciuruiau palmele. Anii eroici al electrificării, cînd se luminau orașele și satele peste noapte pentru prima oară în întreaga lor istorie! Între cei care duceau făclia în ungherele cele mai întunecate ale țării se afla și Gheorghe Nicolae, un tinăr care își păstrase și pe șantier dorința de a învăța. În asemenea condiții exemplare absolvă școala de maistri, liceul și reușește la Politehnică, seral. După un an în care ziua muncea, iar seara învăța, intrerupe, simte că nu mai poate. Trec cîțiva ani, pare că a renunțat definitiv, dar nu.

„Mi se arătase atîta încredere, eram ajutat, fusesem mutat chiar în București, la șantier, eu însumi îmi aminteam de cum intrasem în întreprindere...”

La facultatea de la capăt, patru ani își împarte timpul între ore de muncă și ore de cursuri, iese subinginer, îi rămîn cîteva diferențe pentru titlul întreg, se pregătește pentru doctorat. Reușise, după ani și ani de zile în care se sculase la 5 dimineața și se culcase la 12 noaptea.

„Mă uit în urmă, uneori nici nu-mi vine să cred, deși drumul meu nu e mai altfel decît al altora pe care îi știu. Am crescut odată cu țara, tovarășe, a crescut ea, am crescut și eu. De-aia spun: nu cred că în altă parte decît în țara asta nouă a mea aș fi ajuns eu altceva decît șef de mătură: nu inginer! Cît datorez eu țării, oamenilor săi... Zilele pe care le mai am de trăit n-or să-mi ajungă”.

IULIAN NEACȘU ■

producția mare, la carne și lapte, cooperativa a luat Ordinul Muncii clasa I, tot eu eram președinte, dar nu mai eram bărbatul meu, ci fiica mea, și mă chema Alexandrina. Cînd au fost inundațiile cele mari, în '70, eram soldat în termen, am scos din apă două muieri bătrîne și un copil de țîță, apoi mi s-au sfîrșit puterile și m-am înecat în Someș; atunci eram nepot de fiu cu mine și mă chema Ștefan. Cînd am ieșit pe scenă pentru prima oară și-am dat un concert de pian, oamenii au aplaudat și eu iar n-am știut că se cade să rid și iar am lăcrimat; am fost acuma la Iași, de unde vin, și mi-am fost nepoată de fiică și m-a chemat Maria. Cînd mi-au spus că am fost săracă, și cinstită, și harnică, și mai mult cu grijă pentru obște decît pentru mine, și m-au primit în partid, am ris și, nepotrivit cu vîrsta mea, a doua zi, pentru că era duminică, am ieșit și am jucat la horă; atunci am fost eu, asta pe care o ai în față și mă chema cum mă cheamă.

— Dacă nu vrei să-mi spui numele, măcar din ce sat ești, maică?

— Doar ți-am spus tot! Pentru tine sînt mamă; pentru copiii tăi, bunică; pentru copiii copiilor tăi, străbunică; iar, de loc, am fost, sînt și am să fiu de aici.

A coborît la prima stație după Cîmpulung Moldovenesc. O stație ori numai o haltă.

NELU IONESCU ■

Ce ni se cuvîne

Și printre noi sînt hoji de buzunare, da, și hoji de sentimente, dar, ori am tăcut, ori am ascuns, ori am uitat. Adevărul nu poate fi trecut cu vederea. Poporul român știe că traversăm uneori momente de lipsuri pe piață (a spus poetul, o spun eu, Șeitan anonimul, dar mai întii ați spus voi, că ați simțit totul pe propria voastră piele)

Poporul român nu uită că e român. Poporul român știe multe, niciodată nu disperă. Poporul acesta își poartă istoria de două mii de ani fără a cerși pace și pîine pe la înaltele porți.

— Tovarăși contemporani!

Țara e una, mare și bună, noi sîntem gurl multe, noi avem pretenții multe,

pe drept uneori, adeseori chiar prea multe! Să trecem în fața oglinzii; să ne privim ochii, să ne privim între noi și la clipa cea mare de sinceritate să ne întrebăm: — „Am dat țării tot ce putem da?”

Să meditam. Avem dreptul să cerem să ni se pună totul pe tavă? Ce lăsăm în urma noastră? Numai criticile, numai doleanțele? Oricine știe să critice. Oricine știe numai să ceară. Mai greu e să pui umărul, sincer și cu tragere de inimă, la mersul înainte al istoriei noastre. Să dăm totul pentru a putea cere ce ni se cuvîne!

IOAN GEORGE ȘEITAN ■

Pentru Dumitru Roată, ultimul din vlăstarea lui Moș Ion Roată, țara înseamnă multe lucruri mîndre, între care și piciorul drept înțepat de o schijă la Mărășești

Aici, la Gura Văii, în țara Vrancei de sus, iarna pare să se fi grăbit să ia în stăpînire scoarța pămîntului și suflarea oamenilor, dar pe Dumitru Roată, ultimul supraviețuitor din vlăstarea fostului deputat unionist Moș Ion Roată din Cîmpuri, treaba asta nu pare să-l sperie. A trăit dînsul multe asemenea ierni, unele chiar mai aspre, destule sărace, dar se bucură că a mai prins una, după boala de care a zăcut gubav, cum zice, și care s-a dovedit a fi nu rac, cum s-a temut, ci abia o spuzeală, din care s-a întremat repede.

Discutam de una, de alta, ajungem cu vorba la moșul său care, fără să știe a buchisi literale, s-a luptat cu domni pentru dreptate și Unire, apoi îl întreb ce

vrea să însemne pentru dînsul faptul că e cetățean român, ce reprezintă pentru dînsul țara în care s-a născut și în care a trăit, așa cum i s-a întimplat să trăiască, uneori mai la necaz, alteori mai la bucurie? Întrebarea asta i se pare o vorbă ciudată, care îl miră și-l face să împingă cușma către ceafă. E ca și cum ai întreba, îl aud, paltinul de ce e paltin sau drumul ăsta de pe malul Crenețului, care stă să înghețe pe margini, de ce e drum. România pentru dînsul, continuă, a fost și este ceva ca de la sine înțeles, casa din Gura Văii, tinerețea de muncă și de bucurii, copiii, mai apoi tinerețea copiilor, învîrstirea lor, drumurile la pădure, după lemne, mîndria de a fi urmașul lui Ion Roată, cimitirul cu crucea de piatră a moșului, nașterea nepoților și moartea prietenilor pe care nu i-a mai ținut pămîntul și multe, multe altele.

— Care, bade Dumitre?

— Toate, taică, toate. Bucata asta de Vrance pe care am văzut lumina zilei și în care voi fi îngropat, lingă tata moșu și în coșciugul ăla de lemn din pătul, prin care se zbenguiesc acu găinile. Și piciorul drept înțepat la Mărășești de o schijă, pe cînd am luptat și eu pentru România străbunicului, cu toți românii adunați în ea, de aici și de dincolo de Milcov. Și copiii care-mi bat la poartă să le spun despre tata moșu cum i-a întors dînsul pe boieri, chiar dacă n-avea știință de carte, și cum s-a opintit pentru dreptate. Și dreptatea care s-a făcut în țară mai demult și care se face acum, cînd țărăni muncesc pentru bucatele și cămara lor, și nu pentru ciocoi.

Brusc, se oprește din vorbă, făcînd doar un semn cu mina, ceea ce vrea să însemne că, firește, ar mai fi multe de spus, dar nu le mai spune. Aici, reia după o clipă, adunînd gîndurile parcă de departe, mi-a fost dat să trăiesc și pînă în ziua asta, cînd ați venit să mă întrebați ce m-ați întregat, nu m-am gîndit niciodată că ar fi putut fi altfel și nici nu mi-am dorit altfel, și nici n-as fi putut altfel, că n-a fost cazul. Crede că a trăit cinstit toată viața, bărbătește, fără să înșele pe nimeni, iar la țara în care s-a născut s-a gîndit ca la lucrul cel mai firesc de pe lume, ca la mîndria cea mai mare, pe care n-ar fi schimbat-o și n-ar schimba-o pe nimic. Dar, ca să fie sincer, nici nu i-a cerut nimeni așa ceva, iar dacă i-ar fi cerut, își dă cu părerea că l-ar fi scuipat, căci orice se mai poate schimba pe lume, numai patria nu, țărîna din fața casei și morții din cimitire, prietenia cu vecinii, cum ar fi Costică Vlad sau Vasile Tomescu, care sînt deopotrivă cu dînsul la vîrstă și deopotrivă cu dînsul la cuget. Vrancei drepti ca paltinul, în ciuda anilor care s-au adunat, oameni simpli care au gîndit și gîndesc țara nu prin vorbe, ci prin fapte, prin înșeși viețile lor, mai degrabă bucuroase decît necăjite, dar și necăjite uneori, mai ales la moartea celor apropiați. Dacă s-ar putea da înapoi, printr-o minune fără fire, cursul vieților lor, nici unul n-ar alege altceva, nici unul nu și-ar dori să trăiască altunde, chiar dacă mai bine, să zicem, ci numai aici, la Gura Văii, unde iarna pare să se fi grăbit să ia în stăpînire scoarța pămîntului și suflarea oamenilor și unde Crenețul a prins poizghită de gheață pe de margini.

OVIDIU IOANIȚOIA ■

CINE NE ÎNVĂȚĂ

Un recent sondaj în rândul elevilor și studenților, efectuat de catedra de pedagogie a Institutului central de perfecționare a personalului didactic, evidențiază următoarea realitate: în medie, timpul rămas la dispoziția elevilor și al studenților nu depășește două ore. E mult sau puțin? Conform unui studiu al Organizației Mondiale a Sănătății normele ideale de ocupare a copiilor cu studiul și pregătirea profesională ar fi: **Pină la 11 ani: 5 ore. Între 11 și 14 ani: 6 ore. Între 14 și 15 ani: 6,5 ore. Între 15 și 18 ani: 7 ore.** Sint desigur cifre-ideale la care n-a ajuns încă nici un copil din lume. Deținem însă tendința, și școala românească, conform indicațiilor conducerii partidului, încearcă să se apropie de acest ideal. Fiindcă a ști să muncești presupune mai înainte știința de a ști să te odihnești. Se cunoaște desigur că jumătate din toate cunoștințele existente în orice domeniu de activitate a fost descoperită în ultimul deceniu. Nu e un secret nici faptul că elevul care intră în școală devine producător social în medie peste 10 ani. La ritmul de modificare a cunoștințelor, care poate crește, rezultă că, la ieșirea din școală, elevul este depozitarul unor cunoștințe perimate, ceea ce nu înseamnă desigur că sint și inutile. Important e să știm că ceea ce contează nu este volumul cunoștințelor însușite pe dinafară, ci posesiunea unei tehnici de autoeducație și autoinformare.

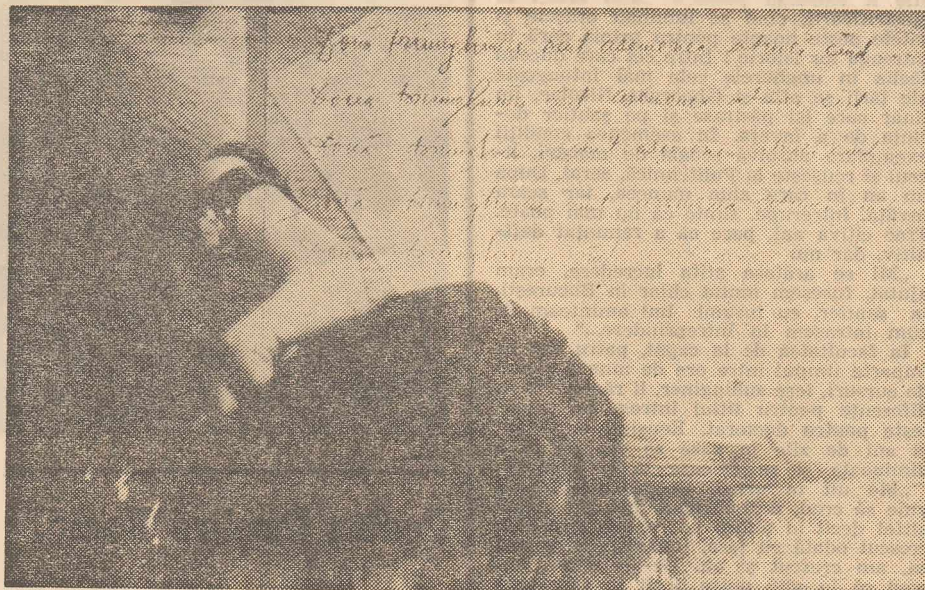
Dispon elevii de această tehnică? O cunosc profesorii? Din datele obținute de colegul nostru Lionel Nițescu reiese că premisele există. Întârzie generalizarea lor și vina revine deopotrivă specialiștilor din Ministerul Educației și Învățămîntului, școlii, familiei și desigur elevilor înșiși.

Conform unei anchete efectuate de noi, un elev de liceu este ocupat zilnic între 11-13 ore. Cifrele ar rămâne neconcludente dacă le-am raporta timpului ocupat al elevilor din alte țări. Ele sint relevante numai asociindu-le tehnicilor de învățat, acestea conținutului lecțiilor și amindouă constatării dr. Mircea Ibrim în articolul „Implicațiile biologice și educaționale ale supralicitării școlare”, publicat în revista de pedagogie nr. 4 din 1975, care arată că la elevii claselor terminale de liceu și la studenții din primii ani primul loc în structura morbidității îl dețin nevrozele și hipertensiunea esențială.

Intrăm astfel în zona adevărată de responsabilități: aceea a familiei. Un sondaj fulger în mai multe școli evidențiază o realitate de-a dreptul îngrijorătoare: la o școală, n-o numim, numai doi elevi dintr-o clasă nu aveau meditarii particulari. Iar peste 60 la sută dintre subiecți aveau cite doi sau mai mulți meditarii. La aceeași școală, la clasele I-IV, 30 la sută dintre copii primeau meditații la materia care nu se predau în ciclul lor de învățămînt sau căpătau deprinderi pentru care copiii nu simțeau nici o înclinație: pian, balet, pictură, muzică ușoară etc. La fel de îngrijorător este faptul că ceilalți 70 la sută întrebați „ce nu fac, dar ar face” au indicat în răspunsurile lor exact îndelnicirile la care din anumite motive n-au acces decît colegii lor. Se creează astfel un nivel de aspirație artificial. De aceea, de foarte multe ori elevii acuză nu atît lipsa reală de timp, cît sentimentul supraîncărcării. Cu doza corespunzătoare de umor amar este concludent cazul particular al aceluia tată care-și bătea fiul să învețe ad-litteram paginile din carte. Pentru fiecare cuvînt în plus sau în minus copilul primea cite o scatoalcă. Întrebat de ce procedează astfel, tatăl ar fi răspuns: „Nu e el mai deștept decît cei ce au făcut cărțile”. Cazul este real și chiar dacă este singular nu putem să nu reținem ideea: încrederea părintelui în litera tipărită. Ca și concepția că a-ți controla copilul înseamnă a-l confrunta cu litera cărții, concepție care nu mai este singulară. Și din păcate întrefînută de mulți dintre profesori. O altă întrebare a fost: „Dacă ați dori să vă odihniți, cum v-ați odihni?” Cei mai mulți (două treimi) au răspuns: „dormind”. Aproape o treime: „plimbări” și neînsemnat de puțini au indicat alte ocupații care se autoelimină prin teribilismul lor (de pildă, Yoga!) Unilateralitatea aceasta se explică prin neștiință în primul rînd, sinceritatea unui elev (singurul, ce-i drept!) relevînd și o altă perspectivă legată de mentalitatea adulților: „tata ar crede că aș pierde timpul dacă m-aș ocupa și cu altceva”.

A pierde timpul este o noțiune la fel de puțin delimitată ca și inversul ei „a ști să-ți folosești timpul”. De curiozitate am făcut o vizită tatălui, la întreprindere. Explicația a fost următoarea: „Nu învață. A intrat în anturajul unor pierde-vară și de la un timp se ocupă cu tot felul de nimicuri”.

- De pildă?
- Nici nu mai știu. Nu învață. Îl întreb seara: ți-ai făcut lecțiile? El zice că da. O întreb pe maică-sa: și-a făcut lecțiile? Îmi spune că nu l-a văzut cu vreo carte în mînă.
- Totuși, ce face?
- N-aș putea să vă spun precis. Nu face nimic. Stă.
- Cum stă?
- Stă!
- Insist, nu mi-o luați în nume de rău, stă așa, degeaba?

- Adună tot felul de timbre, poze...
- Ce fel de poze?
- Credeți că le găsec. Le ascunde...
- Și ce-ați făcut?
- M-am dus la școală. Am vorbit cu tovarăsa dirigintă. Mi-a zis c-o să vină și ea, pină atunci însă și eu și maică-sa trebuie să-l supraveghem strict să nu se mai ocupe de prostii (!?) Am cerut la întreprindere să lucrez un timp numai în schimbul I...

Profîind de cercul strîns în jurul nostru i-am rugat pe toți cei de față să-mi spună „cum ar dori să fie copilul lor, în afara dorințelor: fericit, sănătos și deștept”. Cei mai mulți au răspuns: „cuminte”. O altă categorie, puțin numeroasă: „frumos” și cei mai puțini: „descuiat”. Pe cei care au răspuns: „cuminte”, i-am întrebat: „ce faceți pentru asta?”. Fără excepție au răspuns: „il supraveghez”; nici unul n-a zis: „il îndrum” sau „mi-l apropii”. Pe cei ce au răspuns „descuiat” i-am întrebat ce înțeleg prin asta. Răspunsurile au variat între aparența de glumă „a ști să se descurce printre smecheri”, și între „să fie mai deștept ca mine”. „Cum se distrează copiii dumneavoastră?”, i-am mai întrebat. Am notat cuvînt cu cuvînt: merge cu prietenii, televizor, lectură, cinema, expoziții, teatre, nu se distrează, depinde de dispoziție, ne plimbăm împreună, desenează, ascultă radio. Și, înapoi la elevi: „Cum vă distrați?” Răspunsurile cele mai numeroase au fost: lectură. Urmează în ordine televizor și prietenii. Atîi. Și sport?

În rezumat, majoritatea răspunsurilor ar suna astfel: „Am făcut sport pină în clasa a VIII-a. Pe urmă tata (sau mama) mi-a atras atenția că de-aici înainte nu depinde decît de mine să ajung ceva în viață...”

La un sondaj telefonic, o să vedeți îndată de ce telefonic, am primit cele mai puține și cele mai banale răspunsuri. Întrebarea a fost: „Imaginați-vă o singură oră obligați să faceți ceea ce n-ați făcut niciodată pină acum; aveți pentru asta acces la toate obiectele lumii, pe care le-ați alege?”

Laht (2), automobil (12) rachetă (1) Muzeul Luvru (1) și 20 de răspunsuri, „nu știu”.

Disponibilitatea de a ști să alege este o condiție a oricărei destinderi. Și cine nu cunoaște secretul odihnei, nu-î deține nici pe acela al muncii. Și poate într-un fel a ști să înveți pleacă de la a ști să nu te plictisești. În orice caz, aceste două deprinderi nu pot fi separate. De aceea am ales această întrebare în locul celei directe: „știți să învățați?”

Și iată și a treia zonă de responsabilitate: aceea a școlii, a cadrelor didactice. Un grup de cercetători de la I.C.P.P.D., condus de prof. univ. dr. Pavel Apostol, a efectuat un sondaj a cărui sinteză realizată de asistenții universitari Georgeta Ene, Rodica Stoian, Sandina Jäger, Radu I. Bogdan, Steliana Sterian, Dumitru Cristea și Dumitru Necșulea, a fost publicată în lucrarea **7000 de PROFESORI despre PREGĂTIREA LOR PROFESIONALĂ**.

O primă concluzie a acestui sondaj LAPI ar fi că există chiar profesori care nu cunosc într-o măsură corespunzătoare tehnicile studiului individual, inclusiv cele de cercetare, ei înșiși sint nemulțumiți de cantitatea de informație primită la facultate, capabilă să-i proiecteze în

sfera de interes a elevilor pentru ca din interiorul ei să poată interveni în sprijinul acestora. Faptul că o recunosc însă este și faptul cel mai pozitiv al sondajului, fiindcă el echivalează cu asumarea răspunderii. Mai mult decît atît: atrage atenția asupra răspunderii colective, asupra rolului sport care revine în procesul de educație familială, organizațiilor elevilor, elevilor înșiși, mijloacelor de informare de masă. Și tocmai în vederea asumării acestei răspunderi colective facem publice aceste date, acum cînd învățămîntul liceal se află în fața unei perioade de reorganizări ce vizează problemele de fond ale procesului de învățămînt. Menționăm că sondajul și-a ales subiecții dintre cadrele didactice în vîrstă de 23-30 de ani, adică dintre acele cadre didactice care, cum remarcă unul dintre subiecții „acomodarea profesorului tînăr cu elevii școlii generale se face ușor, dar în liceu se observă o reținere din partea unor profesori, frica de a nu-și pierde autoritatea fiind mereu împreună cu elevii — în acțiunile de clasă și extrașcolare, iar alții nu știu cum să-și atragă elevii.” (fișa 16)

O treime dintre subiecți consideră practica pedagogică primită ca parțial corespunzătoare sau necorespunzătoare sarcinilor didactice actuale.

Cităm cîteva opinii reprezentative: „Cursul de pedagogie reprezintă TEORIE ruptă de PRACTICĂ” (fișa 1385, engleză); „informațiile din lucrările de specialitate și cursuri universitare sint vagi și extrem de generale, teoretizate excesiv și lipsite de aplicabilitate practică” (fișa 143, istorie); „metodica specialității conține prea puține date practice utile”; „prea multă pedagogie generală și istoria pedagogiei și prea puține date concrete” (fișa 6782, matematică).

Lăsăm la o parte sondajul LAPI ca să revenim la o altă categorie de elevi, elevii clasei a II-a D a Școlii generale nr. 19 din București, cărora le adresăm aceeași întrebare: ce obiecte v-ați alege dacă ați avea o oră liberă și ați fi obligați să faceți ce n-ați mai făcut niciodată? Răspunde elevul R. C. Un rucsac, cu toporisca, cu binoclu și un munte și un costum de scafandru cu lîni și bile (!?) și un aparat cu diapozitive și o mașină cu șenile și o casă și o mașină. Toate spuse pe nerăsuflăte, cu rugămîntea să-i mai pun o întrebare.

- Despre daci ai auzit?
- Da!
- Și dacă eu ți-aș pune o întrebare referitoare la daci, la care tu să nu poți răspunde, ce-ai face?
- Puneți-mi întrebarea.
- Să zicem că nu știi, că-ți pun o întrebare foarte grea și nu cunoști răspunsul, ce-ai face?
- M-aș uita în dicționarul limbii române...
- Și dacă nici acolo nu scrie?
- Dacă nici acolo nu scrie? Aș întreba-o pe mama!
- Să zicem că nici mama nu știe.
- Atunci aș întreba-o pe tovarăsa!

Și iarăși telefonul, cu întrebările de mai sus, dar nici unul dintre cei ce au avut amabilitatea să nu mă refuze nu mai mi-a indicat ca posibilitate de informație: tovarăsa! Am ales îndeosebi în această din urmă anchetă elevi în anii II-IV de liceu.

Evit eroarea unei generalizări. O constatare mai veche însă ne spune că pe măsura înaintării pe treptele liceale între catedră și bancă distanțele care se stabi-

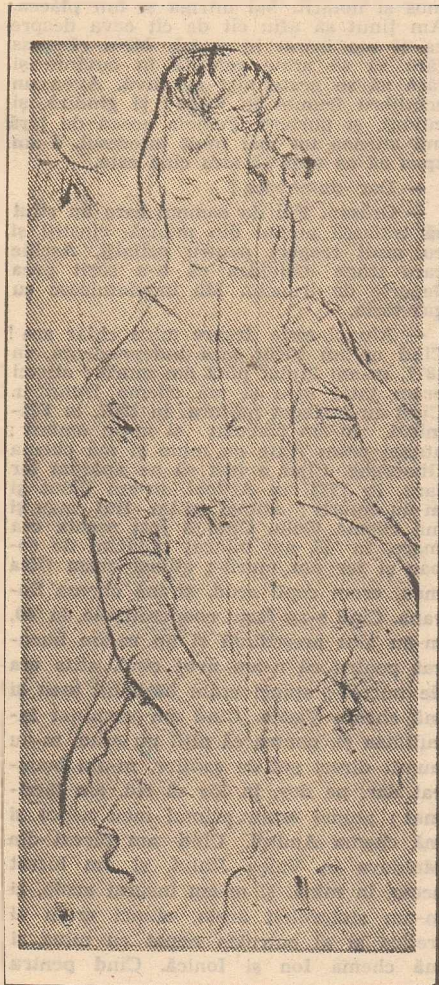
lesc nu favorizează consultările pe teme profesionale deoarece 1) profesorii, unii dintre ei, nu știu să construiască cadrul de relații optim care să permită întrebări de unde să rezulte chiar și ignoranța elevului și 2) elevii, ținînd cont de tehnicile lor de învățare, puțini sint acți care să aibă întrebări în afara manualului (și cînd au, vezi punctul 1!).

Un sondaj întreprins de asistentul univ. Steliana Sterian prin mai multe licee din București și din țară confirmă faptul că tehnica fișelor și a conspectelor în rîndul elevilor este puțin cunoscută, dar nu necunoscută. La Liceul „Mihai Viteazul”, de pildă, clasa profesorului pensionar Marinescu deține aproape toate secretele acestei tehnici și, după ce afirmă Steliana Sterian de la materia stimatului profesor, elevii au extins tehnica și la celelalte materii; în școală, într-o școală, este de ajuns ca unul singur dintre profesori să aibă deprindere și dragostea de a împărtăși pentru ca metodele moderne să prindă în rîndul elevilor, atunci cînd ele sint prezentate nu ca o fatalitate a secolului, ci prin rezultatele lor concrete.

Este limpede că indicația așezării învățămîntului cu fața la practică nu înseamnă numai implicarea în programa școlară a orelor de atelier sau uzină, ci transformarea a inșiși clasei de școală într-un laborator de învățare, cercetare și producție. În acest sens, Steliana Sterian, plecînd de la o observație simplă, de viață, a putut constata de exemplu că în acele clase din școlile sătești unde predarea la primii patru ani de școală se face simultan, aptitudinile elevilor în ciclul următor pentru sinteză, analiză și studiu interdisciplinar sint într-o măsură evidentă mai numeroase decît ale copiilor din clasele tradiționale de la orașe.

Ca o concluzie a acestei anchete am desprinde îndeosebi necesitatea unirii tuturor forțelor în vederea intensificării eforturilor pentru transpunerea în fapte a indicației secretarului general al partidului privind educația permanentă, autoeducația. Fiindcă, după cum am văzut, formele nu lipsesc din școli, nu lipsesc nici bunăvoința și curajul, există programe și există etape de materializare a acestora, dar mai există și un balast imens de deprinderi și mentalități care ne aparțin și împotriva cărora nu putem lupta etapizat, ci prin efortul fiecăruia în parte și al tuturor laolaltă în vederea devenirii noastre treptate și permanente în cetătanul modern al societății moderne din România.

NICOLAE CRISTACHE ■

SĂ ÎNVĂȚĂM?

Petrică, de ce nu te duci la școală?

— Cum, la școală? Să-mi întrerup educația?

Această anecdotă nu circula în mediul elevilor chiu-lanșii, ci este relatată de unul din cei mai serioși analiști ai societății contemporane, Marshall McLuhan, ale cărui lucrări au fost traduse și în românește.

Te învață școala să înveți? Iată una din întrebările pe care le pune cu acuitate viața modernă. Secole, milenii de-a rindul instruirii școlare s-a axat, în principal, pe actul predării, singura grijă și obligație a elevului fiind să asculte și să reproducă, fie și papagalicește, spusele profesorului. Așa a fost la caldeenii și pe timpul lui Newton, cam așa se întâmplă, nu arareori, și în zilele noastre. Or, învățarea și nu predarea constituie finalitatea instruirii — truism care, veți vedea de ce, se cere repetat.

Învățăm mereu, în școală și în afara ei, din manuale, din experiență, de la părinți și restul familiei, prin imitarea adulților, prin muncă, prin joc. În zilele noastre actul învățării capătă o nouă dimensiune și o nouă demnitate datorită exploziei informaționale: cunoștințele umane se diversifică și se îmbogățesc atât de rapid, încât vechea *Ars discendi* a latinilor, metamorfozată potrivit cerințelor timpului nostru, a devenit un comandament social. Se vorbește, în ultimii ani, și de o știință nouă, matematică, de la grecul *mathein*, a învăța. Așadar, arta și știința de a învăța.

Notițele, eterna poveste

Recent, sub auspiciile Institutului de cercetări pedagogice și psihologice, a fost întreprinsă o anchetă destul de cuprinzătoare în clasele V—VIII ale școlii generale, adică în ciclul gimnazial. Au fost abordate școli din București și județele Alba și Buzău de către un colectiv de specialiști condus de Costache Olăreanu, de la sus-mentționatul institut. Cîteva sute de elevi au răspuns la un chestionar minuțios privind modul în care învață, s-au purtat discuții și cu profesorii. Considerat la scara națională, lotul investigat este relativ restrîns, totuși ancheta, cel puțin după știrea specialiștilor institutului, este unica de acest gen întreprinsă la noi în ultimii ani și depășind sfera locală. Iată de ce concluziile își păstrează valoarea orientativă.

La întrebarea „De ce considerați că ați obținut rezultate bune la unele materii?” majoritatea elevilor au ocolit răspunsul logic „Fiindcă la acele materii știu să învăț mai bine”, indicînd factori afectivi, de pildă: „Îmi place cum predă profesorul X”. Evident, nici asemenea explicații nu sînt lipsite de rost, o știm din proprie experiență; merită însă consemnată ignoranța cvasitotală, în rîndul elevilor, a elementului „tehnic de învățare”. Cît despre profesori, ei au atribuit succesul elevului la materia respectivă fie atenției, fie perseverenței, fie memoriei și nu stăpînirii unor tehnici adecvate de învățare, ba chiar unii au opinat că la gimnaziu nici nu se pune o asemenea problemă. O profesoară de istorie, întrebată dacă nu consideră fișele drept un mijloc de învățare stimulator și util, a răspuns: „Fișe? Exclus la gimnaziu”. Culmea, ea însăși solicitase elevilor săi, cîteva luni în urmă, să întocmească fișe de mitologie greacă și romană. Alți profesori au dat din umeri: „Copiii să fie atenți la ce predau eu și să ia notițe”.

Iată-ne ajunși la veșnica problemă... „De ce credeți că notițele pe care le luați în clasă sînt bune?” Elevii au răspuns, în majoritate: „Pentru că reproduc întocmai cuvintele tovarășului profesor”. De faptul că luarea de notițe nu echivalează cu înțelegerea, dealtfel iluzorie, de a face concurență stenografilor profesioniști, că această activitate implică un efort de sintetizare, un punctaj al ideilor principale, prea puțini erau conștienți. În general, ei subsumau tehnicile de învățare citirii manualului și notării, pe cît posibil cuvînt cu cuvînt, a spuselor profesorului. Nu e rău, dar, în 1976, insuficient.

În ceea ce privește planificarea de perspectivă, ea ocupă un loc extrem de redus. Practic se învață de la o zi la alta.

Ar fi nejust să aruncăm vina pe profesori. Unii din ei au arătat că nu-i pot deprinde pe copii cu tehnicile moderne de învățare, ei înșiși neavînd pregătirea necesară. Este și motivul pentru care s-au arătat foarte interesați cînd li s-a vorbit despre tehnicile moderne ale activității intelectuale, inclusiv acelea aplicabile diferențiat la însușirea de către elevi a diverselor materii: tehnici de raționament în rezolvarea unor probleme de matematică și fizică, de clasificare și experimentare la chimie și biologie, de explorare a documentelor istorice, procedee mnemotehnice la limbile străine etc.

Firește, constatările de mai sus nu tre-

buie absolutizate. Pe de o parte, așa cum am arătat, este vorba de un eșantion relativ restrîns, pe de altă parte, profesorii cu inițiativă și cunoștințele necesare, precum și elevi înzestrați sparg tiparele, practicînd, adesea empiric, tehnici moderne de învățare. În general însă, sub acest aspect, situația este departe de a fi îmbucurătoare. Că se poate și altfel a dovedi-o, între altele, și experimentul efectuat într-o clasă a VII-a de la școala nr. 156 din Capitală, cu scopul de a reliefa modalități moderne de învățare. Trebuie subliniată, în acest context, colaborarea entuziastă și competentă a corpului profesoral al școlii.

Aventura cunoașterii sau învățarea prin descoperire la Școala nr. 156

Experimentul a decurs astfel. La patru materii — fizică, geografie, biologie, limba și literatura română — au fost alese din programă teme formînd o așa-numită unitate didactică, subiecte de mai largă respirație cărora le erau afectate mai multe ore de clasă: la biologie — circulația sîngelui și aparatul circulator, la fizică — mașini simple, la geografie — Italia, la română — compunerea „Țara mea, min-dria mea”. Unul din obiectivele urmărite a constat în încercarea de a lărgi orizontul copiilor, de a-i învăța să învețe, de a-i obișnui să folosească și alte surse de informare decît manualul și notițele pseudostenografice. În acest scop, înșiși profesorii școlii, instruiți de echipa de cercetători, au dus la capăt experimentul.

La biologie, de pildă, profesoara Cornelia Rădulescu nu a mai predat lecția „ex cathedra”, ci a anunțat doar tema, după care a citit copiilor o pagină autobiografică dintr-o carte a doctorului Christian Barnard și a prezentat o scenetă viitorologică din „Chirurgia secolului XX”, apărută în colecția „Orizonturi”. Un scurt episod: doctorul îi spune pacientului „Sper că veți fi mulțumit cu cea de-a treia inimă”, învederînd faptul că învingerea prezumată a fenomenului de reacție va permite transplantări în serie. Această „sensibilizare” a elevilor nu a luat mai mult de zece minute. Apoi profesoara a spus: „Copii, veți învăța singuri despre aparatul circulator. Ce credeți că trebuie folosit în afara manualului?” S-au făcut sugestii, s-au propus dicționare, inclusiv Dicționarul enciclopedic român, alții s-au oferit să cerceteze fișierul bibliotecii școlare sau publicații de știință popularizată. Un elev s-a declarat dispus să aducă și o revistă „la care e abonat tătucul”, dar s-a dovedit că aceasta era de strictă specialitate. În ora următoare elevii au umplut clasa cu dicționare, lucrări de popularizare, un Atlas anatomic, terminînd cu „Magazinel” și „Cutezătorii”. Aceste surse de documentare s-au triat în colectiv, ținîndu-se seama de timpul aflat la dispoziție și de posibilități; tot în colectiv s-au conturat, cu sprijinul permanent al profesoarei, principalele teme de studiu. S-au format patru grupe de cercetare pe fiecare temă în parte, unii elevi au fost însărcinați să alcătuiască fișe, alții să efectueze observații, desene după muleaje, lucrări practice, urmînd ca un elev mai bine pregătit din fiecare grupă să sintetizeze tot acest material și să susțină un referat de cîteva minute. Astfel, micii biologi amatori au învățat să redacteze fișe, să facă apel la cărți de popularizare și la alte surse de informare — inclusiv observarea directă! — și să se deprindă cu tehnica de grup, care peste ani, cînd poate ei înșiși vor fi studenți sau cercetători, le va deschide calea către o activitate științifică reală.

În ultima oră au fost citite cele patru referate, au fost aduse plănșe și diafilme — procurate, în parte, tot de elevi prin intermediul școlii — iar doi dintre ei au realizat, cu ajutorul cabinetului medical, o demonstrație practică de oprire a hemoragiei în caz de accident. Profesoara a corectat greșelile, a completat, a dat îndrumările necesare, iar în final a sistematizat cunoștințele căpătate.

Cam în același fel s-a procedat și la celelalte materii, elevii fiind stimulați să învețe singuri, să facă apel la surse variate de informare, să se transforme din copii în factori activi pe întregul parcurs al procesului de învățare.

Intuit de precizat că metoda nu a fost inventată de cercetătorii care au experimentat-o la școala nr. 156 — dealtfel, este foarte posibil ca ea să fi fost aplicată și în alte școli din țară — și, oricum, nu este menită să înlocuiască metodele tradiționale. Nu este un panaceu, ci una din metodele posibile, care se înscriu pe linia unor preocupări de actualitate în învățămîntul mondial.

Pentru a încheia turul nostru de orizont, să privim spre cealaltă extremitate a lanțului educațional: universitatea.

Este superioară arta de a învăța în învățămîntul superior?

Știu studenții noștri să învețe? Nici la această întrebare nu se poate răspunde exhaustiv, pentru simplul motiv că, după știrea noastră, nu există o cercetare de anvergură pe această temă. Vom face deci din nou apel la investigații mai restrînsse, care, fiind întreprinse de specialiști, pot servi însă ca orientare. Cercetători de la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice, între care Camelia Roșculeț și Georgeta Lăzărescu, doctor în științe, au studiat aria de penetrație a noilor tehnici de învățare — și, în general, de muncă intelectuală — în rîndul studenților de la Institutul de arhitectură „Ion Mincu” și de la un important institut de învățămînt superior cu profil tehnic din București.

Marea majoritate a studenților chestionați se mulțumeau să ia notițe și să parcurgă cursul, atitudine care vine în contradicție flagrantă cu preceptele educației universitare moderne. Cursul „ex cathedra” nu trebuie să se substituie lucrărilor de bibliografie, revărsînd asupra auditoriului torente de informație, ci să indice linii dirigitoare, să stimuleze setea de cunoaștere și de descoperire prin mijloace proprii, să ridice probleme, nu să dea totul de-a gata. Or — după părerea studenților, și ea nu este de neglijat, deși, firește, nu prezintă decît o fațetă a chestiunii — cursurile prea descriptive îi obligă să se transforme în copii. Constatarea nu e nouă, dar cercetarea la care ne referim o readeuce în actualitate. Un student de la arhitectură explică: „Materiile care mă atrag îmi stimulează curiozitatea, îmi provoacă o anumită plăcere de a le cunoaște. Dar acestea sînt puține. Am căutat cauze. Un motiv ar fi modul anost de prezentare a materiei; al doilea, dezinteresul celui care o predă”. Poziția studentului este extremă, deși nu cu totul singulară. În orice caz, să consemnăm faptul ce se desprinde din sus-mentionata cercetare, și anume că, dintr-un motiv sau altul, studiul individual al studenților rămîne sărăcăcios.

Biblioteca, această necunoscută

Mulți studenți, chiar și cei din anii superiori, au manifestat o surprinzătoare pasivitate în ceea ce privește folosirea unui instrument atât de indispensabil lor ca biblioteca. Viitorii ingineri au fost întrebați, bunăoară, cum identifică lucrări pe o anumită temă, presupunînd că ignoră numele autorului și titlul exact. Incredibil, dar relativ puțini au indicat corect: „Consult catalogul tematic, caut în fișe”. Cîțiva au afirmat, în mod neașteptat: „Un asemenea lucru nu se poate întimpla, este imposibil ca să nu cunosc titlul lucrării și numele autorului”. Considerau, cu alte cuvinte, ridicolă însăși întrebarea, care, în realitate, n-ar fi trebuit să pună în încercătură nici măcar pe un elev din clasa a V-a. Nu afirmăm că asemenea răspunsuri au fost numeroase, dar ele au existat și, ca atare, neliniștesc.

S-a dovedit, de asemenea, că un număr mare de studenți, chiar și din anii superiori, nu știu să ia notițe. Unele răs-

punsuri amintesc, prin sinceritatea și naivitatea lor, pe elevii de gimnaziu care se plîngeau că nu prididesc să copieze „tot ce ne spune tovarășul profesor”. O altă surpriză. Întrebați dacă sînt deprinși să lucreze cu fișe, unii studenți au răspuns prin întrebarea „Ce sînt fișele?” Comen-tariile sînt inutile.

În fine, marea majoritate a celor chestionați ignoră igiena activității de învățare, nu și-o dozează în vederea raționalizării muncii și odihnei, nu sesizează curbele de oboseală a sistemului nervos. Nerespectarea unor reguli elementare ca regularitatea și diversificarea, intercalarea unor pauze și activități recreative etc. poate fi atribuită nu supraîncărcării studenților — problemă conexă deși distinctă de cea care face obiectul articolului de față — ci faptului că nici nu prea au auzit despre asemenea reguli sau, în orice caz, nu le-au pătruns importanța și utilitatea, chiar în situația cînd existau condiții obiective pentru respectarea lor.

Tehnicile învățării pentru un veac al tehnicii

Cam acesta ar fi tabloul pe care-l oferă cercetarea tehnicilor de învățare și, pe un plan mai larg, ale activității intelectuale, în două mari institute de învățămînt superior. Am insistat în mod voit asupra aspectelor negative pentru a sublinia dimensiunile problemei, care, și ea, se pune cu acuitate pe plan mondial. După cum sublinia Raportul Edgar Faure, apărut în 1972 sub egida U.N.E.S.C.O., „autodidacticismul și în special autodidacticismul asistat au o valoare de neînlocuit în orice sistem educativ”. Expresia „a învăța să înveți” nu este în epoca modernă o indicație oarecare, ci o însușire pedagogică pe care „profesorul trebuie să o bode-se în primul rînd, pentru a o putea transmite mai departe”. Să amintim, în acest context, că la catedra de pedagogie a Universității din Cluj-Napoca s-a elaborat o lucrare despre studiul individual al studentului și au fost ținute cursuri asupra acestui subiect în fața studenților Institutului de medicină și farmacie de către Dumitru Dumitrașcu. Sub egida Ministerului Educației și Învățămîntului, Institutul de cercetări pedagogice și psihologice a editat primul curs experimental pentru studenți „Metode și tehnici de muncă intelectuală”, sub coordonarea doctorului în științe Leon Topa și a Cameliei Roșculeț. Fapt semnificativ, la acest curs a colaborat și un medic de la Institutul de neurologie și psihiatrie al Academiei de Științe Medicale, Constantin Enăchescu. Ar fi naiv să ne închipuim că problema — care privește întreg sistemul nostru de învățămînt, de la școala generală la universitate — ar putea fi soluționată peste noapte printr-un curs experimental sau cîteva demonstrații practice, deși, bineînțeles, și ele își au deplina lor utilitate. Acești primi pași sînt încă timizi.

Este un fapt: atât elevii cît și studenții au un program foarte încărcat, activități foarte diverse. Tocmai în asemenea condiții se impune și mai pregnant înarmarea lor cu o metodologie și tehnici de lucru care să sporească randamentul muncii intelectuale (să nu uităm că printre acestea figurează, de pildă, și tehnicile de lectură rapidă, pentru a lua numai un exemplu). Inițierea trebuie să înceapă încă din primii ani ai învățămîntului!

Mai presus de toate este necesar a se crea un climat, a se promova preocupările și discuțiile în jurul artei de a învăța. Ea trebuie să intereseze în cel mai înalt grad atât pe elevul școlii generale, cît și pe licean și pe student, fără a mai vorbi de bieții adulți, care au șansa — sau neșansa — de a trăi în epoca educației permanente. Noua *Ars discendi* nu reprezintă un lux (ah! încă un obiect de învățat!), ci o necesitate imperioasă, o artă a dezvoltării intelectuale într-o lume bîntuită de uragane informaționale. În 1976 a ști să înveți înseamnă a fi contemporan cu prezentul.

LIONEL NIȚESCU ■

Cum se vede Întreprinderea „Timpuri noi” de pe cheiul Dimboviței

A nins, apoi a izbucnit soarele și așa cum se întâmplă în București în asemenea împrejurări meteorologice, ciudate, tramvaietele se aglomerează, autobuzele gonesc cu oameni pe scară, limuzinele stropesc la viraje pietonii de pe trotuar și pe cheiul răvășit al Dimboviței, pe Splaiul Unirii, pe unde apa curge tulbură, omul care caută Întreprinderea „Timpuri noi” regăsește cu greu careul magic al metalurgiei orașului, după întrebări puse în dreapta și în stînga. Cei vechi cînd vorbesc despre „Timpuri noi” gîndesc cu voce tare „Lemaitre”, sau mai pe șleau „Lemaitre”, după numele primului industriaș importat din Franța prin anii 1864 și care a pus statornic temelii unei întreprinderi cu titlul bizar și pompos: „Spălătoria mecanică franceză Lemaitre-Bergman. Paris, London, București” și mai tirziu ale unei turnătorii metalurgice. Cei de la „Timpuri noi” sînt cunoscuți în istoria breșelor și în istoria mișcării muncitorești ca „lemetriști” și nu e un secret pentru nimeni faptul că de-a lungul unui secol de industrie pretentioasă, racordată de la început la nivel mondial, în această citadelă s-au format prin tradiție miini de lucru cu o excepțională calificare profesională și conștiințe cu o extraordinară luciditate revoluționară.

Plin de rezonanțe istorice cale pragul Întreprinderii de motoare și compresoare „Timpuri noi” informat că pentru a produce asemenea repere industriale oamenii care lucrează aici trebuie să semene într-un fel cu bijutierii. Înainte de a trece prin hale și de a recunoaște la fața locului această aserțiune, trebuie să recunosc că dețin, de asemenea, o știre banală dar utilă și semnificativă pentru miza în scenă a locului în care mă aflu: Întreprinderea „Timpuri noi”, aflată în sectorul IV al orașului București, și-a îndeplinit planul de producție pe primele 10 luni ale anului 1976 la toți indicii, cu unele depășiri sensibile, în special în dreptul rubricii export. Asupra acestui din urmă aspect al informației noastre vom reveni mai tirziu.

Deocamdată, împreună cu inginerul Ilina Trandafir, masiv, cărunt, cu fața limpede fumător vicios, punem la punct cîteva lucruri fundamentale fără de care nu vom putea înțelege ce înseamnă astăzi Întreprinderea „Timpuri noi”: „Noi producem adică motoare stabile și compresoare; motoare cu ardere internă și motoare diesel de la 4 CP pînă la 120 CP și compresoare cu o capacitate de pînă la 10 m³ de aer pe minut. Cum să vă spun, aproape că nu există sector de activitate unde să nu fie utilizate produsele uzinei noastre: în construcții, în construcții maritime și fluviale, pentru locomotivele diesel sau diesel-electrice, la instalațiile petroliere, la rafinării și la sonde, la irigații, în construcțiile de drumuri, de poduri, pentru mijloacele de transport auto, I.T.B., pentru trenuri...” „Prin urmare — spun, stabilind o asociație de idei derutantă — cînd un om, într-o noapte oarecare, aflat în Balt-Orlent Express cu 120 km pe oră, trage dintr-un

motiv mai mult sau mai puțin întemeiat semnalul de alarmă, un produs al întreprinderii dumneavoastră — un compresor intră în acțiune imediat și frînează lanțul de vertebre metalice, cu o precizie de ceasornic elvețian”. „Și nu numai la noi în țară. Un asemenea semnal de alarmă — fiindcă veni vorba despre asta — poate fi tras și pe alte rute feroviare ale lumii, iar sistemul de frînare cu aer comprimat poate avea la bază tot un compresor pe care scrie «Made in Romania»”. „Dar, firește — răspund — să sperăm că nu va fi nevoie să tragem asemenea semnale de alarmă!”

Inginerul Ilina Trandafir rîde, scuturîndu-și coama bogată de păr și aruncînd fumul țigării în aer, semn că e timpul să renunțăm la discuții sterile. Produsele Întreprinderii „Timpuri noi” au, desigur, întrebunțări mult mai revelatoare, mai importante decît la instalațiile de comprimat din trenurile expres care gonesc noaptea pe terasamentele lumii.

Reluăm... „De fapt, Întreprinderea „Timpuri noi” a înregistrat în ultimii ani o evoluție fantastică. Acum 16—17 ani, totul aici era încă dezorganizat. Era brambureală. Esențială pentru noi a fost hotărîrea de a trece la organizarea producției pe baze științifice. Am apelat la inteligența oamenilor, la priceperea lor și am început cu turnarea pe conveior. Adică, toate operațiile aferente pregătirii pentru turnare în forme, care se făceau succesiv de același om sau de aceeași brigadă, se efectuează acum printr-o diviziune rațională a operațiilor de-a lungul conveiorului. Am schimbat metodele de turnare cu modele ușor fuzibile, cu liant formaldehidic, rășini furanice etc. Rezultat al aceluiași mobilizării de inteligențe proprii, am ajuns la cea mai spectaculoasă realizare: aceea a orînduirii utilajului pe flux tehnologic. Am renunțat la vechiul sistem de lucru pe grupe de mașini și am organizat, în prima fază, 15 linii distincte de prelucrare, în care utilajele au fost amplasate în funcție de particularitățile și asemănările reperelor. „Revoluția” asta a noastră a înlesnit dintr-o dată introducerea mai rapidă în fabricație a unor noi loturi optime de repere, o mai eficientă folosire a mașinilor, reducerea deplasărilor inutile, necoeficiente, o nouă ritmicitate a producției, o legătură mai logică între secțiunile, o disciplină de producție riguroasă, o utilizare rațională a personalului. Adăugați la toate acestea campania de modernizare a utilajelor, înregistrarea de ultimă oră cu mașini comandă numerică sau comandă program de mare productivitate și care înlătură erorile umane. Dar, mai important decît orice, în acest proces revoluționar în știință și în tehnologie este faptul că toate motocompressoarele Întreprinderii au fost elaborate prin concepție proprie, fără licențe străine.”

Șeful atelierului de proiectări al Întreprinderii, Mircea Ungureanu, are 49 de ani și a urmat aceeași traiectorie în viață ca toți bărbaii din generația sa care lucrează la „Timpuri noi”. Cînd a intrat în uzină, în 1945, era strungar. În 1967 era inginer. Și din anul acela se ocupă de proiectare. A gîndit, a calculat și a desenat, împreună cu întreg colectivul, motoare și compresoare a căror enumerare, ținînd cont de faptul că poartă firme cu cifru sau cu formule criptice, nu o reproducem aici. Este destul să reținem următoarea afirmație: „Între 1971—1975 am modernizat 70 la sută din producția noastră, iar între 1976—1980 ne propunem să modernizăm produsele fabricate la „Timpuri noi” în proporție de 80 la sută. Doar în anul acesta, 1976, asimilăm în fabricație 10 produse noi. Procesul acesta de „regenerare” așa spune, de „acordare” a produc-

ției la ultimele telegrame ale științei și tehnologiei nu se face cît al bate din palme. Norocul nostru, aici, la „Timpuri noi”, este că ne cunoaștem foarte bine unii pe alții. Procesul de pregătire pentru finalizarea muncii noastre pretentioase, rafinate, ca și procesul de selecție a valorilor ne-a adus la un numitor comun pe care l-aș numi al competenței, responsabilității și al credinței în marca fabricii. Apoi, există o afecțiune între noi, colegi de muncă și prieteni, indiferent de diplomele din buzunar, de funcțiile de pe ecuson, care ne face să colaborăm ca într-un alt flux tehnologic, al sentimentelor. Adică, ori de cîte ori proiectele noastre, ale celor din atelierul de proiectări trec în faza de prototip, toți oamenii cheie ai întreprinderii, oameni din aceeași generație sau mult mai tineri, lucrăm (vă dați seama, cu dimensiuni de ordinul micronilor) ca într-o echipă de ansamblare a unei mici rachete pentru stația Cerul! Fiecare nou produs trebuie să se plaseze pe orbită chiar dacă nu se mai întoarce niciodată la noi, ci rămîne la beneficiar.”

Ion Petrescu, muncitor specialist, care conduce linia tehnologică nr. 2, unde se produc bolțurile de piston, bucele de bielă, axele de ambreiaj și alte axe de diverse tipuri (piese fundamentale pentru „Timpuri noi”), este unul din colaboratorii apropiați ai proiectanților. Deși se află în concediu de odihnă, s-a repezit pe la fabrică să vadă ce mai e nou: „În faza de realizare a prototipurilor, noi, cei din secții, avem o contribuție decisivă. Oamenii noștri pun în aplicare un plan frumos calculat și desenat pe hîrtie și vin cu îmbunătățiri, cu idei noi. Avem oameni care sînt savanți în meseria lor. Ei bine, în acest proces complicat se naște, dincolo de legătura profesională firească, și o legătură sufletească pe care te poți baza în orice împrejurare, nu numai în uzină, ci și în viață. Nu întîmplător, aici, la „Timpuri noi”, trăiesc și muncesc familii întregi de muncitori.”

Care sînt aceste familii? Ni se răspunde că sînt atît de multe încît ar trebui întocmită o statistică, dar deocamdată nimeni nu s-a gîndit la aceasta. Pentru edificare, descindem în secția de turnătorie condusă de tînărul inginer Alfred Kroner, un bărbat de statură potrivită, blond, jovial, adeseori impulsiv și extrem de mo-

bil: „Care sînt aceste familii? (Un exemplu îl dă chiar Alfred Kroner, adică el și soția lui Adina, care e metrologul uzinei, n.n.). La mine în secție, spune, sînt foarte multe familii și ceea ce merită subliniat e faptul că tradiția aceasta de a transmite o anumită meserie din generație în generație dă o notă de stabilitate și un coeficient de siguranță în realizarea tuturor problemelor de producție și de viață. Familiile poartă nume ca acestea: Turcu Marin, Turcu Elena, Turcu Alexandru, Turcu Vasile, apoi Ilescu Gheorghe și Ilescu Floarea, care moștenesc meseria de la bătîrînul Ilescu Constantin, fost turnător aici, de asemenea Guzu Marin și Guzu Nicolina, Gheorghe Gheorghe și Gheorghe Maria, Panait Gheorghe și Panait Maria, Stoica Gheorghe și Stoica Floarea, David Ilie, David Tănase și David Elisabeta... și lista poate continua. De fapt, toți sîntem aici, așa cum se spune în toate ședințele, o mare familie, începînd cu ucenicii de la școala profesională „Timpuri noi” veniți să învețe meserie și terminînd cu maeștrii în vîrstă care se află în pragul pensiei... Dincolo de luptele de clasă ale trecutului, cei de la Uzina „Lemaitre”, și-au transmis meseria în familie. În felul acesta, „lemetriștii” au fost și o mare familie de muncitori de înaltă calificare, dar și o familie de revoluționari. Astăzi, revoluția lor este, dacă-mi permiteți o comparație, revoluția tehnico-științifică.”

Lată acum, într-o însurire întîmplătoare — fără a consulta statistici speciale — oferită de „responsabilul cu exportul” al Întreprinderii „Timpuri noi”, pînă unde ajung în lume motoarele și compresoarele lucrate de marea familie de muncitori, tehnicieni și ingineri de pe cheiul Dimboviței, din sectorul 4 al Bucureștiului: U.R.S.S., Anglia, Italia, R.F.G., R.D.G., R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungaria, Turcia, Grecia, Siria, Tailandă, Costa Rica, Cuba, Somalia, Republica Centrafrikană, Emiratele arabe, Liban, Libia, R.A. Egipt, R.P. Bulgaria, R.P. Chineză, R.P.D. Coreeană, R.D. Vietnam, Irak, Iran, Pakistan, Bangladesh, India, R.D. Yemen, R.S.E. Iugoslavia, R.P. Albania, Brazilia, Argentina, Venezuela, Indonezia, Filipine etc. Întreprinderea „Timpuri noi” își justifică firma în fiecare secundă a existenței sale și pe fiecare meridian al lumii.

A. DOHOTARU ■

Drumul de la creație la magazin e încă foarte lung și plin de feteșuri

Unde ne sînt feteșurile, contexturile, marochinăria, încălțămîntea, modelele și colecțiile de modă ce ni se prezintă anual la expozițiile și tirgurile de mostre? De pildă, cele văzute anul trecut ca și anul acesta? Amezător de frumoase, o demonstrație splendidă, de mari proporții, a posibilităților industriei noastre ușoare, a capacității și inventivității creatorilor noștri, de la coloranții la contexturi și de la contexturi la fibre și de la acestea la înlocuitorii de piele pentru încălțămînt, și de aici la tot felul de accesorii pentru îmbrăcăminte și încălțămînt. La ediția 1976 a Tirgului de mostre, în pavilioanele destinate M.I.U. au sosit iarăși acele mi-nuni care dau speranțe, dinspre centralele industriale, dinspre Centrul de estetica producției, dinspre Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămîntului din Centrala confecțiilor-București. Inginerul Ion Dumitrescu, director în Direcția tehnică a M.I.U., mă informa că numai în semestrul I al acestui an pe industria ușoară s-au creat peste 65 000 articole, modele, desene, contexturi, poziții coloristice dintre care aproape 64 000 privesc sectorul vestimentației; în cadrul acestuia domină confecțiile cu un număr de 9 386 creații. Ca unul

dintre ziaristii care au avut ocazia să vadă și să scrie despre Centrul de cercetare și proiectare a îmbrăcămîntului, pot susține că acolo se creează cu adevărat, ca o echipă foarte bună de cercetători și de creatori izbutesc să realizeze colecții de modă competitive pe plan mondial, competitive prin originalitate și modernitate, în fața cărora partenerii externi foarte pretențioși și case de modă renunțate, dacă nu își scot de-a dreptul palaria, recunosc că sîntem „la înălțime”. Ce se întîmplă, revin cu întrebarea, atît în M.I.U. cît și la C.C.T.B., centrala care polarizează industria de confecții a țării, centrala care subordonează 27 întreprinderi? De ce nu se găsesc și în magazinele noastre aceste creații, și mai ales la vreme, nu după ce se demodează? Centrala evită un răspuns direct și mai ales concret la oricare dintre întrebările adresate în scris de reporter — la cererea serviciului tehnic al acesteia. Ni se trimite — drept răspuns — cîteva pagini cu vagi aserțiuni teoretice despre modă, desigur, educarea gustului publicului în materie vestimentară, iar singura frază concretă, prin care „acar Păm” ajunge tot... comerțul, este escamotată. Direcția tehnică din minister mă informează că s-a făcut și se face mult, „dar că n-am reușit să facem totul” și pînă la urmă se ajunge tot la concluzia că „nu știm de ce comerțul nu dă nou-tățile pe piață și de ce nu contractează tot ce-i mai frumos, în pas cu linia internațională a modei?” Iată că de ani de zile nodul gordian n-a fost dezlegat, ping-pong-ul se joacă mai departe între industrie și comerț. Nu scuzăm comerțul de viciele sale, de reticențele sale în fața noului, de faptul că merceologii săi nu sînt întotdeauna specializați în con-

tractarea produselor de îmbrăcăminte, că nu sînt pregătiți și informați cu un pas înaintea industriei asupra liniei de modă, de faptul că fetișizează cumpărătorul și în numele lui împinge vestimentația noastră spre menținerea unui nivel estetic mediocru, uneori provincial, altorii îmbătrîniți și demodat. Dar să vedem și de ce se perpetuează asemenea situații? Iată că el, comerțul, e mai înarmat cu argumente. La magazinul „Victoria” stau de vorbă cu două economiste care tocmai veneau de la contractarea țesăturilor pentru confecțiile anului 1977, Sanda Sirbu și Ioana Oprina, cu economistul principal Ion Popescu de la raionul confecții bărbaiți și cu șeful serviciului comercial, Ion Nițu. Își amintește C.C.T.B. cum în această primăvară, în magazinele sale din cadrul pavilionului de prezentare din Piața Științei vindea noutăți, ca și la „Cocorul”, în timp ce magazinul „Victoria” îi oferea stocuri de 2-3-4 ani, rămase nu se știe de ce prin depozitele diferitelor întreprinderi? „Primim sarcină să le luăm, îmi spune economistul Ion Popescu, dar cumpărătorului nu-i pot da sarcină să le cumpere”. „Noi alegem niște modele din colecțiile prezentate — economista Sanda Sirbu îmi arată note de comandă și contracte — și ne ducem la contractări cît mai documentate asupra liniei de modă la toate capitolele, și apoi întreprinderile nu ni le onorează”. În fața mea se adună teancuri de asemenea argumente prin telexuri. De la I.C. Craiova telexul cu nr. 15794/1976 comunică „...vă facem cunoscut că nu vă mai putem executa hainele de casă din articolul „Paul” pe trim. II/1976, deoarece sînt nerentabile”. Păcat, că erau frumoase, pot să notez eu, dar nu înainte de a întreba: cînd le-au creat, serviciile

de specialitate ale C.C.T.B. n-au studiat acest aspect? „Flacăra” Cluj-Napoca cere magazinului să accepte alte culori și alte contexturi decît cele alese la contractări. I. C. Curtea de Argeș trimite lapidar și indiferent nota că „din lipsă de țesături” nu mai poate executa 325 compleuri splendide de sezon pentru femei și roagă magazinul să renunțe la contract.

Putem lungi mult lista exemplelor, dar nu-și mai au rostul. Se vede clar că, între ei, copii ai aceleiași mame, întreprinderile industriei ușoare nu se ajută între ele și nu fac eforturi egale ca să-și onoreze obligațiile, în fond, nu față de comerț, ci față de noi, beneficiarii ultiți — cumpărătorii! Mi se pare că facem foarte multă risipă de inventivitate și inteligență, de gust și pregătire profesională cînd e vorba de expoziții și ocazii festive, vedem, cum afirmam mai sus, că putem și că avem forțe, dar ne pierdem prea repede elanul cînd e vorba să trecem la treabă, la producția de serie a frumosului. Intervin prea multe scuze și prea multe „motive obiective” exact atunci cînd ar trebui să ne demonstrăm puterea de creație, să ne folosim inteligența, să facem investiții de efort și de cunoștințe. Situație pe care industria ușoară este chemată s-o reglementeze neîntirziat. Indicațiile secretarului general al partidului în recenta cuvîntare la Plenara C.C. al P.C.R. din 2-3 noiembrie sînt ferme ca în domeniul confecțiilor și tricotaajelor să trecem din anul viitor la aprovizionarea Capitalei cu confecții, tricotaaje și încălțămînt realizate în București, lichidîndu-se situația actuală cînd Capitala este aprovizionată uneori fluctuant din alte județe.

CICI IORDACHE ■

Marele secret al reușitei: soiul omului!

Calul bun se vinde din grajd, vinul bun n-are nevoie de pahar împodobit. La Drăgășani, în țara de vii a Oltului, oamenii, vechi și vestiți podgoreni, nu-s deprinși „să-și laude marfa”, marfa asta, zic ei, se recomandă singură. Pofțiți — adaugă ei — priviți, mirosiți, gustați...

Nu sîntem neofiti într-ale vinului și, înainte de a privi, mirosi și gusta, știm de mult ce e cu vinul de Drăgășani, știm de mult că viticultura, pe-aici, înseamnă mai mult decît o indeletnicire a omului, înseamnă chiar un compartiment al vieții, de vreme ce produsele ei — ca și în alte podgorii celebre ale românilor — dau o anumite culoare obrazului omului, o anumite lumină ochilor, un anumit duh vorbei, prelungindu-și prezența în tot și în toate, parfumind totul, inclusiv paginile de literatură inspirate de acest faimos loc vilcean. Drăgășanii însă, imi atrage atenția ing. Ion Aslan, directorul I.A.S.-ului din localitate, nu sînt, și nici n-au fost vreodată, niște inveterați ai golirii ploștii cu vin pînă la fund. Ei preferă nu amețala vinului, ci aroma lui, nu atât paharul de vin, cît pe cel de vorbă. Vinul, cînd e băut la un pahar de vorbă, deci cînd truda grea a viticulturii ajunge la un liman și omul se poate destinde, înlesnește un unghi mai colorat, mai generos asupra lumii, potențînd percepția lucrurilor, scurtînd drumul spre înțelesuri, uneori chiar favorizînd elevația. Omul care nu cugetă cînd gustă un pahar — adaugă Ion Aslan, citînd dintr-un scriitor-cîntăreț al vinului — nu cugetă, de fapt, niciodată, și asta înseamnă că prețiosul nectar al pămîntului și al soarelui e zvrilit în deșert. Din acest unghi privite lucrurile, nu poți, într-adevăr, să socotești vinul doar vin, iar podgoria doar podgorie. Intrînd pe aici, pe această ispititoare poartă de crâmă sau de metaforă, prin care ne invită inginerul Aslan, se deschid alte și alte porți succesive spre poezie și meditație, iar din boltă în boltă de crâmă ori de metaforă și de sub boltă spre alte bolti, mai adînci, poți ră-tăci cu desăvîrșire firul problemelor ce te-au adus încoace.

Revenim deci în biroul directorului, în dimineața cu lumină crepusculară de sfîrșit de noiembrie, lumină palidă, acoperînd vile și livezile ce-au pălit și ele, așteptînd prima ninsoare a iernii.

Am poposit la I.A.S. Drăgășani chemați de succesele acestei toamne, toamnă aspră și grea și-aici, ca pretutindeni, dar cu arcelele cramelor și-ale dealurilor împodobite bogat cu ciorchini fastuoși și fructe rumene. Succese ale viticulturii, dar nu numai ale lor, I.A.S.-ul are 800 de hectare cu vie, 250 cu pomi, 100 cu legume (în sistem irigat), pepinieră de viță (18 ha) etc., ocupînd cu totul 3335 de hectare, din care 2657 agricole. A fost o toamnă grea, ce i-a certat pe oameni cu ploii, cu lapovița, cu vînt, dar fiecare butuc de viță, de la coardă pînă la frunză, fiecare măr sau prun, de la rădăcină la fruct, trecute prin mina omului, vegheate de veghea și hărnicia lui, sfințite de om, cum zice o veche metaforă și cum zic cei ai locului fără să facă metaforă, sau făcînd-o pe pielea lor, din sudoarea lor, au rodit din plin. Vilele au dat 5500 kg de struguri la un hectar, cu 500 kg peste plan. Asta, la un teritoriu de 800 ha, deci o producție de 400000 kg. de struguri revărsată peste cîntarul planului, în tipă-sia, ca să zicem așa, a desfătărilor noastre adiacente planului. Media de fructe pe pom a fost de 65 kg (planificat: 60), deci o producție de 83 de tone, ceea ce a făcut ca întreg Drăgășaniul, în toamna asta, să miroasă frumos și curat a fructe, ca o cămară gospodărească sau ca o poezie de Fundoianu. Legume: 2100 de tone (planificat: 1500), ceea ce a făcut ca gospodinele Rimnicului, în toamna aceasta, să fie, se pare, în piețe, mai puțin iritate ca-n alte dăți. Material săditor produs în pepiniera de viță: 57000 vițe la hectar (planificat: 50000), deci 126000 vițe peste plan, deci atît cît să plantezi cu viță tînără un deal întreg, un teritoriu de vreo 210 hectare.

Secretele acestor succese, după părerea inginerului Aslan, sînt trei: soiul muncii, soiul viței și-al pomului, soiul omului.

Nu este greu să reconstituim primul „soi”, cel al muncii, acum, cînd crepusculul toamnei închide în el, ca și boaba de strugure, soarele, o materie încă vie, o lavă încă incandescentă. Soiul muncii acestei toamne și al anotimpurilor ce au premerș-o a fost, de fapt, cel de totdeauna, cel prin care I.A.S.-ul drăgășenean, înființat în 1949, e, din 1955 încoace, rentabil, dînd anual beneficii de milioane, cucerînd între timp, pentru vinuri, și vreo 60 de medalii de aur, de argint și de bronz la diferite concursuri și țirguri ale țării și ale lumii. Reconstituirea deci este simplă: îngroparea corzilor de viță de cîte două-trei persoane cu nume proprii (Gheorghe, Maria, Ilie), desfundarea, tăierea corzilor, adoptarea butucilor de vie în familie (din cei 145 de lucrători permanenți și din cei 2000 de „angajați ai campaniilor”, familii întregi, pe aici, fac asta din tată-n fiu, astfel încît butucii din grădina lor ajung într-un fel să le poarte

numele!), punerea butucilor sub veghea unor ciini (cu nume proprii), tratarea cu îngrășăminte chimice sau naturale, aduse de unde se pot găsi (deci o narațiune!), apoi lucrările de întreținere și de supraveghere a coacerii (deci o narațiune cosmică!), apoi culesul, apoi așezarea în lăzi, apoi vinificația, omul oprindu-se, o clipă, ca să-și tragă răsuful, doar aici, la gura zăcămintului subteran, unde duhul pădurilor de struguri a fost închis, gemînd în antale. Același lucru, cu variantele respective de *muncii și zile*, în ce privește pomii sau legumele. Strugurii cu boabe egale, egal rumenite, sosînd ritmic pe cîntarele toamnei în flux de hală industrială, înseamnă, însă, mai mult decît o expediție cosmică, mai mult decît ciclul îngropare-săpare-coacere, înseamnă istoria unei expediții umane, istoria unui „soi de muncă” din care n-au lipsit încercarea dramatică, eroismul. A fost la fel, desigur, și în alți ani (vreo patru la rînd, între 1970—1974, de pildă, au bătut grindurile, iar I.A.S.-ul, totuși, a fost rentabil!), a fost, în anul acesta, mai acut și mai somativ ca oricînd, ultimatumul ploilor, venit prin surprindere, s-au văzut deci, pentru transportul strugurilor pe pantele lunecoase, care fugeau de sub tălpi, cîte două și trei tractoare înhamate la o remorcă, s-au văzut, alături de mii de oameni ai Drăgășaniului și ai satelor dinprejur, veniți să salveze recolta, sute și mii de muncitori, elevi, militari, sosiți din Rimnicu Vilcea, capitala județului și din alte părți. Au trebuit făcute lucrări suplimentare, a trebuit ca, asupra aceluiași petec de deal, să se revină cu sapa, cu custura de viță, cu coșul de bălegar, de mai multe ori, a trebuit, fiindcă bălegarul nu ajungea, să se trimită după prețiosul îngrășămint pînă departe, chiar și la Ciulnița, a trebuit ca oamenii ce-au muncit la vie (inclusiv ciinii, care-au păzit-o și care așteptau simbrile pentru pînda verii) să amine ceasul odihnei, să amine chiar somnul nopților, să nu mai știe de nimic decît de trudă, de încețare, de nesomn. Același lucru la pomi, la grădină, la pepiniera de viță. A trebuit ca toate lucrările, în ciuda intemperiiilor, să fie executate la milimetru și la secundă într-o perfectă simultaneitate a operațiilor, chiar dacă, pe teritoriul acestei mari întreprinderi, distanțele de la o fermă la alta, de la un front de lucru la altul, sînt și de 6, dar și de 70 de kilometri, a trebuit deci ca strugurii acestor Drăgășani să fie făcuți din lut, din lut umed și greu de ploaie, frîmțat anevoie cu palma, boabă cu boabă, pînă cînd lutul a căpătat transparență, pînă cînd lutul a prins smalț de retină umană. Strugurii aceștia sînt niște ochi ce ne privesc cu miliarde de pupile. Au în ei rouă sau lacrimă de sudoare?

Al doilea secret al succeselor toamnei sînt ei, sînt strugurii, e soiul viței, e, la livadă, soiul pomilor. Soiul merelor Drăgășanilor e Ionathanul, e Goldenul, e Starkingul, Soiul strugurilor: Sauvignon alb, Fetească regală, Riesling, Muscat Otonel, Tămioasă românească. Fiindcă vorbim de secrete, trebuie spus că soiul vinurilor de Drăgășani este și el „secret”. Tirajul etichetelor cu numele Drăgășanilor e, cum s-ar spune, unul confidențial, îl poți citi numai la Drăgășani și, uneori, la Rimnicu Vilcea, fiindcă marele I.A.S. de pe dealurile Oltului n-are un combinat al său, cu o stație proprie pentru imbuteliere, drept care vinurile de aici se imbuteliază în alte părți, ies pe piață (singure sau în amestec, asta cei ai locului n-o mai știu) sub alte firme. Dar asta e o altă poveste. O altă poveste ar fi aceea că în vilele Drăgășanilor, pe lângă amintirile soiului nobile plantate odată cu întemeierea I.A.S.-ului, se mai află, ici-colo, ca niște resturi dintr-o poetică și arhaică civilizație a naturii într-un parc desenat simetric de mina omului, și niște petice cu soiuri autohtone, bătrînești, haiducești, soiuri care, din veac, au făcut faima acestor locuri. Este vorba de Crimpoșia românească, de Fetească albă, este vorba de celebrul „Tulburel de Drăgășani”, cel din cîntec. Cîntecul a rămas același, cîntecele, ca și pămîntul din care se nasc — și din care se nac și strugurii! — nu se schimbă. Nimeni, în cîntec, n-o să substituie Tulburelul Sauvignon-ului, fiindcă limba, chiar trează fiind, i s-ar impletici... Pe scurt, aceste resturi de soiuri bătrîne cîte mai sînt, sînt conservate și ocrotite de oamenii locului ca niște „muzee vii”, ca niște relicve ale istoriei. Interesant este că această istorie, desconsiderată de mulți, neînclusă „sarcinilor de plan” ale prezentului, e încă vie, dă încă 10-12 tone la hectar. Dar, cum spuneam, aceasta este o altă poveste.

Ultima poveste — ultimul, de fapt primul secret al succeselor, după inginerul Aslan — se referă la oamenii, la „soiul” sau „vița” lor, mai exact spus la „criteriul soiului”, chestiune ce, într-un fel, cel puțin în felul în care ni se prezintă, pare și ea o trăsătură sau o valoare a vieții arhaice, interferîndu-se cu viața de azi într-un chip ce marchează și chiar decide profilul particular al locului. Sigur, ca pretutindeni, măsura valorii omu-

lui o dă și aici munca sa, dar, după muncă, al doilea criteriu de apreciere a omului ține de „soiul” lui, de neamul sau spița din care vine. Așa cum crești pomi și viță-de-vie cu ochiul la soiuri, tot așa, cîntărindu-l pe ins și cu ochiul la „soiul” lui, îl poți cunoaște, oricum, mai bine. Lucrează aici, la I.A.S.-Drăgășani, mulți oameni care, din tată-n fiu, și-au vădit soiul bun, vița aleasă, teafără, oameni care, din tată-n fiu, sînt podgoreni și viticultori, mindri să ducă mai departe această fală a neamului, oameni statornici, oameni care sînt sprijinul și nădejdea muncii, ale celor mai grele munci. Preda Buzescu, inginerul-șef al I.A.S.-ului, viță de moldovean, în ciuda numelui său apăsător oltean, băiat deștept și frumos, bălan și cu ochii albaștri înecînd într-o reverie sau într-o taină soarele Huișilor, e fiu de viticultor, „crescut lângă butuc”, a făcut Școala inferioară viticolă din Huiși, Liceul viticol din Huiși, Facultatea de hortiviticulură din Iași, și repartizat aici, muncește aici, fără întrerupere, de 18 ani. Nevasta îi e de aici, din Drăgășani, și ea inginer al pămîntului, inclusiv al viilor, profesoară la liceul agricol al orașului. Inginerul Nicolae Ciocirlan, șeful fermei de vinificație, e aici de cînd s-a înființat I.A.S.-ul, deci din 1949. Taică-său a fost podgorean, bunicu-său tot așa (acest bunic trundînd chiar aici, în podgoria care astăzi este a I.A.S.-ului, care în epocă era a Brătienilor). Are un fiu, „deocamdată” tehnician pe șantierul hidrocentralei de la Drăgășani, una din noile centrale electrice ale Oltului, care fiu însă, ing. Ciocirlan pariază pe-o sută la unu, „iubește via și iubește vinul”, cum spune poetul, drept care viitorul lui de vrednic urmaș al tatălui și-al strămoșilor e ca și decis. Bunicul Anetiei Răileanu, șefa fermei Dealul Olt (fermă ce-a dat în toamna asta 110 tone de struguri peste plan), a pus temeliele primei pepinieri de viță din Drăgășani, devenită, în anii noștri, o importantă și modernă stațiune de cercetări hortiviticole. Ar mai fi de notat, între fruntași, și o altă femeie, inginerița Nicoleta Udrea, șefa fermei din Măgureni (170 tone de struguri peste plan), ar mai fi de notat și Dan Nanu, șeful fermei Spirieni (100 tone peste plan), și Gheorghe Stănică, șeful grădinii (600 tone legume peste plan), toți oameni vechi, statornici, Gheorghe Stănică e aici de prin 1955, atîți sînt și mai vechi, tehnicianul Ilie Duțu, de pildă, e din 1950, lucrează de atunci doar la pepiniera de viță, într-un loc de mare răspundere, de mari pretenții, loc a cărui producție, în mare parte, e destinată exportului, loc care, pe deasupra, e veșnic expus atacurilor dăunătorilor, fiind așezat chiar pe pămînturile fertile, grase, din buza Oltului. Tot din 1950 e și Gh. Carcadia, „tehnicianul vinurilor”, prin miinile căruia, de asemenea, au trecut sute și sute de vagoane cu vin pentru export, tot de pe-atunci, dacă nu și mai vechi, e șeful de echipă de Andrei Stanciu, tot de pe-atunci e și Nicolae Petrescu, care are în grijă, pe lângă vie, și o livadă de 30 hectare de pomi (cu o recoltă, în toamna aceasta, dublă față de sarcinile de plan!), tot de pe-atunci, de prin 1950, e și Andronel Caplea, inițial muncitor, apoi șef de echipă, de brigadă, de sector, astăzi tehnician. Nicolae Petrescu și Andronel Caplea, oameni la 40 de ani, cu o întreagă istorie a viței și-a poamelor de Drăgășani săpată în pal-

mele și în sufletul lor, sînt și studenți, studenți în anul al II-lea al Facultății de hortiviticulură din Craiova, primînd, ni se spune, și acolo — ca și aici, în trînta cu lutul — note maxime, sau, după intemperii, destul de bune.

Chiar și vechii viticultori, spune ing. Ion Aslan, trebuie să învețe. Vinul, ca și poezia, este una dintre cele mai rafinate opere ale omului. Vinul nu există slobod în natură, precum aurul nativ, el este o operă a inteligenței, a cunoașterii, a stăpînirii unor secrete — altele decît cele despre care-am vorbit — ce presupun pe lângă truda brațelor, căutări îndrăznețe, elabărări rafinate, sinteze.

Îl ascultăm pe inginerul Aslan, ce se lansează într-o savantă dizertație despre struguri și despre fructe, despre calitatea și originalitatea vinurilor, călăuzindu-ne teoretic prin pădurea acestor originale și dulci valori, a acestor mari avuții ale țării, înfățișîndu-ne o uriașă muncă de creație, în care intră, pe lângă efortul prezentului, o mare grijă de viitor. Problemele viitorului sînt multe, sînt complexe, vița-de-vie a Drăgășanilor, în acest cîncinal, va ajunge la 950 de hectare, hectarele acestea vor trebui „modernizate”, cultivate în „format semințat” (mai bine de jumătate din cele 800 sînt de pe-acum așa), suprafața pomicolă va ajunge la 300 hectare, din care 100 în „sistem superintensiv”, deci cu o densitate de 1250 de pomi pe hectar (50 ha sînt de pe-acum așa), sînt în plină modernizare și grădina, și pepiniera de viță, se mai construiește și un atelier mecanic (capacitate: 50 tractoare), se amenajează și se modernizează drumuri (o investiție de 2,5 milioane lei), se alimentează cu apă masive întregi, astfel încît, în 1980, în acești Drăgășani unde apa a fost dintotdeauna mai scumpă ca vinul, întreaga suprafață cu vie să aibă apă. Întreg acest amplu proces care înseamnă munca, recolta, deci prezentul, dar și viitorul, cu variantele și accidentele impuse de condițiile climatice ale fiecărui an, este condus de omul din fața noastră, om care intrunește — sub o modestă înfățișare — un redevabil specialist, un talentat organizator și, de ce n-am spune-o! — un poet al acestei profesii.

Este el, inginerul Ion Aslan, director al I.A.S.-ului din Drăgășani de la începuturi. Este director de I.A.S. din ziua de 3 martie 1949. Viță, ca și Preda Buzescu, de moldovean, „crescut la butuc”, în Buciumul Iașilor, a fost trimis de partid aici și, de atunci, e aici, conducînd vița-de-vie și pomii Oltului, îndeplinînd importante sarcini politice și obștești (acum, de pildă, e, printre altele, deputat în M.A.N.), crescînd laolaltă cu oamenii locului, învățîndu-i și învățînd de la ei, știînd astăzi mai bine ca orice drăgășenean secretele muncii, ale viței și pomului, ale omului locului, fiind, cum spuneam, un talentat organizator, un poet al profesiei și, peste toate, un specialist, punînd, ca orice adevărat specialist al zilelor noastre, o sfințită pasiune în tot ce face. Nu i-au lipsit, în toți acești ani, nici încercările dramatice, nici satisfacțiile, nici criticile și nici medalile. Desigur, cele mai multe medalii nu-s ale lui, ci ale vinurilor. Om la 50 și ceva de ani, Ion Aslan încă mai vrea medalii. (Pentru vinuri, firește!)

I-o urăm, privind cu încredere — ca și el, ca și oamenii Drăgășanilor — spre viitor.

ILIE PURCARU ■

Regele opincă

Mă mai gîndesc la regele Opincă înfășurat într-un cojoc de urs, ce-a scris a slobozeniei lozincă și moartea o primi cu fruntea sus.

Cu el porniră Apusenii-n clocot păduri de oameni hohotînd pe văi, cînd glas adînc de tulnic și de clopot

învăluiau castelele-n vopăi. Novembre, dimineți de brume grele amiezii de plumb pe munți și pe ponoare;

păleau spuzite ale nopții stele pe clăile de flăcări și dogoare. Zvonind cutremur, plaiul și deșul, cu piepturi mii înaintau spre zări și-n volbură de spume albe, Crișul, curgea în sus, în ample revărsări.

Mă mai gîndesc la pădurosul rege, istoriei nainte mergător, ce-a pus peceți de foc pe strimbole și din robie scoase un popor.

VLAICU BĂRNA ■

Eroii

Călări pe cai de fum, fără popos

Ei au plecat cu dorul înainte;

Pe fluier numai rînile-au rămas

Ca neștiute, sacre jurăminte.

Și-n urma lor, egal au încăput

Cu slove picurate-ncet în somn

Ca într-o filă pașnică de lut

Coame de plug și sceptrele

de domn.

Pentru lumina închegată-n sferă

Prin pacea serii căutîndu-și drum

Desferecați de-a ierbilor putere

Ei au plecat călări pe cai de fum...

ARMANDO CARMEN FOCȘA ■

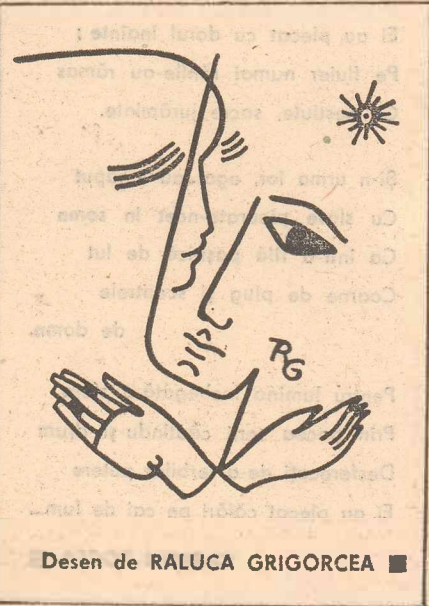
Marin Sorescu în perspectivă europeană

Cea mai răspândită metodă pentru stabilirea „cotei” unui scriitor român peste hotare este examenul procesului de difuzare internațională a creației sale. Se inventează traduceri, pe țări, limbi, ediții, sint citiți cu satisfacție traducătorii de prestigiu. Aceste fenomene ar marca „interesul” pentru cultura română sau pentru cutare scriitor, gradul de „ieșire în lume” a valorilor noastre. Nu trebuie să subestimăm acest mod de a gândi, dar trebuie să avem luciditatea de a constata că numai cu asemenea criterii sintem departe de adevărul întreg. Cine stăiază cu atenție foarte utila bibliografie scoasă de Editura științifică și enciclopedică și intitulată **Cartea românească în lume** (autoare, Victoria Nedelcovici, Elvira Popescu, Constanța Protopopescu) constată că, de multe ori, apariția unei traduceri nu este neapărat semnul unui interes real; iar cine-și dă osteneala să citească destul de multe asemenea traduceri, spre a constata calitatea lor, rămâne cu o anumită melancolie despre soarta cărții românești în lume. Un profesor american, Impey, nu se sfia să deplîngă haina englezească, total necorespunzătoare, în care circulă Eminescu prin lume și se țite de către bunii cunoscători ai limbii italiene cit de puțin a reușit să redea, din Argezi, chiar un așa-zis „traducător” deținător al Premiului Nobel.

Adevărata universalitate a unei culturi este servită de traduceri, dar nu creată. Ea nu se decide peste hotare, de către traducători sau exegeți, ci în țara și limba respectivă, de către creatorii unei națiuni. Nu Prosper Merimée sau Melchior de Vogüé au creat marca viltă occidentală în jurul poeziei și prozei ruse din veacul al XIX-lea, ci faptul că Pușkin, Gogol, Turgheniev, apoi Tolstoi, Dostoievski, Cehov, Gorki au descoperit un punct de vedere rusesc asupra lumii, o modalitate inedită de a pune problemele majore ale omului, un limbaj personal în care să închidă aceleași neliniști, aspirații, întrebări legate de specia umană din cele mai vechi timpuri pînă azi. S-a întimplat ca modul în care ei gîndeau, simțeau, vorbeau despre toate aceste lucruri care țineau de eternul omenesc, dar se ipostaziu, într-o manieră absolut nouă, cu materialul acesta rusesc și în forme de artă modernă, inteligibile pe toate meridianele, să corespundă unei nevoi adînc simțite de întreaga Europă a vremii aceleia. Și atunci, marii ruși (ca și marii nordici, în frunte cu Ibsen), s-au revărsat în conștiința europeană, au devenit „universali”, cultura ce o reprezentau s-a alăturat surului de „mari culturi” europene moderne, lingă cea franceză, engleză, germană.

Cred că sintem ajunși noi, românii, și cultura noastră, într-un moment istoric și spiritual cînd un fenomen similar se poate produce și cu valorile cele mai reprezentative ale literaturii române. Primul care, fără a ieși din granițele limbii naționale și a adopta veșmintul unei limbi și scena unei culturi străine spre a se impune atenției generale (cum au făcut Mircea Eliade și cîțiva alți români iluștri, acum de limbă străină, precedați, ca fenomen anticipator, de universalul real Panait Istrati) primul care dobîndește o audiență universală în virtutea mesajului conținut de opera sa, și nu în virtutea unor mecanisme pur conjuncturale, este Marin Sorescu. De aici, caracterul semnificativ, simbolic, al traectoriei sale internaționale, nu numai europene, care ar merita să fie mai atent luată în considerație, tocmai pentru valoarea sa premonitoare.

Că Sorescu a apărut cu un volum, magistral tradus, la cea mai mare editură germano-elvețiană, Insel-Verlag, și cu alții la cea mai mare editură suedeză, în cea mai răspîndită colecție de poezie, alături de numele de prim rang ale poeziei mondiale; că figurează în programele italiene de radio lingă cei mai celebri europeni de azi; că piesele sale de teatru se

Desen de RALUCA GRIGORCEA

joacă pe multe scene din Europa, toate acestea sint semnele exterioare ale unei prezențe tot mai ferme în circuitul mondial al valorilor. Esența este de căutat în spatele acestor date ce izbesc la prima vedere.

Marin Sorescu este tot mai mult universal-receptiv pentru că el deține în literatura română de azi, în gradul cel mai înalt, secretul veritabilei universalități. El a cucerit un pic de pămînt pe continentul spiritului contemporan, în care a înfipt steagul românesc, obligînd privirile să se îndrepte într-acolo, spre a vedea ce înseamnă prezența acestui stîndard. Și sintem puși și noi să ne întrebăm la fel: ce înseamnă Marin Sorescu în literatura epocii noastre, pentru ca numele lui și creația sa să devină, în cîțiva ani, o monedă forte a ethosului românesc la bursa internațională a valorilor?

După părerea mea, izbînda majoră a lui Sorescu stă în sinteza fericită dintre „răul veacului” și forțele ancestrale de viață ale neamului său. Sorescu și-a inoculat sieși toate morburile lumii în care trăim, toată drama omului contemporan, pe care a sorbit-o din contactul direct cu oamenii de pe cîteva continente prin care a umblat și din literatura lumii euro-americane, și a făcut din sufletul și mintea sa teatrul de luptă al microbilor și anticorpiilor. Cu riscul de a cădea victimă acestei experiențe, ce nu putea cruța decît pe un ins pornit în univers cu tălpile încă pline de pămîntul care a suportat și învins, de-a lungul a mii de ani, multe rele ale multor veacuri! El a adus în întîmpinarea germinilor de neliniște, dezagregare și disperare, forța de viață, setea de viață, prospețimea încă neconsumată a unui popor, a unei culturi populare și așa-zis „culte”, străbătute, milenii, de **voința de lumină, bucurie și frumos** care ia în piept, deopotrivă, crivățurile istoriei și tragedia legată de însăși condiția, neschimbabilă, a ființei omeneste. El este urmașul direct al celui ce a creat, în fața morții, **Miorita**; în fața suferințelor de toate felurile ale creatorului de artă, **Meșterul Manole**; în fața disperării, doinele și dezlănțuirea stăpînit-dionisiacă a jocului românesc. El este urmașul lui Creangă și Eminescu, al lui Blaga, Sadoveanu și Argezi, dar vorbește o altă limbă: limba veacului, a deceniilor, a ceasului de față. Fiind ascultat, ca urmare, exact în acest ceas, în care un cuvînt ca, al lui poate răsună de-a lungul și de-a latul lumii.

Este în Sorescu ceva din idealul popular despre eroul nespectacular dar invincibil, și natura l-a înzestrat cu o fizionomie ce exprimă desăvîrșit geniul său: ceva de Pelelea, de Păcală, de Tugulea în același timp. Chipul său este o lamă de brici, ca și cuvîntul; ochii străbat necruțător în miezul tragediei, dar îndușoși, umezi; iar glasul, în fața oricărui drum ce pare închis omului contemporan spre seninătate, echilibru, plenitudine de viață, rostește: „Răzîm noi la lumină”. Cu aceeași siguranță întemeiată pe nu știu ce misterioasă știință despre om, istorie și viitor, care a făcut neamul său să treacă prin toate încercările, asemeni lui Păt-Frumos, și să răzbată mereu la lumină.

Într-o omenire închisă în altele burți de pește și disperdin, sau luptînd să regăsească soarele și țărîmul adevărat, glasul lui Sorescu aduce acest mesaj al încrederei în drumurile ce duc la lumină. De unde și secretul celebrității sale, mereu mai vii, semnificînd o nouă etapă a destinului universal al literaturii românești.

DAN ZAMFIRESCU

„CÎNTAREA ROMÂNIEI”

(Urmare din pag. 1)

diul presei și al radioteleviziunii multiplele inițiative și manifestări care marchează debutul grandiosului festival național. Ziarul „Știința” de duminică a înfișșat, dealtfel, întreaga lui desfășurare, definiindu-i comandamentele și precizîndu-i etapele, de la cea de masă — octombrie — februarie 1977, la cea republicană — ultima decadă a lunii mai 1977 și galele artiștilor amatori și profesioniști laureați din luna iunie 1977. Mii de formații, de la cele mai simple pînă la ansambluri și instituții de cultură și artă specializate, multe dintre ele create chiar în aceste săptămîni, se află în repetiții febrile ori s-au angajat de pe acum în întrecerea ce se desfășoară pe uriașa scenă a țării.

Săptămîna trecută am fost martorul prezentării în concurs, deocamdată la nivelul de institut, al Facultății de mecanică agricolă din București. Era de fapt printre ultimele facultăți ale Politehnicii care se prezenta în fața publicului și a juriului cu un spectacol care a durat aproape 4 ore. Cum de vreo zece ani încoace cunosc forțele cu care se prezintă într-un concurs mai fiecare institut de învățămînt superior, trebuie să spun că deși mă aflam la un spectacol al politehniștilor bucureșteni, destul de ambițioși și altădată în astfel de concursuri, amploarea ca și țînta evoluției lor artistice mi s-au părut semnificative pentru debutul acestei etape a Festivalului „Cîntarea României”. Ceea ce în urmă cu numai cîțiva ani prezența insti-

TEODOR MAZILU:

„Elegie la pomana porcului”

Foiletoanele cuprînse în noul volum al lui Teodor Mazilu **Elegie la pomana porcului** (apărute mai întîi în revista **Flacăra** la pagina **Racul**) nu aduc vreo schimbare în creația acestui autor satiric. Scriitorul și-a fixat de la bun început un teritoriu pe care vrea să-l cerceteze și cărțile sale de pînă acum

nu reprezintă altceva decît mesajele trimise nouă despre acest univers al cărui stăpîn în exclusivitate este. Univers pe care îl străbate în lung și în lat, cu grija de a nu lăsa nici o porțiune a lui nescrutată, uneori revenind prin aceleași locuri, povestind despre aceleași lucruri, ca și cum s-ar pronunța încă o dată despre ele din teama de a nu fi fost greșit înțeles prima oară. Foiletoanele lui Teodor Mazilu, ca dealtfel și schițele, romanele, piesele lui nu sint scrise pentru a te veseli pentru că îți sint arătate cu bonomie defectele tale sau ale semenilor tăi, ci te fac să zîmbești amar, chiar și cu crispare, la gîndul că ființa umană nu este perfectă și uneori își ascunde cu multă abilitate cusururile. Satira sa este vioalentă, fără nici o cruțare, creează citeodată impresia de cruzime, de descoperire cu voluptate a imperfecțiunilor. Oricît ar părea de paradoxal, ea provine totuși mai curînd dintr-o adîncă iubire față de oameni, din nădejdea că persiflînd păcate ca lichelismul, parazitismul, lașitatea, infidelitatea, ipocrizia, le întocmește conștiinșos nu numai un inventar dar și contribuie prin scris la dispariția lor pentru totdeauna. În general, în paginile din **Elegie la pomana porcului**, înainte de a-și țînti victimele la stîlpul infamiei, autorul adoptă un ton fals comprehensiv față de ele, le bate amical pe umăr, le face complice cu ochiul. Dar la un moment dat perspectiva se modifică, scriitorul își leapădă blîndețea și ca un procuror nemilos rostește acuzații zdrobitoare contra personajelor vinovate — și în opera lui Teodor Mazilu numai astfel de personaje întîlnim — le arată greșelile în cuvînte zeflemitoare. le ridiculează intențiile, oricît de nobile ar fi în aparență, nu le acordă nici un drept să se aperse, pur și simplu le batjocorește fără menajamente, încît orice sentință de achitare este imposibilă și orice încercare de anulare a condamnării este respinsă.

Creator al unui stil de neconfundat, mînuind cu dexteritate o ironie de bună calitate, rece, tăioasă, semn al amărăciunii unui înțelept care contemplă lumea și nu-i acceptă defectele, Teodor Mazilu este un important scriitor satiric din literatura noastră de azi.

NEAGU UDROIU:

„Reporter pe Mississippi”

Reporter pe Mississippi este o carte de reportaje scrise într-un stil alert, care dovedesc nu numai o abilitate de informare gazetărească promptă și precisă, dar și o știință de a pune la dispoziția cititorilor într-o manieră cit mai plăcută, mai atractivă la lectură, datele aflate. Secvențele surprin-

se de acest talentat ziarist pe stradă, în birourile marilor ziare și reviste, pe terenurile de sport, în universități, la Centrul spațial de la Houston, în muzee, în parcuri, comunică între ele, nu dau nicicum impresia de asociere întimplătoare și creionează împreună o imagine de ansamblu convingătoare asupra realității de azi din S.U.A. Autorul este fascinat de lucrurile exacte, verificate de mai multe ori și de mai mulți, consulta statistici și ori de cite ori descoperă cifre semnificative nu ezită să le transcrie în carte, dar într-un astfel de context încît ele să-l intereseze pe cititor. Neagu Udroi își reprimă orice încercare de a-și prezenta cit mai pe larg stările sufletești de care e cuprins vizitînd această țară și preferă să consemneze cu obiectivitate, fără să moralizeze, respectînd dreptul cititorului de a ajunge el însuși la concluzii, de a se uimi sau de a se indigna singur.

Relatările din volum sint ordonate cu meșteșug pentru a menține în permanență trează atenția celui care îl parcurge. Cartea este scrisă șimplu, degajat, cu o dezinvoltură fermecătoare, care nu înseamnă nicicum superficialitate și nu exclude meditația asupra realităților observate. Viziunea autorului este complexă, el nu se mulțumește să contemple numai emblemele unei civilizații de mare amploare, ci îi indică și citeva din problemele cu care se confruntă zilnic și care o macină — șomajul, criminalitatea, drogurile, poluarea etc.

Reporter pe Mississippi oferă o lectură pasionantă atît prin datele noi despre S.U.A., pe care le înfișșează publicului din România, cit și prin modul în care ele sint prezentate, într-o haină simplă, sobră, de bun-gust.

GEORGE ARION

tutul în ansamblul lui, rar cite o facultate, indeosebi Electronica, poate acum oferi o singură facultate. Mecanicii agricole îi venise rîndul de a anima, pentru o seară, scena și sala Casei de cultură a studenților bucureșteni după ce alte nouă facultăți ale Politehnicii, fiecare cu un program bogat și complex din care s-au detașat, cum îmi spunea profesorul Jean Moncea, prorector și secretar al Comitetului de partid al Institutului Politehnic, momente artistice memorabile. Studenții de la Mecanică agricolă, în cadrul căreia activează dealtfel un ambicioș enacnu, nu făceau din acest punct de vedere excepție. De la folk, muzică populară și clasică, pînă la piesa lui Gheorghe Vlad „Cocoșel cu două creste”, text adecvat ca problematică preocupărilor de viitor ale studenților acestei facultăți, dincolo de stingăci inerente, totul a degajat bunul gust, sinceritatea, elanul acestor artiști amatori în a trăi cu patosul unui patriotism activ, revoluționar, frumusețea acestor zile. Un public entuziast, în rîndurile căruia se aflau nu numai colegii de bancă și ateliere, ci și dascălii lor, de la asistenți la decan, purta cu brio către succes, cum se spune, prin entuziasmul participării și al aplauzelor, pe talentații protagoniști ai scenei. O „Foaie pentru minte, inimă și... festival”, redactată cu nerv și, lucru mai rar, umor, a completat în chip armonios și plăcut această frumoasă demonstrație de țîntere revoluționară și noblețe spirituală.

Dar spectacolul studenților de la Politehnică bucureșteană n-a fost decît unul dintre multele care s-au prezentat pe sute de scene în zilele trecute. Iar la spectacol s-au adăugat dialogurile oamenilor de cultură și artă cu publicul, dezbaterile de lucru consacrate unor probleme ale

creației literare și artistice și, totodată, pregătirea unor viitoare evoluții scenice. Un asemenea elan colectiv, de trăire cotidiană a vieții sub semnul frumuseții, nu putea să nu nască în ființa noastră imbolduri de a fi părtași la ea nu numai cu versul, ci și cu verbul, de a-i urmări dinamismul și frumusețea din acest colț de pagină care-și racordează astfel circuitele la toate sursele de frumos activate de Festivalul național „Cîntarea României”. Începînd cu comentariul de față, trecem pe recepție pe toate lungimile de undă, fiind bucuroși să consemnăm și să discutăm, într-un dialog deschis și colegial, tot ceea ce formează substanța vie, creatoare, a acestor manifestări consacrate muncii și demnității acestui popor care pune această primă ediție a festivalului sub egida patriotică a celebrării unui veac de la proclamarea independenței de stat a României. Convingerea că sintem martori și părtași entuziaști ai uneia din cele mai complexe și mai de țîntă renașteri spirituale din cite a cunoscut acest popor, ne însuflețește verbul, gata să aplaude, să susțină, să comenteze, fiecare act de cultură și educație pe care-l va programa festivalul. Rugăm de aceea pe cititorii revistei, ca și forurile culturale, pe activiștii care se ocupă de desfășurarea festivalului, să ne țîntă la curent cu tot ceea ce se întreprinde în această direcție pentru a putea participa, în măsura posibilităților, la cit mai multe manifestări ce vor avea loc. Corespondența primită ca și informațiile ce ne vor sosi pe alte canale de presă sau prin colegi vom încerca să le fructificăm astfel încît Curierul de față să poată realiza o comunicație cit mai receptivă la efervescența creatoare pe care o generează Festivalul „Cîntarea României”.

Eseu

Arghezi — geniu verbal?

Se discută din nou despre Arghezi și receptarea lui critică (vezi *Luceafărul*) și acest fapt este, indiscutabil, pozitiv pentru că liniștea, calmul imperturbabil nu reprezintă regimul climateric favorabil pentru marii scriitori. Receptarea indiferentă sfârșește prin a îmbătrâni opera și ideile noastre despre ea. Opera, ca să trăiască, trebuie din când în când provocată, supusă unei confruntări mai severe, nu neapărat negatoare. Primejdia pentru clasici este să devină niște monștri sacri închiși într-un muzeu al imaginației deschis doar în zilele de sărbătoare.

Dintre formulele care circulă în legătură cu Arghezi rețin pe aceea privitoare la arta lui formală. Arghezi ar fi doar un magician al verbului, un creator de limbă, un tehnician desăvârșit al versului. Poezia este însă pentru Arghezi mai mult decât atât. Împreună cu universul mic și câminul, arta (poezia) reprezintă un spațiu de securitate pentru omul indoielnic. El o conține simplu, ca pe un meșteșug învățat de la natură, deopotrivă cu arta olarului. Al doilea element este jocul. Poezia este un joc nevinovat cu „scame, ațe și nimicuri” — scrie autorul într-o jovială *Postfață la volumul Ritmuri* (1966). E chipul bonom arghezian de a trezi indolia față de gravitatea simulată, tiranică a literaturii de profesie, „măreț, confuz și vag” (*Monopol*, vol. *Ritmuri*). Detașându-se de imaginea poligrafului fudul, Arghezi reduce actul de creație la un meșteșug pur formal, la o potrivire de cuvinte spre disperarea belferilor loviți — scrie poetul în altă parte — „de nepuțința de a se juca”. Jocul are însă un rost și în *Balamucul* cuvintelor („trebuiește povestit / Balamucul

ce-a ieșit”) se exprimă „o viață și o nefericire”. Există aici și în alte texte ce privesc condiția creatorului și a poeziei o notă păcălitoare, nastratină, ea nu trebuie însă să ducă la ideea greșită că în spatele meșteșugului nu se află nimic. Dimpotrivă, cită seriozitate, ce foame de totalitate, cită dorință de a îmbrățișa zările! Formula *Arghezi = geniu verbal* care, prin Ion Barbu și Vladimir Streinu, a intrat în limbajul criticii române, trebuie folosită cu circumspecție. Ea ascunde principial o negație, negația unui poet al profunziunilor. Arghezi pune poezia (și de aici poate vine confuzia) în șirul indeletnicirilor naturale, simple dar fundamentale. Harul vine de la buruieni și gize, versul reface un ritm al materiei, materia un ritm al cosmosului. Cercetând fărimele de lumină din lucrurile mici și învățând de la ele devoțiunea și ordinea, poezia intră, așadar, în contact cu forțele vieții universale. Arghezi detestă, nu mai incupe discuție, literatura în sensul pe care îl dădea termenului Verlaine, dar se desparte de poezii moderni care, dezgustați de retorica tradițională, încifrează versul. Noțiuni sacre pentru alții: inspirație, inițiere, poezie pură, ermetism, dicteu automat — n-au pentru Arghezi nici un înțeles. Printre moderni el face figură de barbar, printre tradiționaliști el este un iconoclast. Tema creației este asociată, ca și în celelalte cazuri, cu alte motive. Vorbind despre poezie, Arghezi nu poate ocoli noțiuni grave ca destinul individual, locul lui în cosmos etc. Niciodată nu vom găsi la el o temă pură, un poem care să trateze de la început la sfârșit un unic subiect. Un *Cindec de seară* (vol. *Frunze*) începe cu sugestia poeziei ca formă de salvare a existenței („am cîntat pe cite scule, ca să-mi rabde viața”) și ajunge la ideea divinității:

„Și cu fruntea ridicată, ca un stei în rugăciune,
Umilit și trist cerui și nesfîrșitului de sus
Coarde noi și alte glasuri în cîntare să
răsune

Vorbii și scrieți românește

O veche controversă ortografică

Persistă, în opinia noastră publică, cu insistență, de la reforma ortografică din 1953, controversa: cum este mai corect să se scrie și să se pronunțe: *sint*, *sintem*, *sinteți*, *sint*, sau *sunt*, *suntem*, *sunteți*, *sunt*?

Care este temeiul istoric și științific al acestei controversă?

Regulile ortografice academice din 1869, 1881, 1904 și 1932 au prevăzut, pentru scrierea literară corectă, formele *sunt*, *suntem*, *sunteți*, *sunt*. Cele din 1953 au stabilit ca fiind mai corecte: *sint*, *sintem*, *sinteți*, *sint*.

Acestea din urmă, care sint formele populare, au, de fapt, cea mai mare vechime în rostirea și scrisul românesc. În toată lunga perioadă, de peste patru secole, în care s-a scris, la noi, cu alfabetul chirilic, s-au întrebuințat exclusiv formele *sint*, *sintem*, *sinteți*, *sint*. Ele își au

originea în latina populară carpato-dunăreană, în care formele de plural ale indicativului prezent ale auxiliarului *esse* („a fi”) au fost înlocuite cu formele de prezent ale conjunctivului acestui verb: *sumus*, prin *simus*, care a dat, în limba română veche, *semu*, *estis*, prin *siitis*, care a dat, după analogia lui *semu*, *setu*, în româna veche (dar și *seti*), iar *sint*, lungit cu dezințența *-unt*, a conjugării a treia, extinsă, în latina populară carpato-dunăreană, la persoana a treia din plural, a tuturor verbelor de conjugările a patra, deci *sint* (*unt*), a dat, în româna veche, *sintu*. Din această formă de persoana a treia plural s-a refăcut ulterior întreaga paradigmă a pluralului (*sintem*, *sinteți*), și cum la verbele de conjugarea a patra, ca și la cele de a treia și a doua, forma de plural a persoanei a treia este egală cu cea de persoana întâi din singular (*ei fug — eu fug*, *ei merg — eu merg*, *ei văd — eu văd*), aceeași formă *sint* a devenit și cea de persoana întâi singular.

Formele *sunt*, *suntem*, *sunteți*, *sunt* au și ele o tradiție îndelungată în scrisul românesc. Au apărut, odată cu începuturile, prin Școala ardeleană, ale înlocuirii alfabetului chirilic cu cel latin. Ele sint forme refăcute de învățații acestei școli, pe baza formei *sunt* din latina clasică. Dar prin manualele școlare, presă și literatură, acestea deveniseră, de aproape două sute de ani, pentru toată lumea, formele limbii și rostirii limbii literare, iar *sint*,

Și pe rînd, în timpul nopții visu-n ele mi le-am pus.”

Frecventă este, în legătură cu actul creației, ideea dificultății de a redebuta. Orice poem este un început, un efort uriaș de a stăpîni cuvîntul. La un poet cu o tehnică de a versifica atât de solidă, insistența asupra greutății de a scrie pare o frivolitate. Știind însă că cel ce se plînge de această dificultate a debutat de trei ori și a publicat la 47 de ani prima sa culegere de versuri, îndepărtăm ideea de afectare, răspîndită printre oamenii de litere. Greutatea de a începe se leagă la Arghezi, cum s-a putut constata și mai înainte, de o viziune mai largă. Poezia este creație, creația este un început, o organizare a haosului inițial, un vers bine curgător este o despărțire a pămîntului de ape. Poetul se găsește, în orice punct al vieții lui, în postura Creatorului din Biblie. Pagina albă este haosul dinaintea logosului, cuvîntul potrivit în pozițiune este izbînda din ziua a șasea. Deosebirea este că, după o clipă de contemplare, poetul reia totul de la început. După cincizeci de ani de trudă, condeiu se teme încă, poezia iese dintr-o feroare înnoită a indoielii de sine:

„Te temi și-acum de ce te-ai mai temut,
De pagina curată și de rîndul,
Și de cuvîntul de la început.
Te sperie și litera și gîndul.” (Frunze pierdute)

O poezie cu caracter gnostic (Poetulul necunoscut, vol. *Poeme noi*) și o parabolă (Privighetoarea, vol. *Cadențe*) pun problema sacrificiului și a libertății creației. Poetul e blestemat să ridice un altar, dar ca pietrele altarului să fie — „cer inima și viața zidite-n temelie”. Simbolul din Privighetoarea (parabolă în genul lui Oscar Wilde) este acela din *Flautul descîntat* și *Șoim și fată*. Închis în colivie și ademenită cu semințe, filomela rămîne întristată, se zbate, se rănește. Libertatea este hrana adevărată a creației.

EUGEN SIMION ■

POMPILIU MARCEA:

„Lumea operei lui Sadoveanu”

În succintul argument cu care deschide cartea „Lumea operei lui Sadoveanu”, Pompiliu Marcea își exprimă cu deja cunoscută-i claritate și concizie indoiala cu privire la posibilitatea criticului de a cuprinde întreaga operă de dimensiuni ciclopice a lui Sadoveanu, mai vechile tentative dovedindu-se zadarnice, recomandînd, în consecință, cucerirea ei treptată de către exegeți, fiecare acționînd, cu instrumentele sale, pe un teritoriu sau o temă limitată, idee reafirmată de curînd și în cazul operei argheziene.

Spirit lucid, cartezian, înclinat vizibil către sisteme și categorii, universitarul Pompiliu Marcea practică cu mare feroare o critică didactică, decodificatoare, dar profundă, superior profesională, respingînd deschis eseistica încifrată, sofisticată, cu convingerea că: „claritatea împodobește totdeauna gîndurile adînci”. Toate cărțile și articolele sale sint o dovadă: actuala cea mai evidentă. De fapt numai cu astfel de mijloace se putea pătrunde eficient în imensa lume sadoveniană, de departe cea mai numeroasă și complexă din literatura română și chiar europeană. În investigarea umanității sadoveniene, Pompiliu Marcea procedează metodic ordonînd-o pe categorii sociale, bresle, funcții, indeletniciri etc. Lista e lungă și ar mai putea continua, o spune însuși autorul: „La categoriile de care ne-am ocupat s-ar fi putut adăuga și altele...”

Scăpările, și recenzenții le-au semnalat, sint neglijabile. Un bun cunosător al lumii sadoveniene în intimitatea căreia a trăit mulți ani, nici nu putea să nu emită o serie de idei noi, captivante. În capitolul despre „femei”, după ce demonstrează extraordinara diversitate tipologică și schitează tipul de frumusețe sadoveniană, criticul afirmă că ochii — „adevărată obsesie a scriitorului sadovenian” — nu și găsesc corespondentul decît în pictura lui Tucelescu, iar în literatură, afirmație în care criticul crede cu tărie, „scriitorul român este cel mai mare poet al ochilor din proza europeană”. În prezentarea celor mai sadoveniene femei, Ancuța „cea tînără”, Vitoria Lipan și Jupîneasa Iisafța Jder, criticul pune pasiune și investește afița virtuozitate interpretativă în citirea acestora devin reale, memorabile. O atenționare este, totuși, necesară, deși autorul exclude ideea de răzbu-nare din expediția detectivistă a Vitoriei Lipan, lansată de Călinescu. Își încheie considerațiile, cu toate nuanțările de interpretare, astfel: „dragostea o duce la o dorință de răzbu-nare apropiată de fanatism” și aceasta „consecință a altei patimi: iubirea pentru Nichifor”. „Este o răzbu-nătoare”.

De o minuțiozitate extremă a prezentării se bucură umanitatea celorlalte categorii sociale. Fiecareia îi corespunde un capitol în cadrul cărții, după o prezentare generală a categoriei, urmează, în ordine cronologică, o succesiune de portrete ale personajelor realizate în maniera realist-clasică, de subliniere a detaliilor și accentuare a trăsăturii dominante. Permanentele trimiteri și comparații cu personaje din literatura română și universală dau o mai mare consistență și dimensiune personajelor sadoveniene.

Într-unul din capitolele finale ale cărții autorul demonstrează, sprijinindu-se pe o mărturisire a marelui povestitor, că acesta își alegea cu o deosebită plăcere filologică numele personajelor a căror onomastică trebuia să concorde enorm cu caracterul real al eroilor și care să includă o anumită semnificație și să corespundă unor anumite structuri psihologice.

Aria investigației e largă iar comentarea personajelor dă pulsația unei opere și chiar a unei literaturi. Farmecul pertinențelor și exactelor fișe caracterologice, și deci al cărții, este dat de deosebita fluiditate și claritate a frazei sub care se ascunde, credem, un rafinat stilist.

PETRE ANGHEL ■

Un nou volum de versuri

În curînd, în librării, volumul de sonete „Pămîntul deocamdată” de Adrian Păunescu.

CORNEL MORARU ■

Cronica literară

VASILE REBREANU:

„Iubirile cascadorului”

Un roman insolit este *Iubirile cascadorului*. Vasile Rebreanu imprumută de astă dată formula poemului dramatic. Cartea se compune dintr-o succesiune de scenarii, îmbinînd simbolul cu narațiunea. Cascadorul nu știm cine este, Autorul a ales un personaj fantomatic, luîndu-și în același timp

o mare libertate în tratarea situațiilor. Cheia transpare într-una din povestiri, în care protagonistul, un artist, își immortalizează pe rînd iubirile în niște statui. Aceleași transformări suferă eroii (bărbatul sau femeia) și în alte secvențe ale romanului. Finalul nu e mai puțin tragic însă. Nimic nu-l satisfac pe „îndrăgostit”, dispus mai degrabă să-și ucidă în serie toate iubirile, adică toate vîrstele. De la copilul A pînă la bătrînul H el are o identitate alune-coasă, dacă nu chiar convențională. Numai vagi ecouri sociale răzbat la suprafață. Aluzia folclorică, tenta modernistă acum sint mereu la îndemina romancier-

rului. Apreciabile ni se par totuși economia de mijloace, simplitatea ceremonialului. Vasile Rebreanu și-a însușit un stil (ne amintim și unele nuvele din *Moartea comandorului*), care nu mai e deloc o simplă improvizatie. Deja s-a cristalizat.

A renunțat la anecdotică, la caracter, la pitoresc, la analiză. A optat în schimb pentru reprezentarea esențial „teatrală”, integrîndu-se singular într-o manieră expresionistă a prozei moderne.

Ceea ce trezește de la început interesul este poezia textului. Nu e vorba de o ritmare anume a replicilor, ci de viziunea însăși: un decor lunatic, de început de lume, ritualizarea spectaculară a cadrelor vieții, gustul pentru mister și fantastic. Totul e proiectat în extraordinar. Intimplările se petrec mai ales noaptea și în locuri pustii. Cu greu ceva poate fi modificat. Eroii nu au atîta forță ca să evite inevitabilul. Sint puși de regulă în situații absurde.

Aparent lipsește orice legătură între cele două capitole cite însumează opera. O idee de compoziție se desprinde totuși pînă la urmă. Prima secvență e reluată în a patra, care pare să fie și o replică la o altă povestire anterioară (monologul lui Matei). Surprinde oarecum în roman preocuparea pentru simetrie. Apoi, finalul nu mai lasă nici un dubiu, dînd unitate narativă întregului.

O prezență permanentă este detectivul. Despre rostul său vorbește explicit autorul: „Cineva din noi, umbra rece ce-o purtăm, ne urmărește mereu însemnîndu-ne lumina și iubirile. Detectivul este tocmai acest simbol, este umbra propriei noastre lumini”. În altă parte se afirmă că și cel mai puternic se teme de sine însuși. Specialitatea detectivului e crima

sentimentală. De aceea el se comportă ciudat, provoacă incurcături, se confundă el însuși cu protagoniștii. Să-l luăm deci ca o convenție literară pentru a marca starea de vis (de obicei, erotic) și apoi căderea „în prăpastie”. În citeva situații detectivul dispăre, făcînd loc anchetatorului; ceea ce nu modifică prea mult sensul și nici registrul povestirii, ca și atunci cînd monologul e mascat de dialogul imaginar.

O povestire cu totul enigmatică este cea în care tînărul savant (numit simplu: Bărbatul) trebuie să meargă la o întîlnire nocturnă, fixată exact cu un an mai înainte. Femeia (cu un nume incert: Siana) pare învăluită în mister. Se zice că ar fi murit într-un accident cu vreo lună înainte ca el s-o cunoască. Bineînțeles, casa este izolată în munți și temerile Mamei nu pot împiedica plecarea. Aici mai există o Siana, slujnica. La un moment dat confuzia dintre cele două femei e divulgată cu intenție. Urmează o noapte de groază. Cad stele de pe cer, se aude zgomotul sinistru de mașină, apoi nechezat de cal. Fata însăși (de fapt, umbra ei) sosește în modul cel mai enigmatic. Atmosfera, sugestia tragică cu greu pot fi recompuse în citeva cuvinte. Fi-rește detectivul nu mai intervine. Iubirea, de această dată, fusese de mult ucisă. Tînărul dispăre totuși irezistibil: îl așteaptă destinul orb „ca un hâu”.

Cu *Iubirile cascadorului* proza lui Vasile Rebreanu tînde să se individualizeze într-o formulă proprie și deloc excentrică, asimilînd cu tenacitate o multitudinea de experiențe, de la sugestia folclorică pînă la modernismul de substanță.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, cenaclu condus de poetul Adrian Păunescu, a desfășurat spectacolul cu numărul 210 în municipiul București, după ce timp de 7 luni a colindat pământul fertil și generos al provinciei. Este și aceasta o explicație a interesului cu totul ieșit din comun cu care a fost privită întâmplarea noastră literar-artistică. Au fost prezenți, credem, 13 000 oameni și mai credem că dacă sala ar fi fost mai mare am fi avut de două sau de trei ori mai mult public. Nici nouă ore și jumătate de spectacol nu s-au dovedit suficiente din moment ce la orele trei și jumătate din noapte Adrian Păunescu era rugat în scris sau verbal să se reia un număr sau altul. S-au făcut chiar sacrificii, de o parte și de alta, ca totul să iasă foarte bine și s-a și reușit, deși convingerea noastră este că multe ore de spectacol au „degenerat” în excelent, după cum sintem convinși că sunetiștii de la Polivalentă puteau să fie foarte buni tot timpul și nu numai pe felii. Ne referim în primul rând la inginerul Eugen Vasiliu a cărui îndatorire profesională, de fapt nu numai profesională (îndatorire pe care el și-a îndeplinit-o în alte dăți strălucit) era aceea de a asigura un sunet curat pe tot parcursul spectacolului, de a fi atent și receptiv la tot ce se întâmplă pe scenă și în sală. Căci, cu ocazia acestui spectacol, Sala Polivalentă a primit chirie de la noi (din încasări, firește) în jur de 50 000 lei. De atât de mult timp aflat la cheremul și buznarului doritor al proprietarilor de stații de amplificarea sunetului — unul dintre ei fiind inginerul Eugen Vasiliu. Dar sunetul e doar un aspect. Celelalte aspecte ne îndreptățesc să aducem calde mulțumiri celor care administrează Sala Polivalentă, în frunte cu directorul Breazu, și la fel de calde mulțumiri I.T.B.-ului, (și directorului general Stoian), care a asigurat, cu cele 60 de autobuze puse la dispoziția numeroșilor iubitori ai cenaclului, rapidă reîntoarcere a lor — la o oră aproape matinală — acasă.

Cenaclul nostru, în fața unui public extraordinar, în timpul unui spectacol extraordinar, este frustrat de dreptul plătit, cum spunem, de a avea condiții tehnice pe măsură. Dar asupra acestor stări de lucruri ne propunem să revenim în amănunt. Și nu oricum, ci la modul profund pentru că sunetul ni s-a părut cam ilicit. Dar vorbeam de sacrificii în sensul bun al cuvântului: Valeriu Penișoară, în dorința lui de a fi prezent, a făcut pe tren 14 ore de la Duda la București, s-a odihnit „cîrpit” câteva ore, a stat pe scenă cinci ore (douăzeci de minute a susținut un foarte bun recital), apoi a plecat la gară de unde iar a mai mers 14 ore pentru a fi prezent duminică, 28 noiembrie, la școala generală unde lucrează. Situație aproape identică pentru tinărul actor al Teatrului Național din Timișoara, Eugen Cristea, care de altfel a deschis acest spectacol unitar, foarte frumos, de substanță și angajament al artei tinere, o contribuție, pe puterile noastre, la *Cîntarea României* — sarcină de esență pusă în fața fiecărui om al muncii de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Fiecare din cei prezenți, și au fost prezenți membrii reprezentativi ai cenaclului, a etalat, în limitele talentului și experienței, lucruri intrate deja în conștiința publicului care ne prețuiește. Cu totul și cu totul impresionant au fost recitate, de către actorii Mihail Stan și Florin Zamfirescu, poemele *La poarta grădinilor* de Dumitru Popescu și, respectiv, *Balada pufului de vulpe* al poetului sovietic Evgheni Evtușenko. Trecînd de la grav la umor, cei doi s-au făcut remarcăți în *Hany* și *Minunea*, capete de afiș ale genului semnat de către poezii Miron Radu Paraschivescu și Marin Sorescu. Actorul Florian Pittiș a recitat, de asemenea impresionant, *Slavă comunismului* de Bertolt Brecht și trei tablete de scriitorul Radu Cosășu. Victor Socaciu, unul dintre foarte puținii noștri spectatori din Brașov, a susținut un recital bun în cadrul căruia cîntecul *Un punct de vedere*, direct inspirat din Codul eticii și echității socialiste. S-au prezentat foarte bine Adrian Ivanițki, Marcela Saftiuc (a produs nedumerire faptul că a ținut să cînte *Dona, Dona* de 3,14 ori mai repede decît în mod obișnuit), Romeo Ghiur, Mircea Bodolan, Gil Dobrică (în prezent într-un turneu în Polonia) a fost substanțial ajutat de această dată de Grupul 5 T compus din studentele Adriana Anastasiei, Elena Abagi, Mihaela Boboc, eleva Călina Anastasiei și funcționara Rodica Vasile. Acestea s-au întors de curînd de la al 7-lea Festival internațional al cîntecului pop de la Tokio, unde o piesă interpretată de ele (compoziție a lui Vasile Șirli) a fost selecționată din circa 2 000 de bucăți prezentate juriului. Credem că nu este cazul să ne mirăm că aceeași bucată a fost respinsă de un alt juriu: cel al Festivalului de muzică ușoară de la Mamaia din acest an. Au fost prezenți în întreaga lor strălucire Doru Stănculescu (Cum se naște un mit, Avram Iancu, Ai, hai, Fără petale, Șambala), grupul compus din Karol Horváth, Mircea Baniciu, Erika Józsa, Iosif Kappl (Noi, muritorii, Nunta, Pasărea, Cînd o fi să fiu mai mare, Joc, Andrii Popa, Mica Țiganiadă, Mugur de fluiet, Muzică și muzikie, Către pe versuri de A. S. Pușkin și o piesă din repertoriul internațional), Mircea Vintilă (Lordul John, Constantin și

Veronica, Hanul lui Manuc, Dulce Românie, Eroii, Mielul, Dor de singurătate, Bade Ioane, Pământul, deocamdată), Radu Gheorghe (Prietenă defunctului), Valeriu Sterian și Evandro Rossetti (Amintire cu haiduci, Antirăzboinică, Cu iubirea de moșie, Nopti, Cîntec și Vado via). Din nou senzațional Dan Andrei Aldea și senzațională chitara sa în Brad bătrîn, Lumină lină, Om bun, Cîntecul bufonului din A douăsprezecea noapte. Păcat că nemulțumit de calitatea sunetului de la Polivalentă el a plecat din spectacol, lucru pe care nu avem motiv să i-l reproșăm. Adrian Păunescu a exprimat dragostea și recunoștința noastră, a tuturor, față de cirmaciul destinului național atunci cînd a recitat poemul propriu *Un cîntec*, dedicat președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Și acest foarte bun spectacol, urmărit de un public foarte bun, a fost dedicat Patriei și conducătorului ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

S. EUGEN ■

**PROGRAMUL
CENACLULUI NOSTRU**

Miine, vineri, 3 decembrie 1976, Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, va fi prezent în orașul Bistrița. Spectacolul va avea loc la Casa de cultură cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi și școli. **Sîmbătă, 4 decembrie 1976**, vom fi din nou prezenți în municipiul Cluj-Napoca. Întîmplarea noastră literar-artistică va avea loc la Sala Sporturilor cu începere de la orele 18. Biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi, facultăți și școli. **Duminică, 5 decembrie 1976**, vom fi prezenți în orașul Dej. Spectacolul va avea loc la Casa de cultură și va începe la orele 18. Biletele se pot procura prin organizațiile U.T.C. din întreprinderi și școli. În ziua de 8 decembrie, un nucleu al cenaclului va fi oaspetele muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de la întreprinderea bucureșteană Vulcan.

Organizatorii pregătesc de asemenea turnee: **Arad** (17 decembrie), **Timișoara** (18 decembrie), **Lugoj** (19 decembrie) și **Craiova** (20 decembrie). **Pe adresa revistei pot fi trimise cereri de organizare, opțiuni și propuneri pentru Festivalul de iarnă, care va avea loc la sfîrșitul lunii decembrie.**

Dan Andrei Aldea:

„Cred în comanda sufletului,
a sufletului ancorat
în realitatea revoluționară
a țării, în concretețea
problemelor Patriei,
a sufletului ce transfigurează
artistic comenzile ideologice
ale Partidului, ale
secretarului său general,
tovarășul Nicolae Ceaușescu”

— Sînteți prezent, stimat Dan Andrei Aldea, în Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, de mai bine de o lună. Cum vă simțiți în cenaclu?

— Foarte bine. Sînt în mediul meu, asta în primul rînd. Mediu de oameni tineri prin excelență. Cenaclul realizează cea mai bună comuniune cu sala pe care am văzut-o vreodată, ceea ce pentru mine este vital.

— Dar cum se simte șeful formației Sfinx într-un colectiv care are alt șef? Mă refer, firește, la Adrian Păunescu.

— Pe Adrian Păunescu îl consider un prieten mai mare. De la natură el are o forță mai mare decît mine, decît noi toți. Accept de fiecare dată șefia.

— Chiar?

— Trebuie doar să se întemeieze pe forță spirituală, profunzime morală și talent. Ca să revin: în cenaclu există posibilitatea ca Adrian Păunescu să fie Adrian Păunescu, iar Dan Andrei Aldea, Dan Andrei Aldea.

— Nu credem că toți membrii cenaclului sînt excepționali, dar cre-

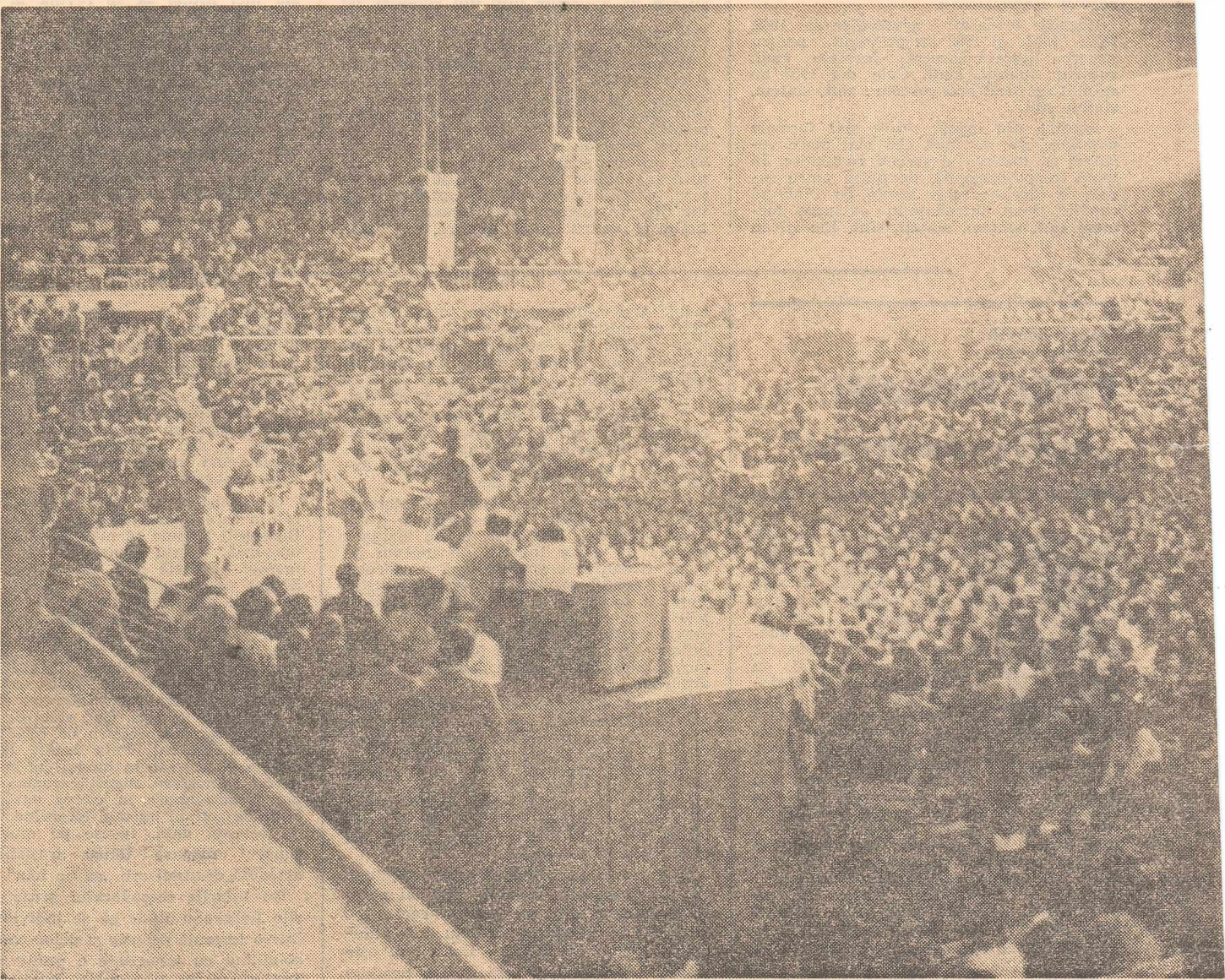
dem că toți pot deveni foarte buni. Cert este că nu dorim să se piară vreunul. Ce anume credeți că determină pierderea unui talent?

— Eu unul nu cred în talent. Om de artă este un om educat așa. Un talent se poate pierde atunci cînd ajungi într-un mediu necorespunzător. Sau într-unul prea corespunzător. Adică atunci cînd i se acordă o atenție nemeritată. Într-un mediu necorespunzător unii se cred neînțeleși totuși și renunță. În mediul prea corespunzător, artiștii se pierd în laude și-și uită menirea.

— Este adevărat că sînteți un chitarist de talie mondială? Dețineți ceva dovezi în acest sens sau nu?

— Vă întreb așa deoarece singurul chitarist cu adevărat excepțional pe care-l cunoaștem este Dan Andrei Aldea.

— Sînt așa considerat de prieteni sau de unii ziariști care vor să-și facă o glorie folosindu-se de numele meu. Sînter să fiu cred că în țară am puțin rivali. E și normal să fie așa din moment ce n-am avut profesor sau profesori de chitară. Profesorii mei — benzile cu cei mai mari chi-

ai lumii. Am avut deci niște cli foarte severi. Să și risc puțin : i chitariști din lume sînt atît de lecși ca mine. În general ei fac e bine un singur lucru doar.

— **Ce anume ați dori să mai aibă cetățeanul Dan Andrei Aldea și ce anume ați dori să mai aibă muzicianul Dan Andrei Aldea ?**

Ceea ce îmi doresc este să fiu cupă cit dau și după cit are nevoie tul contemporanilor mei de mine. cred că este normal ca un lăutar în oarecare după ce cîntă într-o rie de mîna a zecea în Berlin și slab, nereprezentativ, să mă îmște cu noroi din mașina proprie parată cu bani procurați astfel. tr și în țară sînt unii care cîntă în umi, evident fără nici o responsaate, și cîștigă mai mult decît mine.

— **Unii v-ar putea întreba : de ce nu cîntă în circumi ?**

Pentru același motiv pentru care s Popovici nu împletește rogojini. i am adus și aduc și eu țării prin ertele susținute. Aș dori să avem studio de cercetări în muzică. Asta este muzicianul Dan Andrei Aldea ru cetățeanul Dan Andrei Aldea.

— **Dați-mi, dacă doriți, detalii despre modul în care ați lucrat cîntecul Lumină lină. Îi socotim o mare reușită a muzicii folk românești.**

Mi-a plăcut textul-poezie Lumină a lui Ioan Alexandru. Am citit-o sute de ori, pînă am simțit-o. Apoi ost o chestie de rutină : pe fiecare bă nota potrivită. Sigur, nu este r. Am văzut mulți compozitori au-tici care nu știu să facă muzică pe vers. Totul este să respecti versurile. pă aceea e și greu și ușor : practic două-trei posibilități muzicale.

— **Care sînt după opinia dumneavoastră primii 5 cîntăreți folk ai momentului ? Firește, vă rog să vă referiți și la aceia care nu fac parte din cîntăreții folk ?**

Doru Stănculescu, Mircea Florian, cea Vintilă, Valeriu Sterian, Evan Rossetti. Pentru mine ultimul este u Vladimir.

— **Ce anume credeți că favorizează apariția unor cîntece de muzică ușor penibile ? Asta în măsura în care credeți că lucrurile stau așa.**

Dorința unor cîntăreți de a cîștiga ni cu orice preț. Obișnuința unor reșii ale radioului și ale televiziunii de plăti bani altfel decît în raport cu cerea. Pentru mine meseria de com-

pozitor nu este plătită pe un stat de plată. Ivanovici, de pildă, a compus un singur cîntec, celebrul Valurile Dunării. Trebuie să te apropii cu foarte multă sfială de noțiuni scumpe cum sînt „Partid“, „Popor“, „Patrie“ și în orice caz să n-o faci pentru bani. Cred că Deșteaptă-te române n-a fost scris la cererea vreunei uniuni de creație, ci la comanda sufletului. Deci cred în comanda sufletului, a sufletului ancorat în realitatea revoluționară a țării, în concretețea problemelor Patriei, a sufletului ce transfigurează artistic comenzile ideologice ale Partidului, ale secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În unele texte de muzică ușoară se simte chemarea banului și nicidecum a sufletului.

— **Ce anume faceți cu predilecție exceptînd, desigur, muzica ?**

— În afară de muzică mă mai gîdesc, din cînd în cînd. Îmi plăcea desenul dar n-am mai desenat în ultimii 10 ani. Făceam caricaturi în orele de algebră. Îmi fac instrumentele meseriei mele. Da, și chitara cu care cînt în cînaclu am făcut-o singur.

— **Sînteți cetățean al acestei țări și nu unul abstract, ci unul cu o identitate precisă : muzicianul Dan Andrei Aldea. Ce ați făcut și ce doriți să mai faceți pentru țară ?**

— Absolut tot ceea ce pot. Vreau să fac totul pentru ca prestigiul acestei țări să crească. În ultimii ani merităm foarte mult pe multe planuri. Chiar și în artă avem oameni care ar sta cu cînte pe un podium mondial. Aș dori să fim de fiecare dată parteneri egali în schimburile internaționale. Ni se cuvine acest lucru. Unii cred că pentru a fi partener egal este suficient să fugi în R.F.G. și să iei cetățenie germană. Rostul nostru este s-o facem de aici pentru că oricît de greu ne-ar fi, așa este frumos, serios și sigur.

— **De ce nu beți, de ce nu aveți părul lung, de ce nu aveți aerele unei vedete, de ce sînteți de fiecare dată amabil, corect și punctual ?**

— Am părul destul de lung. Amabil aș vrea să fiu de fiecare dată. La urma-urmei port părul în funcție de anotimp, stare sufletească și bani pentru frizer. Nu beau pentru că m-am obișnuit așa. Vreau să fiu responsabil pe ceea ce fac și nu din puritanism. Acum, cred, părul lung, blugii și altele sînt semnele clare ale conformismului. Sînt corect pentru că nu cred că mi se cuvine totul ci doar ce-i al meu și, după cum v-am mai spus, mă consider un veșnic elev.

— **Trebuie să vă întreb și lucruri care nu țin de curiozitatea noastră ci a acelora care ne scriu : ce face formația Sfinx ? De ce nu mai cîntați alături de Dida Drăgan ?**

— Formația Sfinx va pleca într-un lung turneu în Belgia (două luni), Olanda (o lună) și R.F.G. (două luni). Aceeași formație a muncit zadarnic pentru un disc pe care „Electrecordul“ l-a refuzat în final. N-avem ce face, Zalmoxex a fost totuși un zeu. Am vrut să dovedim, cu temeinicie, că asta nu înseamnă nimic mistic, ba mai mult, am vrut să dovedim că a fost totuși un om. Ni s-a spus echivoc că discul e bun, dar nu acum. Cînd însă ? Dar și de astă dată ne-am spus că este ultima muncă în zadar. Cu Dida Drăgan sîntem, pentru public, prieteni foarte buni. În ultimul timp n-am mai cîntat nici noi, darmita cu Dida Drăgan.

— **Ce lucruri importante s-au înfăptuit în țara noastră în ultimii ani ? Ce credeți că se va face în ultimii ani ? Ce anume ați dori să se facă ?**

— 1) Cele rezultate din aplicarea Directivelor Congresului al IX-lea al P.C.R. Dinamizarea vieții sociale și adîncirea extraordinară a democrației. Respectarea drepturilor omului, înțelegerea omului în întreaga complexitate a sufletului său. Loc de muncă pentru fiecare, posibilitatea fiecăruia de a se afirma acolo unde poate, unde are putere și tragere de inimă. În artă, o înfloreire fără de precedent. Una dintre dovezi : nașterea Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar. 2) Adîncirea democrației, a democrației responsabile desigur. 3) Să se diversifice instituțiile de artă. În acest fel ar exista mai multe metode de lucru, schimburi largi și corecte de vederi, o mai mare șansă de afirmare a lucrurilor autentice. Ca să fiu concret, mă gîdesc ca pe lîngă „Electrecord“ să mai existe o casă de discuri.

— **Doriți să vă mai întreb ceva ?**

— De ce ?

EUGEN SECELEANU ■

CINTECE COMPUSE DE DAN ANDREI ALDEA :

Om bun (versuri Dan Andrei Aldea), Lumină lină (Ioan Alexandru), Brad bătrîn (Nicolae Iorga), Sir de cocori (Dan Andrei Aldea), Secolul vitezei (Dan Andrei Aldea), Muntele (Petre Got), Norul (Shelley), Doină (Dan Andrei Aldea), Blues absurd (Dan Andrei Aldea) etc., etc. A compus muzica pieselor Elisabeta I și A douăsprezecea noapte și a filmelor Nunta de piatră și Icar.

Ce se mai întimplă în muzica folk ?

Atunci cînd a apărut i s-a spus FOLK pentru că semăna oarecum cu o muzică născută din vechile balade anglo-saxone și din cîntecul de luptă pentru pace în Vietnam, dar i se putea spune și FOLCLOR, pentru că Mircea Florian cînta Podul de piatră, Tudor Gheorghe cînta baladele străbune, Marcela Saftiuc ne readucea Fiii lacrimilor tale iar Doru Stănculescu prelucra un cîntec din Hațeg numit Ai, hai. Foarte puțin l-au luat în serios și în nici un caz instituțiile de spectacol sau forurile muzicale. Clubul „a“ l-a urcat pe scene în marile festivaluri pop și Muzeul literaturii române l-a găzduit pentru prima dată pe Tudor Gheorghe. Modă sau necesitate este cert că astăzi mii de tineri își cîntă aspirațiile la chitare și compun o muzică pe care o numim FOLK, gen muzical care face parte integrantă fiind și componenta principală a unei SPIRITUALITĂȚI pe care o numim MUZICA TÎNĂRĂ.

Curios sau poate absolut normal, această muzică a fost îmbrățișată de oameni care n-au călcat vreodată prin conservatoare și, dealtfel, vom mai vedea și altădată, n-a fost recunoscută sau înțeleasă de către cei care au studiat contrapunctul. Discutat strict muzical, acest aspect pare normal. Rapsozii noștri au învățat să minuiască chitara și fluietul, nu prea mult, ci tocmai cît le trebuie pentru cîntecul lor simplu, direct. Muzica folk s-a întîlnit cu oamenii de suflet și emotie care se vor prosterna totdeauna în fața bătrînului neștiutor de carte muzicală care spune („zice“) Miorița pe cărările timpului cu vocea și vioara sa hodorigită. Poate că acest secol al ATOMULUI are nevoie de mai puțină „perfecțiune“, din care are destulă, și de mai multă naivitate și puritate, și-atunci, am găsit căldura și ingenuitatea muzicii folk. Există o altă estetică în tratarea vocii pentru muzica folk (oricum mai apropiată de folclorul nostru decît cea utilizată în toată muzica ușoară sau pe scenele lirice), există și o altă estetică a sunetului instrumental folk și poate alte legi muzicale. Istoria jazzului a impus pînă la urmă acceptarea unei alte estetici a sunetului (printre multe altele) și acest drum care a pornit de la talentul analfabet muzical se scrie astăzi în cele mai repute conservatoare ale lumii ; dealtfel acest drum n-a fost singular în istoria muzicii.

Mai trebuie să precizăm că muzica folk, în condițiile arătate, este o parte componentă a mișcării de amatori, ceea ce nu înseamnă că nu există aici și adevărate vîrfuri de „profesionalism folk“. Am pus ghilimelele, care aici vor să dea greutate acestei expresii, pe care unele persoane care lucrează în domeniul muzicii nu o pot înțelege, cred eu, din cauză că nu intuiesc sau nu gustă muzica folk, mai bine-zis fenomenul folk, sub toate aspectele sale. Vom vedea poate într-un articol viitor cîte probleme (de la aprobarea pînă la difuzarea pieselor folk) au fost generate de apariția NOULUI într-o structură „bine așezată“, așa cum este structura organizării vieții noastre muzicale (învățămînt, difuzare, coordonare etc). Tinzînd tot mai direct la o angajare totală, absorbind o mare parte din capacitatea de „participare afectivă“ a tinerei generații, influențînd extrem de direct și decisiv nu numai atmosfera dar și comportarea unei „săli“ de mij de tineri, MUZICA FOLK românească trebuie privită și crescută cu atenția pe care o merită o astfel de unealtă de educație și cultură.

AUREL GHERGHEL ■

Cîntă și recită
oamenii tineri
ai Capitalei României

Frumusețea unei supărări, gîndul curat al unei conștiințe

L-am cunoscut întâmplător. Și nu pe o locomotivă. Nici n-aveam cum, pentru că Ioan Someșan „duce” o mașină specială, din acelea care nu se văd pe căile ferate destinate traficului obișnuit. Ea are o rută alcătuită din repetări ce pot părea plictisitoare călătorului zilelor noastre, familiarizat cu viteze mai mari, cu comodități rafinate. Ioan Someșan muncete la Lonea, în valea tradițională a cărbunului românesc, și drumurile sale sînt scurte, numeroase, trase parcă la un șablon care nu se va epuiza niciodată. Pasageri nu „duce”. El transportă ceea ce ceilalți produc în subteran, acolo unde orizonturile sînt fără zăre, iar schimbul dintre zi și noapte se face la lumina lămpașelor, fiind înregistrat doar mecanic de acele ceasornicele.

L-am cunoscut deci, pe acest flăcău roșcovan, puternic în statură și dirz în caracter, pe un culoar al secției de locomotive de la întreprinderea bucureșteană „23 August”, plimbîndu-se, neliniștit, în așteptarea aceluiași om pe care-l căutam și eu: inginerul Alexandru Rădulescu. Tira după el o sacoșă mare. Părea un funcționar corect, sau poate un sportiv, judecînd după forma mușchilor, a căror rotunjime se ghicea dincolo de stofa hainelor. Ceea ce era cert rețesea din întreaga sa atitudine: neliniștea. Trecuseră trei zile de cînd sosise în Capitală și nu reușise să-și ducă la capăt misiunea: recepționarea și preluarea unei locomotive destinate Exploatații miniere Lonea.

— Ce vă reține încă în București?

— Păi, pot eu să plec pînă n-am probat-o?

Mecanicul are deci probleme. Mi-am propus să văd ce anume îl frămîntă. Am mers împreună în hala de vopsitorie, unde, cocoțată pe un vagon-platformă, bine ancorată în cabluri și fixată pe blăni de lemn, stătea o cochetă locomotivă etalină și roșul vișiniu al caroseriei, înconjurat de un briu galben, de griu copt, cu roți negre și albe, ca la trăsurile copilăriei, și cu actele de identitate la vedere, înscrise pe botul mops, sub stema producătorului: Viteza maximă: 45 km pe oră.

Trebuia să-l vedeți pe Ioan Someșan cum o privea... Și-apoi, în citeva clipe, el scoase din voluminoasa-i sacoșă o salopetă albastră, curată și călcată la dungă, se echipă și se cățăra pe vagon pătrunzînd

în cabina destinată mecanicului, unde întreaga lui ființă avea să capete puternice accente de personalitate, rededeptîndu-mi, în amintire, figura neuitatului erou al unui film interpretat, magistrat, de Pietro Germi și intitulat „Feroviarul”. În curînd, aveau să apară Tudor Nedelcu, unul dintre cei mai destoinici lăcătuși-montatori din uzină, care îndeplinește funcția de controlor al mașinilor aflate la predare și tînărul său colaborator, Mircea, un băiețas cu trăsături proaspete de ucenic, dar cu o trusă de expert, băiat așezat, cuminte ce părea legat prin priviri ca printr-un snop de fire de meșterul său căruia îi sorbea vorbele, rostite de acesta blajin, cumpătat, marcate doar de „ul rostopogit”, prin care unele cuvinte păreau a se accentua.

— Vezi Mircea că trebuie să strîngi puțin supapele, să fie prresiunea de ulei mai mărre. Nu uita să aduci trrompele; pune și garrniturele de burret, aici la capac, să nu mai iasă gazele în cabină, adu și trrusa cu scule; schimbă rrobinețele de apă că au pierrrderi. Vezi ce mai zice și tovarrrrșul...

Ioan Someșan ascultă cu o atenție care vrea să controleze dacă nu s-a lăsat deoparte ceva important. Ascultă și-și sterge miinile cu un bumbac, ca un clăbuc alb ce apare și dispare printre degetele sale puternice, pătate cu ulei. Apoi începe să încerce manetele. A cita oară în aceste trei zile? Nu are importanță. Înainte, înapoi, înainte, înapoi, manetele se supun mișcărilor dorite de Ioan Someșan. Sigurantele, intrerupătoarele vin la rînd, apoi semnalizatoarele și, dintr-o dată, cînd acele unor manometre s-au ridicat cam pe la cifra 40, mecanicul de locomotivă răsucește o altă manetă roșie și în trupul metalic, inert pînă atunci, începe să tresară pulsul vieții mecanice, provocat de electricitate. Pare nefirească imobilitatea în care se menține totuși locomotiva, acum cînd, prin arterele ei de oțel, a început să curgă singele necolorat al curentului electric. Ioan Someșan se află instalat la unul din cele 2 pupitre, privind prin ferestre, cînd drept înainte, cînd lateral. Parcă-i ghicim gîndurile căci este clar că ele au început să călătorească odată cu trepidațiile care au vestit dezmortirea trupului mașinii. El se află, probabil, pe unul din traseele atît de bine cunoscute, pe care le va parcurge, poate, chiar cu această locomotivă.

„Vede vagoanele încărcate, care-l așteaptă, le simte, la remorcă, pe cele goale ce vor fi detașate, în curînd, simte sub tălpi mișcîndu-se acele macazelor care-l conduc, pe nesimțite, la locul destinat... îi vede pe mineri în drum spre casele lor sau spre mină, „vede dealurile învelite în cețurile toamnei, agățate pe crengile desfrunzite, dar atenția sa este concentrată întreagă, aci, în această cabină, încercînd să sesizeze cele mai fine sunete nelalocul lor, în vacarmul interior al motorului, ale cărui comenzi le stăpînește.

Îl privim în tăcere. Pe fruntea sa, adînc cutată, apar și se înmulțesc, repede, bro-

boane de sudoare care-i alunecă pe obraji, pe gît și, cînd să se piardă dincolo de gulerul răsfrînt al cămășii, sînt supte de șomoiogul de bumbac aflat, încă, în mina sa. Apoi, o comandă scurtă, suprapusă perfect pe un declin mecanic și liniștea se așterne, supusă, peste cabină și oamenii de acolo. Am revenit brusc pe vagonul-platformă din hala vopsitoriei de la „23 August”. Totul a decurs normal. Ioan Someșan este totuși nemulțumit.

— Cum să iau eu mașina asta, dacă nu mi-au pus-o pe linie ci în vagon? S-o fi mișcat măcar o sută, două de metri...

Intr-adevăr, de ce nu a fost supusă și unei probe „în mers”?

Specialiștii uzinei explică, cu argumente serioase: locomotiva reprezintă o comandă specială, nu de serie; se fac doar citeva bucăți într-un an, în timp ce locomotivele mari ajung la ordinul sutelor; ecartamentul este, de asemenea, deosebit: 7,90 m față de 7,85, cit are linia de probe. Pusă pe această deschidere necorespunzătoare, mașina poate cădea de pe șină. Și încă ceva: toate liniile (de fapt mai multe, montate în paralel, pe aceeași distanță) sînt ocupate cu alte locomotive destinate exportului și livrării interne, către alți beneficiari. Toate ar trebui evacuate, pentru a se putea efectua proba „în mers” a acestei locomotive. Distanța liniei de probă fiind de circa 100 m nu permite realizarea vitezei de 45 km pe oră și, deci, ar fi neconcludentă. O echipă de specialiști va sosi, îndată după locomotivă, la Lonea, pentru a o pune în funcțiune și a remedia unele, eventuale, neajunsuri. E drept, se poate pierde timp cu aducerea pieselor, dacă va fi necesară o astfel de înlocuire. Dar, altă soluție nu există. Timp de 6 luni, uzina o ține în termen de garanție. Tovarășii care explică o fac cu răbdare și multă bunăvoință. Ioan Someșan le dă dreptate, dar nu se împacă, totuși, cu ideea de a pleca din București fără să fi probat mașina „în mers”. El are o idee la care nu poate renunța: „acolo la noi, nu-i timp de joacă, noi trebuie să dăm cărbune și nu ne iartă nimeni, nici noi, dacă nu-l dăm. Pe răspunderea mea că 7,90 merge și pe 7,85, hai să încercăm...”

Devoțiunea acestui om este cuceritoare. Nimeni, din cei de față, nu se poate supăra pe el, fiindcă toți îl înțeleg, așa cum trebuie, deși nu-i pot satisface, din cauze obiective, dorința. Mecanicul de la Lonea reintră în hainele sale de om de pe stradă, își pune semnătura pe Procesul verbal de predare-preluare. Ieșim, împreună, în curtea uzinei. Este și nu este împăcat. Mai mult nu este.

— Spune tovarășe dacă n-am dreptate? Uite ce scrie aici, negru pe alb: „Locomotiva este confecționată conform desenelor și documentației tehnice; s-a executat proba de casă și viteză, conform normei interne departamentale. La probele făcute, locomotiva a dat rezultate satisfăcătoare, după care se declară recepționată”.

Intr-adevăr, de ce scrie așa, dacă nu se face așa?

MANOLE CĂRȚAN

23 și 45 minute, ore de cumpănă în Sighetul Marmației

Situat între Iza, Mara și Tisa, Sighetul Marmației are ritmul său vital, pulsul său propriu pe care încerc, acum, la ora 23 și 45 de minute, să i-l iau într-o regiune a ființei sale în care respirația îi este ritmică și continuă ca însăși viața. Locul, ales încă din timpul zilei precedente, este Combinatul de prelucrare a lemnului, principala unitate economică a sighetenilor, mindria lor, ambiția lor. O ambiție deloc deșartă, ci una bărbătească, crescută parcă din versurile unui cunoscut cîntec popular care nu găsește în tot Maramureșul un oraș ca Sighetul Marmației. Și, într-un fel, această „fudulire” a sighetenilor nu-i o vorbă goală, dacă o raportăm la prezența pe harta industriei lemnului din țara noastră, a combinatului sighetean, ale cărui produse sînt cunoscute și apreciate într-un număr de 27 de țări ale lumii. „La această oră, îmi spunea inginerul Gheorghe Grunstein, directorul C.P.L. Sighet, o mare parte din producția combinatului nostru merge la export, în țări din Europa, Africa, Asia, America. Mobilă de toate nuanțele: stil, rustic, modernă, plăci aglomerate etc. sînt produsele tot mai solicitate de beneficiarii externi”.

„E o oră destul de matinală”, spune însoțitorul meu, inginerul Ștefan Kertesz, șeful fabricii, și gluma lui e, dacă ne raportăm la intrarea în schimb, care s-a făcut cu o oră în urmă, mai mult o constatare. De afară spre interior, drumul nostru verifică efectul trecerii de la interior la lumină. Fabrica mi se relevă dintr-odată concretă, în afara ceasornicului și a orei de cumpănă pe care o indică, aici existînd un singur timp, o sin-

gură oră, dilatăată pe distanța celor douăzeci și patru de ore, în spațiul căreia se consumă, ritmic, neoprit, viața obișnuită a fabricii.

La nici 28 de ani, inginerul Ștefan Kertesz e un om surprinzător de matur, deși încă figura îl arată la o vîrstă mai tînără chiar. În combinat a venit în urmă cu patru ani. Absolvisc Facultatea de industria lemnului din Brașov și ceruse să fie repartizat la Sighet. De ce aici, și nu într-un oraș mai mare? Pentru că aici făcuse practica, aici cunoscuse mai bine oamenii, care l-au cucerit prin felul lor deschis de a privi viața, munca. Iar acum, după patru ani de producție, inginerul căruia, deși fiu de ciferist, nu i-au plăcut drumurile, plimbarea dintr-o unitate în alta, dintr-un oraș în altul, e azi șeful fabricii de P.A.L.

În acele zile i-a fost „fantastic de greu”. Orice problemă — defectiune, avarie cit de mică — îl speriau, făcîndu-l să se agite inutil, să se precipite. Apoi, cu timpul, cu calm și luciditate, totul a intrat în normal. Mai rămăsese cealaltă latură a funcției: a munci cu oamenii, incomparabil mai grea decît a munci cu mașinile.

— Aici, zice, am avut un avantaj: de a fi lucrat patru ani ca secretar al comitetului U.T.C pe combinat (funcție pe care o îndeplinește și în prezent — n.n.). Învătasem în acest rîstimp să mă apropiu de oameni, să le cunosc felul de a gîndi, de a acționa, găsisem într-o oarecare măsură modul de a le fi, întii de toate, prieten și mai apoi șef. Se pare că aici e secretul. Noaptea, cînd vin pe-aici — în control, pentru remediarea vreunei defectiuni sau pur și simplu din nevoia de a ști ce se întîmplă în fabrică, cum merg treburile — pot constata ușor cit de apropiați îmi sînt oamenii, prin disciplina de care dau dovadă la locul de muncă. E și asta o garanție că cele 170 000 de metri pătrați de P.A.L., cu care ne-am angajat să depășim planul anual, vor fi livrați la termen.

Sus, pe platforma mașinii de presărat, cum se cheamă agregatul ce pregătește forma viitoare plăci din așchii lemnoase, unde ne aflăm, sîntem parcă pe puntea unui vapor, ce lasă în urma sa un covor

galben pufos, din milioane de așchii, care, peste citeva clipe, va intra sub presă. O scurtă apăsare de citeva zeci de atmosfere, și covorul moale a devenit o placă dură a cărei caldă atingere îmi dă senzația îmbietoare a piinii proaspete abia ieșite din cuptor, din care ești tentat să rupi și să gusti. La figurat gestul îl vor face miine, la primele ore ale dimineții, cele patru fabrici de mobilă ale combinatului, nerăbdătoare să consume acest nou transport de piine industrială.

Mă desprind încet de ambianța fabricii și numai ieșirea în aer liber îmi amintește că, de fapt, e abia trei noaptea, oră la care, desigur, Sighetul doarme visînd la o nouă zi de muncă.

ION ROȘU

Marea școală a meseriei: munca de zi cu zi

La un moment dat, după ce am discutat și am tot discutat, l-am întrebat pe maestrul Hristache, șeful atelierului de matrițe de la forja mare a Întreprinderii „23 August” și Erou al Muncii Socialiste, dacă ar fi posibil ca în următorii trei-patru ani, cit mai are pînă să iasă la pensie, fata sa, Iuliana Hristache, proaspătă absolventă a Institutului de subingineri, secția tratamente termice și deformări plastice (altfel spus chiar meseria tatălui ei), să-i devină șef, adică să-l „comandă”.

Bănuind, pare-se, că întrebarea este un fel de abateră de la discuție, motiv pentru care și-a aranjat ochelarii care și așa arătau destul de bine, maestrul Hristache mi-a răspuns prompt și cu gura toată numai un zîmbet: „S-au mai văzut și alte cazuri în care oul, mai finrosos, s-a apucat s-o învețe pe găină. Într-o astfel de situație, eu aș fi ultimul care să mă supăr. Dar, dacă ar veni aici, la noi, nu neapărat ca să mă înlocuiască, adică să preia ștafeta, eu sînt convins că mai degrabă ea ar avea ceva de învățat, în plus, pe lingă ce a primit ea acolo, la facultate. De ce? Pentru că marea școală a meseriei rămîne, totuși, munca de zi cu zi, producția. Iar aici, în colectivul nostru, ca să ne reîntoarcem la subiectul discuției, sînt create absolut toate condițiile ca un tînăr să poată munci zdravăn și, dacă îl țîn puterile și ambiția, să învețe zdravăn. Am avut, avem și vom avea în acest sens tineri care vor neapărat să prindă toate tainele meseriei. Dintre aceștia, cred eu, se aleg virfurile, oamenii de nădejde. Selecția o fac chiar ei, prin dragostea lor față de meserie, prin pofta lor de muncă și prin atașamentul lor față de toate problemele secției. Cîțiva oameni de acest fel?! Pornind de la cele trei utilaje cu care va fi dotată noua noastră forjă, i-aș aminti pe Ilie Vișă, Alexandru Căpălină și Florian Năstase care vor prelua, fiecare pe cite un schimb și fiecare cu echipă sa, presa de 400 de tone. La ciocanul matrițor de 3 tone vor fi repartizate echipele conduse de Constantin Ghiță, Constantin Tudorache și Gheorghe Neacșu. Uriașul ciocan matrițor de 10 tone, ale cărui bățai le-aude chiar și directorul general, noaptea, acasă la dînsul, în Balta Albă, că se simte cînd bate pînă și-n temeliile pămîntului, va fi preluat de Ilie Lefter, Ion Mustățea și Cristea O. Cristea. Cine sînt acești oameni cărora noi, dîndu-le pe mină trei utilaje noi-nouțe, adevărate bijuterii de-o mare tehnicitate și productivitate, le-am acordat toată încrederea? Aș răspunde cu un fel de zicală: cei mai buni dintre cei mai buni. Pe urmele lor vor călca, adică se vor selecționa prin muncă și numai prin muncă, alții și alții, mereu alții, mai ales în acest cincinal al revoluției tehnico-științifice, în acest cincinal în care rîndurile noastre se vor întări cu încă 2 milioane de muncitori”.

VICTOR NIȚA

„Sînt bani în Vințu de Jos”, dar mai presus de toate sînt oameni care au trecut examenul cel bun

Cică badea Ion din Vințu de Jos a cîștigat o sută de mii de lei la Pronosport. La început nu i-a venit să creadă că a dat norocul peste el, dar bilețul nu mințea, icșii stăteau cuminiți exact în locurile în care trebuia și omul a încasat teancul de bancnote albastre. După ce și-a cumpărat tot ce dorea, a constatat că îi prisosea destul bănet și, auzind că la Osaka s-ar fi deschis un tirg pe care ar fi păcat să-l scape, s-a dus cu desaga în spinare la gara Vințu, cerind bilet pină la Osaka. Ceferistul s-a uitat chiorș și l-a asigurat că deși cu biletele vindute de el într-o viață petrecută la ghișeu s-ar putea construi un pod de la Pămînt la Lună, printre ele nu figura nici unul cu destinația Osaka. Drept care l-a îndrumat pe fericitul cîștigător la Teiuș; dar nici cei de acolo nu au ziseră de Osaka și l-au îndrumat la Oradea, de unde a fost trimis, pentru informații, la București. Doar aici și-a putut cumpăra badea Ion bilețul rivnit. După ce și-a făcut omul cheful la Osaka, s-a dus, tot cu desaga în spinare, la gara din acel oraș și a cerut un bilet pină la Vințu. Casiera l-a întrebat:

— Vințu de Jos sau Vințu de Sus?

De unde s-ar putea deduce că japonezii ar fi ceva mai bine informați despre stațiile noastre decît viceversa. Eroare! Vințu de Sus nu există. Este, dealtfel, și singurul motiv pentru care am amintit și noi de această anecdotă, bună, rea cum o fi, dorind să prevenim eventualele nedumeriri și să explicăm, de la bun început, de ce mai jos nu se va sufla nici un cuvînt și despre Vințu de Sus.

Auzisem multe lucruri bune despre această comună frunțasă a județului Alba, cu gospodari înstăriți și chibzuți, despre care însă rar am pomenit în revistă. Am dorit, așadar, să-l cunoaștem mai indeaproape pe oamenii Vințului, să scriem despre ei, căci și pe ei îi iubim, alături de toți truditorii acestei țări. Drept care, în scop de documentare, am petrecut la Vințu un plăcut sfîrșit de săptămînă.

„Sînt bani în Vințu” — comentează o cumătră care mă observă admirînd o vilă ultimul strigăt lingă magazinul „Universal”. Pe zid strănică poruncă: „Rezematul bicicletelor strict interzis”.

Se simte pretutindeni un vag aer de sărbătoare incipientă. Un afiș cu litere de o șchioapă informează că tineretul „organizează duminică Balul Florilor, muzică bună”. Tot pentru mine, duminică, ni se promite: „Gool! Campionatul de fotbal între «Mureșul» din Vințu și «Șurianul» din Petrești. Derbyul seriei. Să susținem echipa favorită cu „Hai, Mureșul!” Dar iată că sub ochii mei intristați Balul Florilor este sfișiat cu furie de către un necunoscut cu statură atletică.

— Ce ai, nene, cu balul?

— Eu? Nimic. Dar de ce au pus afișul lor pe al nostru?

Al nostru, adică al fotbalistilor vințeni. Nu-i pace sub măslini, vreau să spun sub pruni, fiindcă acesta este pomul favorit pe dealurile care străjuiesc vatra Mureșului. Necunoscutul continuă imbuflat: „Oricum, în Blandiana, unde are loc balul, tot nu se duce nimeni de la noi, fiindcă drumul e numai hirtoape”.

La școală, dintr-o sală de clasă, se aude corul copiilor, scandînd, în această ultimă oră de curs a săptămînii, lecția de franceză: „Ces sont des éléphants?” „Non,

ces sont des pupitres.” Apoi, din nou, aceeași întrebare, același răspuns. Dînd a înțelegere că există numeroase temeieri pentru a confunda un elefant cu un pupitru. Sună clopoțelul și copiii o zbughesc acasă fericiți. Pină luni, pauză.

Și tot un vag aer de sărbătoare îmbracă și sticla de ginars pe jumătate goală pe care o cetățeană o poartă într-o sacoșă. E drept, privirea-i încrunțată pare să dezmință că ar fi vorba de o petrecere în curs. De la gară în centrul comunei, cale de un kilometru, își descarcă amarul.

— Arză-l-ar focul!

Nu întreb nimic, bănuind că e vorba de dumnealui soțul, care a înțeles să sărbătorească în felul lui acest plăcut sfîrșit de săptămînă. Mă înșel.

Nu găsești o căruță să dai cu tunul. Aia de la cooperativă alta nu știu decît porumb. Dar eu musai să duc lada asta în Vințu. Și-mi iese în gară șmecherul și-mi zice: „Cit dai, cucoană? Fac eu rost de căruță”. Eu zic: „Atît și atît, plus sticla asta de ginars”. Iar el: „Dă-mi un aconto” și, cit ai zice peste, înșfacă sticla și dă pe git jumătate. „S-a zis cu acontoal meu”, zic. Iar el, pușlamaua, căruță s-a făcut. Trei ore am așteptat și am dirădit în gară. Și a băut și ginarsul.

V-am spus doar că plutește în aer sărbătoarea.

Într-o micromonografie a Vințului citisem despre căminul cultural că este „un adevărat local de cultură, spre care se îndreaptă zi de zi zeci de tineri, bărbați, femei, bătrîni și copii pentru a viziona programe artistice pregătite de brigada artistică, de agitație, echipa de teatru, soliști vocali și instrumentiști și formații artistice ale școlii generale”. Am decis să mă alătur și eu, în această simbătă seară, zecilor de tineri, bărbați, femei, bătrîni și copii, fiindcă tot nu vizionasem „Toamna cehenilor, producție indiană” — cum spune reclama — și apoi doream să-i întîlnesc pe vințeni în localul lor de cultură. Întîlnirea n-a avut loc nici cu unii, nici cu alții: cehenii fuseseră înlocuiți peste noapte cu filmul „Cursa”, iar în sala cu 300 locuri nu se aflau decît vreo zece spectatori, a căror vîrstă oscila în jur de zece ani.

Colac peste pupăză, la 19.20 ora locală, jumătate din comună se cufundă în întuneric. Din fericire, jumătatea care cuprinde căminul nu este afectată de pana de curent, așa că tinerii spectatori pot urmări, cu sufletul la gură, peripețiile șoferului de cursă lungă. Ceea ce nu-i încălzește prea tare pe vințeni rămași în întuneric, al căror purtător de cuvînt, doctorul Cornel Henegar, lansează, la telefonul consiliului, apeluri intermitente spre Sebeș, Teiuș, Alba, străduindu-se să convingă diverși instalatori și mării administrative în ramura reparațiilor electrice că și ei, vințeni, sînt dornici să se bucure de binefacerea electricității și de serialul TV în acest plăcut sfîrșit de săptămînă. Totul în van. În disperare de cauză, doctorul Henegar invocă un argument cu prea puține contingente cu specia, cum ar spune juriștii:

— Lîngă mine se află și un ziarist de la „Flacăra”.

Aș fi tare mindru dacă aș putea consemna efectul fulgerător al acestui suprem argument, arătînd că „lumină se făcu” sau, cel puțin, că în aceeași clipă un electrician din Sebeș s-a plasat pe orbită cu direcția Vințu. Judecînd însă după

tonul dezamăgit al medicului, deduc, în beznă, că nevăzutul interlocutor i-a răspuns ceva în genul lui „Mă lasă rece”. Cornel Henegar oftează:

— Și ieri am pățit același lucru. Noaptea îmi vine la dispensar o gravidă gata să nască și, pac!, se stinge lumina. Am apucat însă s-o trimit la Sebeș, la spital.

Iată, așadar, cîteva din surprizele pe care le rezervă Vințului sfîrșitul de săptămînă. Dar lucrurile nu trebuie judecate din exterior. Privite dinlăuntru, multe își schimbă fața. Bînăoară, căminul părăsit, oricît ar părea de ciudat la prima vedere, reprezintă o notă bună pentru vințeni. În plină campanie agricolă nu de ceheni le arde, ci de recoltă.

Cu doar cîțiva ani în urmă — explică inginerul-șef de la C.A.P. Pompiliu Dicu — aveam de toate și nimic. Și grîu, și porumb, și oi, găini, vaci, vierni de mătase, porci. Nici un fel de specializare, iar treburile mergeau tirîș-grăpiș. Ne-am bătut pentru specializare, pentru bază furajeră, ni s-au dat îngrășăminte chimice. De cinci ani recolta de porumb boabe n-a coborît sub 6000 kg la hectar, la grîu n-a coborît sub 4000, iar anul acesta sperăm că recoltele vor fi substanțial mărite. Deși inundațiile de anul trecut ne-au pricînit pagube serioase, ne-am refăcut.

Norma convențională se apropie de noi de 50 de lei.

C.A.P.-ul merge bine — completează primarul Ioan Sasu. Atît de bine încît se bat oamenii pentru rîndurile de sapa, pentru arii de secerat și de cosit. „Doar 20 de rînduri de sapa”, se supără el. „De unde să-ți dau, omule, dacă n-avem mai mult pămînt”. În schimb, se omoară să-l lucreze cit mai bine; de două ori, în ultimii ani, cooperativa a primit Ordinul Muncii clasa I pentru productivitatea înaltă la hectar și oamenii au un trai îndestulat.

Primarul nu citează cifre, și nici nu e nevoie, aruncă însă în treacă o vorbă: vințeni au, de regulă, de la două butelii de aragaz în sus.

La film n-am întîlnit decît copilandri fiindcă toată suflarea era la Vurpăr. Pe dealuri s-au copt țările și culesul de prune este în toi. Oamenii au dat examenul cel bun, Expresia aparține directorului școlii, Traian Pienar, care o folosește și cu referire la elevii săi.

Te uiți la ei, se ocupă acasă, după învățătură, de iepuri și porumbei, fiindcă nu sînt decît copii. Dar anul trecut, cînd au venit apele mari, s-au luptat cu ele la fel ca părinții și frații lor mai mari. Chiar și cei pe care-i socoteam pierdvară au dat examenul cel bun al vieții.

Ca să fim drepiți, trebuie însă să recunoaștem că în Vințu mai sînt și repețenți. Și nu printre cei mici.

La comisia de judecată află cum o mamă și o fiică se ceartă pentru niște găini și cum unii copii îi năpăstuiesc pe părinți.

Mama vine în Vințu, la fiică, pentru un an, și aduce cu ea patru porci. Cînd vrea să se întoarcă la gospodăria ei dintr-un sat învecinat, „fiica mea refuză să mi-i elibereze. La fel mai sînt șapte găini și alte lucruri.” Printre aceste „alte lucruri” nu se menționează omnia, respectul filial, și ele sechestrate de fiica hrăpăreață. Sperăm că între timp au fost și ele „eliberate” mamei.

O altă săteancă se plînge: „Sînt o femeie bătrînă și bolnavă, iar ginerele și fiica mea nu vor să se mai îngrijească de mine și m-au scos din casă afară, spunînd că nu mai am ce căuta în casa mea că mă bat. Eu nu am nimic decît cea casa și nu am unde merge, sînt o femeie bătrînă de 80 de ani. Dacă nu vor să mă îngrijească, să mă lase pe mine în casa în care m-am născut, iar ei să-și vadă de treburile lor. Mai arăt că mie nu mi-au dat nimic din cele agonisite, nici lucrurile, nici hainele mele”.

Firește, asemenea fapte nu sînt caracteristice pentru vințeni, dar ele există și ne-au cam înnegurat acest sfîrșit de săptămînă. Pentru remontare, un pahar de vorbe cu Avram Țurcaș, el, în adevăr, personaj caracteristic al Vințului și al mentalităților de azi.

E simbătă și omul se grăbește la o nuntă în Sebeș, dar e totdeauna gata să depene amintiri.

Din 1937 fac naveta la Cugir. Cu ani în urmă, mergeam la lucru în vagoane cu boi. Trenul urca greu și în pantă toată lumea se dădea jos. Ca să-i facă în ciudă bătrînului mecanic, se bulucea în fața lo-

comotivei, ținînd iarbă în mîini: „Di, căluțule, di!”. Cu trecerea anilor, locomotiva a început să tragă mai bine, dar eu tot din greu am tras: aveam răspundere mare, am devenit maistru. După ce am ieșit la pensie, n-aveam astîmpăr. Noaptea, cînd treceau tractoarele cooperativei în fața casei mele, eram atent la zgomotul motoarelor. La fel ca atunci cînd vorbești cu un prieten la telefon: după voce recunoști dacă e sănătos sau bolnav, bine dispus sau nu. Deși aveam pensie bună, casă orînduită, tot ce-mi trebuia, m-am rugat de conducerea C.A.P.-ului să-mi dea de lucru și așa am devenit șeful secției anexe. Cînd mergeam acolo, nu dădeam bună dimineața la nimeni, fiindcă soseam primul, dacă nu pun la socoteală paznicul de noapte. Odată am luat două camioane basculante de la fier vechi, le-am mesteșit și le-am repus în funcțiune. Deși toată viața am fost mecanic, adevărul adevărat e că mă pasionează agricultura.

Discuțînd pe indelete cu Avram Țurcaș am înțeles mai bine de ce „sînt bani în Vințu”. Firește, nu datorită Pronosportului, ca în anecdotă, ci hărniciei, bunei organizări a colectivităților, precum și continuului influx de pricepere tehnică adus de muncitorii vințeni. Din cei 5700 locuitori peste 1200 fac naveta la Cugir, Sebeș, Alba Iulia, chiar și la Hunedoara. În C.A.P. pe bărbații tineri îi numeri pe degetele unei mîini. Și totuși cooperativa nu duce lipsă de mină de lucru bîrbătească. Pe de o parte, vințeni mecanici, lăcătuși, oțelari de la Combinatul siderurgic Hunedoara, Simeria-Triaș, „Căpri-oara” din Sebeș și de la multe alte întreprinderi industriale își ajută soțiile la cîmp, după ieșirea din schimb și în zilele libere. Cuprinși în acord global, se aleg cu venituri frumoase de pe urma acestei cooperative prospere. Pe de altă parte, muncitorii pensionari rămîn strîns legați de agricultura comunei. La toate acestea se adaugă aportul fără preget al intelectualilor satului.

Inginerului Pompiliu Dicu, născut în Vințu, îi place să repete o vorbă din partea locului: „Aici vreau să-mi fac criptă”. Deși ar fi putut rămîne la Cluj-Napoca, la facultate, a preferat să se întoarcă printre ai săi. Chestia cu cripta nu este la ordinea zilei. Azi, simbătă, deși om căsătorit cu doi copii, aleargă înnebunit după o olandeză. O olandeză de un țol și jumătate, piesă absolut necesară pentru a pune în funcțiune o nouă instalație de mecanizare în grajduri.

Doctorul Cornel Henegar refuză o autosalvare, care, oricum, nu i-ar fi de mare folos pe coama dealurilor. Ca orice doctor de țară care se respectă, colîndă călare Inurile și Gura Cătuului, Valea Vințului și Dealul Fierului. Puștiul de pe Valea Mereteului, fiul Vioricăi Simionescu, bate mîinea în curte. Mai de mult după un accident, băiatul murise. Adus degrabă doctorul Henegar n-a putut decît să constate moartea clinică. N-a abandonat însă lupta cu imposibilul și a recurs pentru prima și deocamdată unica oară în cariera sa, la un mijloc extrem dramatic — o injecție cu adrenalină drept în inimă. Rezultatul: un fotbalist în plus pe Valea Mereteului.

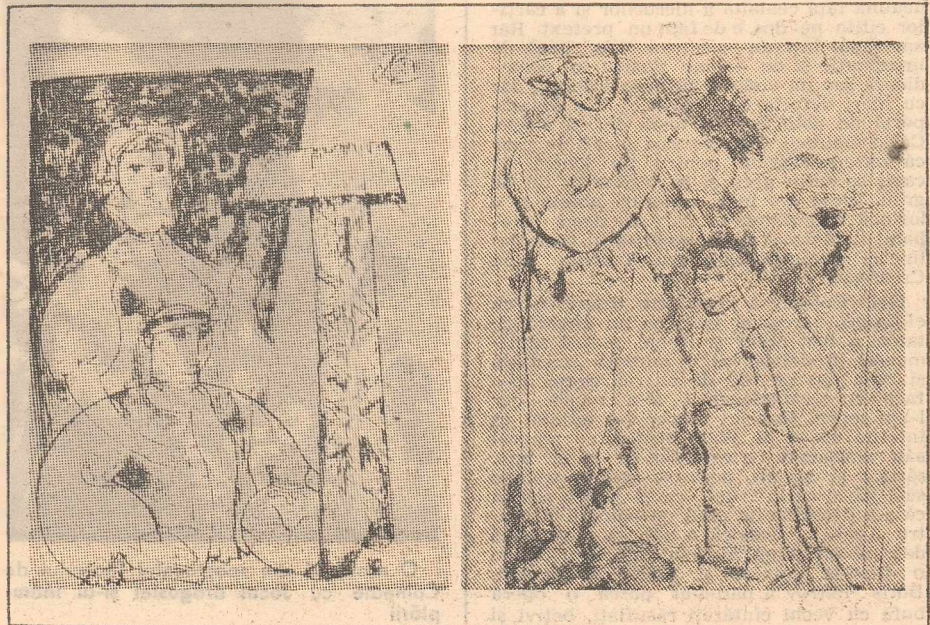
Șeful gării din Vințu, Ioan Mișcoiu, în această simbătă după-masă bate o depeșă la mai-marii săi de la Deva: „Rugăm a probați utilizarea repausului săptămînal pentru șeful stației, cu părăsirea unității”. Ca orice șef de gară care se respectă, nici Ioan Mișcoiu nu are dreptul să plece din gară, fără aprobare, nici în ziua lui liberă. Primarul spune despre el, pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios, că trebuie să ceară învoire și cînd se duce să se tîndă.

Traian Pienar zorește spre casă. Ca orice director de școală care se respectă, se pregătește pentru ședința care va avea loc duminică dimineața. Pe ordinea de zi: proiectul de școlarizare pe viitorii zece ani. „Copiii nici nu s-au născut, noi i-am și trecut în scripte. Asta nu o numesc însă birocrație, ci cultură.”

Pentru mulți locuitori ai comunei serialul de simbătă nu se va chema „Dosarele Rockford”, ci „Porumbul la Sebeș”. De seriale vor avea tot timpul în această iarnă.

Cei cîțiva minori de la cinematograful din Vințu se întrebă de ce toți indienii seamănă cu Mircea Albulescu. Aici, în Vatra Mureșului, toamna cehenilor a fost înlocuită cu toamna vințenilor.

LIONEL NIȚESCU ■

Intre clasic și baroc (V)

Botticelli Zeii au căpătat o inimă

2.

De-abia acum e limpede că frumusețea e o problemă umană. Venus seamănă cu tipul de femeie botticellian; grațios, melancolic, cu mersul dansant. Și chiar dacă zeita încă n-a văzut rugurile ce vor fi ridicate la Florența, melancolia ei e ambiguă, bucurându-se infricozată de lumina ce-i încălzește trupul. Cel care a pictat-o va ezita între Savonarola și familia Medici și n-a fost niciodată destul de hotărât pentru a-și salva personajele de incertitudine. Era firesc ca și Venus să ezite. Ea se apropie de mal supunându-se parcă destinului. Toată problema e dacă își va găsi o patrie în locul Olimpului. Dacă țărnul pe care va coborî îi va oferi tot ceea ce nu i-a dat cerul.

E, poate, aici, anticipată și oboseala unui secol care la un moment dat nu va mai avea puterea să condamne și se va mulțumi să ucidă. Dar nu e cazul să ne aducem aminte de singe sub cerul florentin al acestui tablou. Și nici de Botticelli sfârșindu-și viața în cirji și uitat. Aici nu e loc decât pentru ceea ce ne îndepărtează de cruzime și ne face să visăm, constatând cel mult că Renașterea ajunge la suferință înăuntrul frumuseții, nu în afara ei. Nu toate lucrurile au două fețe ca silenii lui Alcibiade.

Botticelli face ceea ce au făcut în arta egipteană sculptorii artei amariene care au dat și ei statuilor o inimă. La muzeul din Cairo e aproape imposibil să nu remarci consecințele în artă ale acestui sfert de secol biniuit de reverii solare în care Amenofis al IV-lea, schimbându-și numele în Akhenaton, a mutat capitala de la Teba la Tell-el Amarna. Formele mai simple caută să sârmie hieratismul tradițional. Buzele senzuale ale frumoasei Nefertiti freacă sub aparenta lor imobilitate. Ele sint făcute pentru a șopti la adresa soarelui nu un simplu imn, ci un imn plin de pasiune. Iar privirea nu mai caută un orizont metafizic, ca sfincșii ce păzesc intrările în templele egiptene, ci un adevăr viu. Această frumusețe a învins timpul tocmai prin ceea ce alți sculptori au socotit perisabil.

Zeita lui Botticelli a înțeles și ea cât de goală e o liniște care refuză să simtă. Ea vrea, ca și Nefertiti, un adevăr viu, chiar dacă acest adevăr va cunoaște bătrânețea și moartea. Prețul cu care și-a cîștigat o inimă e să știe că nu va mai putea suride niciodată ca **Afrodita din Cnid**. Avind o inimă, și-a asumat și privilegiile și toate riscurile ce decurg de aici. Nu se va mai putea întoarce printre zei și stinci, va ieși din mare și va merge pe străzile Florenței ascultând cîntecele vesele care au făcut din Florența o rafinată capitală a hedonismului, apoi va merge într-o zi în Piața Senioriei să vadă cum florentinii aruncă pe rugurile ridicate de Savonarola bră-

țări, inele, instrumente muzicale, parfumuri, Decameronul lui Boccaccio, manuscrise rare. Și chiar pictorul care a creat-o se va dezice de ea.

I-ar trebui o lance ca să umple singurătatea. Dar zeita lui Botticelli nu are decât o singură glorie, inima ei care o expune tuturor melancoliilor. Miinile ei nu cunosc nici lancia și nici scutul. De aceea și în fața soarelui și în fața rugurilor e dezarmată. Ca și Botticelli, ea nu știe să-și pledeze cauza decât prin melancolie. A pierdut dreptul la seninătate și n-are îndrăzneala unui exces. A renunțat la indiferență, fără s-o poată înlocui cu o pasiune hotărâtă să tragă de aici toate concluziile. Destinul ei este o sensibilitate ezitantă, pregătită să întindă miinile spre fructele vieții, dar neavind curajul să muște din ele.

E aceeași incertitudine întipărită pe obrazul aproape al tuturor femeilor pictate de Botticelli. Și care se opresc, toate, într-un punct unde n-au curajul să meargă mai departe. Ele simt că apropiindu-se de fericire, se apropie în același timp de moarte. Lor nu li se potrivesc versurile lui Browning despre care s-a spus că ar putea sluji de epitaf pe piatra funerară a lui Fra Angelico: „Domnul este în cerurile sale. Pe pământ totul e bine...” Ajunge să privim mai atent chipul zeitei botticelliene pentru a ne da seama că ambele afirmații sint imprudente. Venus știe că cerul e gol și că, pentru a cunoaște frumusețea și dragostea, trebuie să treacă de partea oamenilor, pe un pământ luminat de soare și ruguri și care totuși e singura împărăție adevărată. Iar pe pământ nu va putea iubi totul...

Sintem încă pe cercul clasic, departe de elipsa barocă, însă pe acest cerc nu mai umblă vechii zei care cuterierau nepăsători ierburile din Arcadia. În picioare, pe cochilia ei, Venus stă visătoare, cu părul lung și blond înfășurat în jurul trupului și cu o privire care devine într-atit centrul magnetic al tabloului încit celelalte personaje, Zefirul și Chloris, nimfa, nu mai contează.

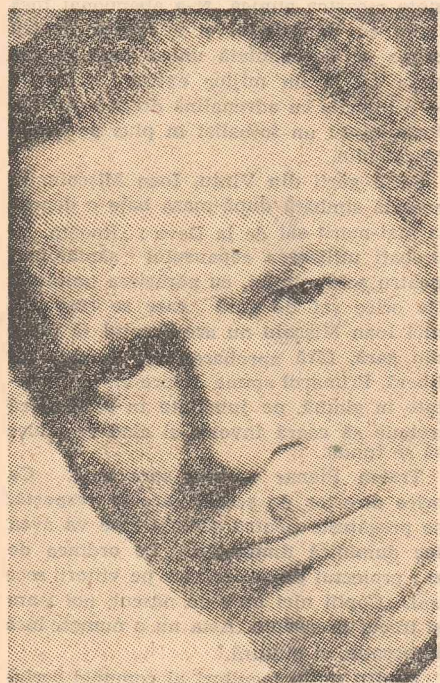
Firește, nu mai era necesară o dovadă în plus că inima, singură, nu va rezolva totul. Sint chiar destule dovezi că ea poate uneori să mărească o singurătate în loc s-o umple. Și la fel de bine am fi îndreptățiți să spunem că o inimă e de ajuns să despartă un zeu de cer, însă nu e de ajuns pentru a cîștiga pământul. Totuși, numai cu ajutorul ei lucrurile pot căpăta un nume „La ce servește catedrala San Pietro din Roma?” îl întreba Delecluze pe Stendhal. „Să facă inima să bată”, a răspuns acesta. Dacă acceptăm răspunsul, n-ar mai trebui să-i reproșăm nimic lui Botticelli. Din acest moment sint gata să cred că, dacă s-ar deschide, buzele mute ale zeitei ar putea vorbi despre fericire într-un fel nou. Și că, poate, tocmai melancolia o face frumoasă. Ea nu a decăzut din Olimp, ci s-a înălțat la condiția unui zeu care știe. Vreau să spun, ceea ce știe un om. De aceea, această frumusețe care părea la fel de lipsită de nădejde ca vechile Afrodite ne dezvăluie pînă la urmă că umanismul Renașterii a mers mai departe decât al grecilor. Zeii au căpătat o inimă cu toate consecințele ce izvorăsc de aici.

Și dacă pe țărnm nu există o natură adevărată, este numai pentru că Botticelli a disprețuit peisajul.

OCTAVIAN PALER ■

Expoziții

Retrospectiva PAUL ERDÖS

Atelierul lui Paul Erdős (născut în anul 1916, în comuna Hurez, județul Satu-Mare) se află la Satu-Mare. Artistul e vicepreședinte al Uniunii artiștilor plastici, bate drumul Capitalei cînd e nevoie și treburile obștii o cer. Caută să fie bucurăstean, dar cu măsură, fiindcă el e om din nord și nimic nu l-ar putea scoate din Maramureșul lui fără să-i taie mult din puterea și simea artei. Nici o mărire nu l-ar putea scoate pe Paul Erdős

din județul nașterii și împlinirii lui de om și de artist, de fiu bun și cronicar al țării Oașului și Maramureșului. Retrospectiva de acum, de la Dalles, ce-i făcută să cinstească o viață de artist în culmea ei, ne prezintă un grafician care, practic, nu a urmat niște etape ale creației. Totul pare să-i fi fost lui Paul Erdős limpede încă de la începuturile formației lui, totul pare să se fi luminat deodată, din anii cînd, hotărîndu-se către artă, a înțeles că tema unică și adevărul graficilor ce-o visa erau să fie oamenii țării nordului, a acelei zone geografice și sufletești, care în conștiința noastră se însoțeste veșnic cu balada. Paul Erdős a desenat — și adesea și-a trecut desenul pe plăci de gravură și plăci litografice — numai chipuri și indeletniciri ale țărănilor și minerilor de prin regiune. Cînd desenează, mina pare să-i pornească la lucru liber, fără o idee precisă înainte. Penița umblă pe hîrtie ușor și sensibil, uneori se oprește și incrușează semn după semn, ca sub imperiul unei forțe dinlăuntru uneltei, altelei linia fragilă și tremurată traversează suprafața spre a se întoarce surprinzător pe alt drum. Desenul lui Paul Erdős nu arată chin și revenire. Figurile, peisajul și tot ce mai rezultă au o distincție și o înălțare gravă, care te fac să te gindești la un ținut mînos și curat, cu oameni sănătoși, energici și solenni, oameni care judecă lucrurile cu măsura întreagă. Artistul a compus un album al unui țărm de mitologie. Maramureșul lui, ieșit din rivna sute de planse, poate fi parcurs cu un ochi proaspăt. Noi nu avem un scriitor care să fi încercat să dureze un ciclu monografic al unuia din pămînturile binecuvîntatei României, așa cum prin lume au izbutit cițiva cărturari, dar iată ideea dusă la împlinire de un artist plastic.

TUDOR OCTAVIAN ■

Ilustrăm acest număr cu lucrări din retrospectiva Paul Erdős. Reproduce-rile aparțin fotoreporterului nostru Emanuel Tănjală.

Responsabil de număr:
NICOLAE CRISTACHE

Cronica spectacolelor

Hocus-pocus

Jocul de-a minunile simple, de-a vinzătorul de visuri frumoase, de-a avarul sublim care stringe toate lucrurile urite de pe pământ și le aruncă în fundul unui sac, jocul de-a iluziile simple, mărunte și de-a vanitățile și cupiditățile piperate, vrăjitoria cu stele de staniol și lună de carton, cu un covor care se bate singur spre stupefacția principalelor personaje dintr-o așezare imaginară, rămîne un basm, rămîne o poveste pentru oameni mici și mari veniți la teatru să tresară, să se bucure, să plece acasă luminoși și dacă se poate fosforescenți. Piesa, al cărei titlu aproape că nu mai interesează, al cărei autor scapă memoriei, e de fapt invenția unor actori inspirați și a unui scenograf cu un ochi prin care vede întotdeauna fața cealaltă a lucrurilor și a cărților citite pe dos, e de fapt un pretext. Rar am văzut într-un spectacol atîta risipă de imaginație și de talent pentru o comedioară sau un vodevil cu bune intenții, dar cu mari defecte de gramatică. Un extemporal de nota 5 pe o temă de, să zicem, Carlo Goldoni. Dar, ce să-i faci? Se pare că texte adevărate pentru un teatru de copii se scriu greu și se traduc la fel de greu. Piesa are însă o morală nobilă și o lozincă triumfătoare, care au decis probabil includerea ei în repertoriul teatrului tinerei generații care este Teatrul „Ion Creangă”.

Gelu Colceag a jucat cu discreție, cu eleganță, a regizat totul ca un prestidigitator, a fost amar și ironic, a fost sentimental și delicat ca o mimoză senzitivă și ne-a dus pe toți de nas că avem de-a face cu o capodoperă! N-a reușit, dar l-am iertat. Gabriel Iencoc s-a animat ca într-un desen de Walt Disney, cu umorul său nonșalant, cu verva sa de băiat bun, săritor și aerian, pe care stelele trebuie să-l izbească în frunte ca să-și dea seama că s-a desprins de mult de pământ. Dumitru Anghel a fost ca o păpușă mecanică deșurubată după modelul lui Charlot, cu o tristețe comică și umilă de papugi. Boris Petrov a parodiat parca o operă bufă cu vechi cîntăreți răsufiați, bețivi și

somnambuli. Și așa mai departe. Pentru că vine Ion Dogar Marinescu, acest artist multilateral care alunecă de la caricatură la scenografie, trecînd prin croitorie, cu o foarfecă imensă de tăiat prostia omenească și de răzgîiat puștii cocotați pe garduri. Pentru că vine Ion Dogar Marinescu și încarcă scena cu atîtea subtilități că nu-ți ajunge o singură vizionare a spectacolului ca să-ți dai seama exact cît a vrut să spună.

Și totuși, artiștii pe care i-am aplaudat pe scena Teatrului „Ion Creangă” meritau o piesă întreagă. Am fi dorit să și-o scrie ei înșiși. Deocamdată e bine că au revenit pe scenă. Și cînd ne gîndim că unii dintre ei au realizat nu decât acel extraordinar spectacol de poezie după „Balada păguboșilor” de Miron Radu Paraschivescu, ne punem mare încredere în destinul lor de miine.

A. DOHOTARU ■

Cronica filmului

Bunicul și doi delincvenți minori

Cea mai recentă producție a Casei de filme 5 îmbină experiența de scenarist a lui Petre Sălcudeanu cu căutările de a-și defini un stil propriu ale tinerei regizoare Maria Callas Dinescu; și o face în mod fericit.

Peliculă cu pretenții de „suspens”, insistînd însă mai puțin asupra acestui lucru în favoarea aspectului uman-moralizator, **Bunicul și doi delincvenți minori** este un film curat, care — deși demarînd destul de greu în ceea ce privește interesul pe care îl stîrnete spectatorului — reușește, treptat, să devină antrenant, mai ales atunci cînd izbutești să te convingi că nu va fi vorba de nici o crimă, de nici o urmărire spectaculoasă, de nici o furibundă rafală de împușcături: o obișnuită poveste a vieții, cu soți care nu se înțeleg și din care pricină copiii au de suferit, filmată în decoruri care, chiar dacă nefînd naturale, au marele merit de a arăta niște interioare autentice, lipsite de opulența ostentativă a altor filme ale noastre, iar asta nu e puțin! (decoruri: Vasile Rotaru).

Jocul copiilor, nu întotdeauna inspirat dirijat, dar beneficiînd de cîteva replici savuroase, se alătură interpretării sobre a lui Octavian Cotescu, în rolul principal, și celor ale lui Silviu Stănculescu, Draga Olteanu-Matei, Ernest Maftei și Jean Constantin — ultimii trei (datorită și datelor rolurilor) avînd momente de un comic spumos.

Corectă muzica lui Florin Bogardo, mai puțin în anumite momente în care compozitorul ține neapărat să sublinieze (sau să pregătească) situații dramatice care, tensional, nu există. De menționat imaginea semnată de Vasile Drăgan.

Un film omenesc, așadar, și mai ales cald, un film realizat de o echipă înche-gată, care ne face să așteptăm cu interes evoluția viitoare a tinerei regizoare.

Aceeași căldură, aceeași sensibilitate umană de menționat la scurt metrajul documentar produs de Studioul „Alexandru Sahia”, **EXAMENE**, film ce, folosind maniera ciné-verity-ului, devine un veritabil act artistic; autori: soții Doru și Paula Segal.

HORIA PĂTRAȘCU ■

O secvență din spectacolul Teatrului de Comedie cu Jocul dragostei și-al intîmplării

Spitalul clinic central de copii „Grigore Alexandrescu”

Spitalul clinic central de copii „Grigore Alexandrescu” este primul spital de copii din România. Funcționează pe locul unde se află acum, la curbura bulevardului Ilie Pintilie spre strada Grigore Alexandrescu, de la 1886. În acești 90 de ani de existență au fost internați și tratați, de toate bolile copilăriei, peste o jumătate de milion de copii. De el este legată istoria pediatriei românești, formarea primelor școli de specialitate în domeniu. Deși rămas „pitic”, acoperit de înălțimea blocurilor moderne din jur, deși nu se poate lăuda cu o dotare de ultimă oră în materie de confort și tehnică medicală — mai are clădiri ce datează din 1886 — nu-și dezice tradiția. Ba, dimpotrivă, această este cultivată cu grijă, cu demnitate, este continuată cu rezultate nu rareori de excepție. Întruneste trei spitale într-unul singur. Este concomitent spital teritorial, al sectorului I al Capitalei, este spital central — aici funcționează singura unitate de chirurgie infantilă și ortopedie din municipiul București și pentru multe dintre județele limitrofe din Muntenia, Oltenia, Dobrogea... — și mai recent a devenit și Spital de urgență. Primul Spital de urgență pentru copii din țară. „Anual este solicitat pentru internarea a zeci de mii și consultarea a sute de mii de copii din Capitală și din provincie, ne informează directorul, medicul primar pediatru Ion Ursuleanu. Ca Spital de urgență internează, atât la pediatrie cât și la chirurgie, majoritatea cazurilor celor mai grave și mai deosebite din teritoriul pe care îl subordonăm și din întreaga țară — intoxicații, cei arși, accidentații, cei cu afecțiuni pulmonare sau cardiace, renale, gastroenterologice etc. La noi se abordează chirurgia nou-născutului, chirurgia malformațiilor congenitale și alte domenii ale chirurgiei infantile. La chirurgie, în cele 240 de paturi, cu totul insuficiente, se rulează peste 11 500 de internări anuale, iar la pediatrie în 220 de paturi sunt spitalizați 6 500 de copii pe an. De anul acesta găzduim și urgența O.R.L. care se desființase la „Colțea” dar nu se așezase la loc nicăieri. Avem, deocamdată, un singur medic de gardă care asigură la orice oră din zi și din noapte consultațiile și intervențiile de urgență. Tendința este să avem — și sperăm că vom avea — un complex care să asigure întreaga asistență de urgență a copilului. Deși numărul internărilor a crescut an de an, deși cazistica noastră este cea mai gravă, mortalitatea infantilă prezintă un procent bun față de celelalte spitale de profil din țară și străinătate. Cazistica e grea și dificilă și pentru că un sfert din pacienții noștri sunt nou-născuții și sugarii. Viața la începutul ei, viața plâpândă și delicată, care necesită multă competență medicală, atenția mereu încordată, care cere multă dăruire și atașament față de acești oameni în devenire”.

...Viața la începutul ei! Viața netrăită încă. Vorbele medicului-director îmi peteluiesc gândurile și impresiile. Tot ceea ce am să văd, toate eforturile, uneori fără egal și fără termen de comparație ale medicilor, asistenților, infirmierelor, pentru ca aceste proaspete vieți să triumfe, se vor aduna concentric în memoria mea, în jurul acestui simbur de adevăr, în jurul acestui adevăr-metăforă. Mi se pare, sau poate e chiar așa, că Salvările sosite claxonează mai deosebit decât la porțile altui spital — ar fi bine chiar ca aceste mașini să poarte un semn distinctiv — mi se pare că portarul tresare la fiecare duuit de motor oprit în fața porții lui, alergând să deschidă, mi se pare că în această alertă continuă a spitalului e ceva aparte. Poposesc mai întâi la secția de pediatrie, la Pediatrie II unde de la parter la etajul IV este un fel de terapie intensivă la mare scară numerică. Fiindcă la acești liliputani pacienți și creșterea febrei cu un grad poate să le fie fatală. Stau câteva ceasuri de gardă cu medicul de gardă Georgeta Girbacea, de 30 de ani pediatru, unul dintre cei mai vechi slujitori ai acestui spital, din 1949. E solicitată clipă de clipă de la un etaj la altul, de la un salon la altul, deși abia s-a terminat contravizita. Orele 18,30. Fetița G.D. de 3 ani și șase luni este adusă în comă. Mama povestește că la orele 15,30 a găsit-o în stare de leșin. Lingă ea un flacon de Bergonal. Inghițise cele șase pastile care se aflau în el. O doză enormă pentru vârsta ei. Accident stupid? Da, accidentul neglijenței celor mari. Și din păcate cazul nu e izolat. Numai în ziua „gărzii” mele Salvarea a adus cinci asemenea cazuri de copii intoxicați grav — încă unul cu medicamente, unul cu sodă caustică, unul cu ciuperca... Costă scump aceste incalificabile neglijențe ale părinților! Micuța G.D. a căzut de trei ori în comă, de trei ori a fost scoasă din comă; asistentele Costache Florica și Florica Dică se chinuie ceasuri și ceasuri întregi cu ea. Ii dau diuretice, cu un aparat îi curăță plămîni ca să nu facă edem pulmonar și tot l-a făcut, cheamă laboratorul pentru analize, așteaptă după rezultate, apoi după doctoriță ca să le citească și să prescrie tratamentul, apoi la farmacie... O noapte cu ferestre luminate intens, o noapte cu emoții mari pentru toate serviciile de gardă ale spitalului. Medicul este chemat din nou la camera de internări. Un copil de nouă ani, foarte bine dezvoltat, nu poate să stea la

verticală, devastat de febră și de stări de vomă. Supoziția de diagnostic: toxiinfecție alimentară virotică ori meningită. „Se internează de urgență!”, hotărăște doctorița. Mama refuză fiindcă nu i se admite să rămână și ea. Pentru un copil de 9 ani! Când spitalul abia prididește să asigure locuri mamelor care alăptează, așa cum prevăd instrucțiunile Ministerului Sănătății. A plecat cu copilul în starea în care se afla. Câtă inconștiență poate sălășlui în spațiul dragostei materne! De la parter, de la camera de gardă, doctorița mă aduce iarăși sus, la unul dintre etajele acestea pe care starea în care vin micuții pacienți le transformă în veritabile secții de terapie intensivă. Asistentă Maria Tudor și sora principală Aurica Mateș se străduiesc să facă perfuzii micuței E.R. în vîrstă de 1 an. De intervenție urgentă și supraveghere permanentă are nevoie și E.B., care numără doar 10 luni de viață și a fost adus din Slatina aproape mort. Diagnosticul? Distrofie. De ce, te întrebi, în condițiile de azi, distrofici? Medicul primar pediatru Viorica Gheorghe, șefa secției de terapie intensivă, răspunde că nu puțin sînt copiii aduși cu parametri vitali sub limită, cu boli grave digestive ori pulmonare, ajunse grave tot din neglijența mamelor. Nu-i duc la medic de la primele semne ale bolii care, de obicei, evoluează lent. În plus, s-o spunem deschis și cu voce tare, ajung distrofici fiindcă nu știu cum să-i hrănească. Educația sanitară a mamelor are încă multe carențe. „Cunoștințele de puericultură ar trebui să facă parte din cultura generală obligatorie a tineretului, opinează medicul Viorica Gheorghe. Un bolnav de-al meu știți cât costă stăutul? Cinci sute de lei pe zi. Un preț foarte mare. De aceea ar trebui făcute eforturi mult mai mari și mai rapide de a se realiza și pune pe piață produse dietetice variate pentru copii. Industria noastră alimentară ni le tot promite de multă vreme, dar pînă acum n-a realizat mare lucru. Rar mi se întâmplă să ne vină copii eutrofici, adică bine hrăniți, în stări grave de boală”.

— Doctorița Viorica Gheorghe, știu că în secția grea de la etajul IV, a infecțiilor pulmonare, după asidue căutări, cercetări, experimentări, aveți rezultate deosebite. Despre ce este vorba?

— Cauzele bolilor se schimbă îndelungul timpului. Am eradicat tuberculoza, dar boli pulmonare mai sînt, însă provocate de alte cauze. Venind niște copii cu grave insuficiențe respiratorii de o natură diferită față de cele cunoscute pînă acum, am căutat și am găsit un parazit — pneumocistis carini. La început n-am fost crezuți, dar împreună cu Institutul de virusologie Cantacuzino și cu Institutul de inframicrobiologie, la ajutorul cărora am apelat, am identificat acest agent. Unii medici nu cred nici acum că e vorba de un protozoar, unii spun că e un virus, alții un microb, important este că l-am identificat și mai ales că îi știm antidotul. Pînă acum cinci ani ne uitam la copil cum moare fără să-l putem ajuta. Și această boală, ca și multe alte toxicoze, afectează în primul rînd copilul distrofic, copilul malnutrit.

De la Pediatrie II, mă îndrept spre Pediatrie I, poposind la secția de gastroenterologie unde un colectiv de doctorițe, asistente, dieteticiene luptă în mod expres cu această stare numită medical

malnutriție. De fapt, datorată nu numai unei proaste hrăniri a copilului. Lată de pildă una care nu mai ține de factorul subiectiv: oricît de savantă ar fi mama în materie de creștere a copiilor, se poate ca micul ei sugăr să nu suporte laptele, să nu suporte o enzimă. Atunci se îmbolnăvește și-l aduce la doctor. Nu demult la Istanbul, în cadrul Balcaniadei sanitare, doctorița Sonia Sanielevici prezintă Caseolactul, un produs dietetic românesc pentru copii, rodul strădaniilor colectivului secției de gastroenterologie de la Spitalul „Grigore Alexandrescu”. Destinat exact micuților suferinzi de o proastă absorbție a hranei. Ideea este incontestabilă a doctoriței Sanielevici, iar rezultatul este al cercetărilor făcute împreună cu colega sa Arina Minei și cu medicul veterinar Dumitru Boerescu de la Întreprinderea de industrializare a laptelui București. Profesorul doctor Petre Meilă, șeful clinicii de pediatrie, care a susținut și încurajat cercetarea și experimentarea produsului, care a făcut numeroase intervenții pentru avizarea lui de către minister, îl prezintă cu elegii. „Este o substanță proteică fără glucoză, sterilă, destinată sugarului și copilului, cu o toleranță digestivă bună și care poate fi folosită în distrofiile sugarului, în boala diareică, în sindroamele de malabsorbție, în ciroze, în stări de carență proteică etc.”.

— Se găsește pe piață acest aliment-medicament, tovarășe profesor?

— Sînt informat că a intrat în farmacie.

Dealtfel, din această clinică, din această secție, a pornit și inițiativa pediatriei românești de folosire a cărnii la sugarii cu afecțiuni gastroenterologice, recunoscută în literatura de specialitate și aplicată de lumea medicală.

Garda de noapte, urgențele ei, din secția de chirurgie, mă poartă mai întii spre cel mai dramatic teritoriu al ei — secția de arși. Secție pe care, poate, spitalul nici n-ar fi avut-o dacă un medic pe nume Ion San Marina nu s-ar fi pasionat, spre sfîrșitul carierei, cum spune, adică după o mare experiență chirurgicală, de această ramură medicală. De patru ani s-a dedicat acestor copii mutilați în chip cumplit, și cel mai adesea stupid: arși. Pînă și auzul acestui cuvînt te zguduie, dar să vezi un copil de nouă-zece ani, un băiețel, robust, pînă mai ieri emanînd sănătate și toată bucuria vieții, aproape carbonizat! Cu pielea neagră, cojindu-se ca o banană, lăsînd dedesubt țesuturile vii în rîni atroce. O explozie de butelie de aragaz l-a adus în halul ăsta! Cineva din familie a lăsat deschisă butelia, stingînd butoanele mașinii de gătit. Băiatul, probabil cînd a venit de la școală, a intrat în bucătărie și a aprins lumina. A explodat becul și toată atmosfera din jurul lui s-a aprins în vîlvătaie. „Șansele de scăpare sînt minime, spune doctorul San Marina. Are arsuri profunde de gradul III pe aproape 80 la sută din suprafața corpului. De unde să iei atîta piele să-i faci grefe?” Se încearcă, totuși. În sala de operație, medicul Dan Zarma a început lupta pentru viața acestui copil. Deși pediatru, își croiește singur drum și în acest teren destul de virgin: reanimarea, terapia intensivă a copiilor arși. Ion San Marina și Dan Zarma: din punct de vedere al numărului de medici v-am spus tot. Din cînd în cînd

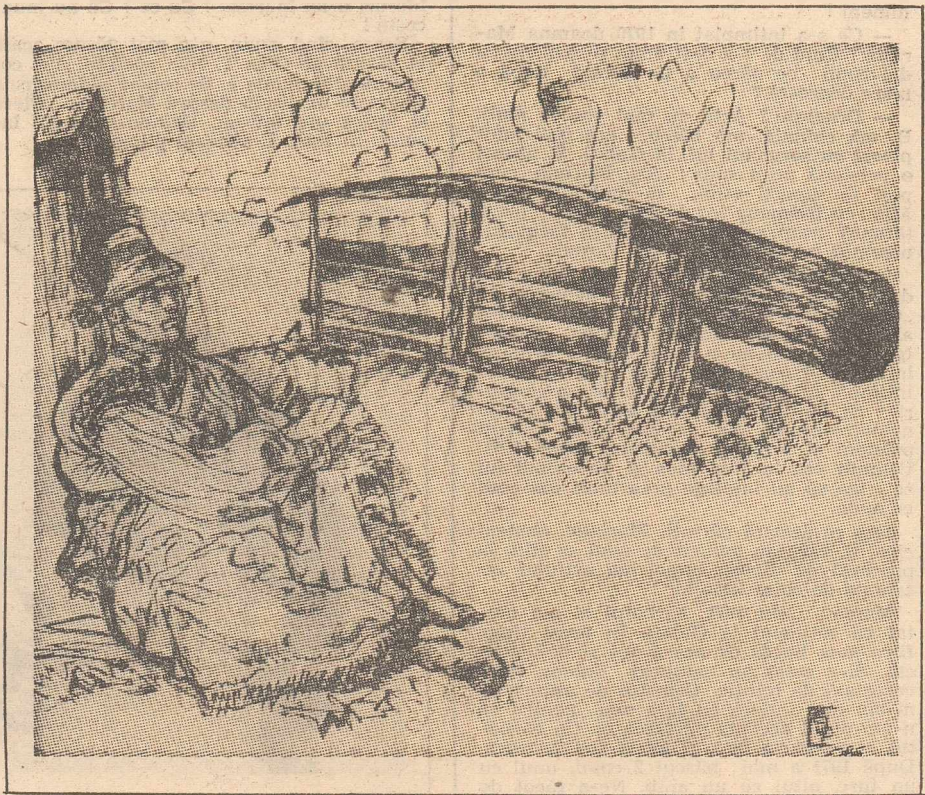
mai există cîte un secundar. Și, bineînțeles, mai există asistentele. Citeva care, din devoțiune pentru copii și pentru viața lor, au învățat să facă anestezie și reanimare, să ajute, cu mare competență, în sălile de operație cînd doctorul San Marina efectuează o greafă. Ele sînt Elena Dumitrescu, Luciana Fudulu și Rodica Dumbravă. Și totuși, în patru ani, în acest domeniu al plastiei arsurilor la copii, doctorul San Marina a făcut mult. A îmbunătățit tehnicile operatorii în grefele infantile, a experimentat, cu rezultate excelente, soluții pentru pansamente. În cele 31 de paturi ale secției sînt internați anual 500—600 de copii. Te revolți la auzul acestei cifre. Accidente stupide, accidente provocate, involuntar desigur, de neglijența celor mari. „Știți care e prețul de îngrijire al unui bolnav de-al nostru? Numai la capitolul medicamente, circa 1 000 lei, afirmă doctorul San Marina, și socotiți că durata medie globală de spitalizare este de minimum trei săptămîni”. Aceste grefe sînt îndeobște intervenții chirurgicale de lungă durată, de răbdare, de precizie, de o stăpînire pînă la cele mai mici detalii a tehnicii operatorii. Durata de vindecare este lungă, uneori așteaptă rezultatul 40, 50, 60 de zile, iar cel mai adesea după acest interval de timp, duce copilul iarăși în sala de operație. Începe a doua etapă a bisturii, de corectare a sechelelor, căci arsurile mutilează. Dar tentativa de recuperare a chipului omenesc este, recunoaște doctorul, suportul moral al noii sale specialități.

Medicul Nicanor Coban, întîlnit un etaj mai sus, este și dînsul un fel de pionier în chirurgia copilului la noi. Se ocupă de chirurgia pediatrică, secție nouă, nu numai în spitalul clinic central de copii din București. Nu are mai mult de 15 ani de cînd s-a desprins ca specialitate de sine stătătoare. Rezultatele sale în chirurgia malformațiilor pe aparatul urinar și genital la copii sînt de-a dreptul spectaculare. Marii pediatri ai lumii apreciază că unul din zece copii vine pe lume cu malformații genitale sau urinare. De ce? Genetica nu și-a spus încă ultimul cuvînt. Dar pînă atunci chirurgia încearcă să corecteze natura. Și o face foarte bine. Doctorul Coban apleacă urechea la această remarcă și, în ultimii 10 ani din cei 16 de cînd este chirurg la acest spital, studiază cazistica de la noi. O studiază nu pur și simplu teoretic, ci sub bisturiu, cu rezultate remarcabile, ușurînd suferința și dezvoltarea normală a unui mare număr de copii. Profesorul Vereanu, șeful clinicii de chirurgie, cit și conducerea spitalului, îl încurajează și-l ajută să-și practice specialitatea. I se creează condițiile de lucru — echipă, sală specială de operație, sală de investigații și explorări urologice, salon de reanimare, saloane pentru micuții săi pacienți. Dirijate spre dînsul, mai toate cazurile de acest gen din țară ajung la o cauzistică de 10 000 de pacienți. Concomitent, medicul întreprinde practică medicală și cercetare științifică. Trage concluzii, exprimă opinii, perfecțază tehnici de lucru, publicîndu-și rezultatele în comunicări și articole de specialitate, în țară și străinătate. Astfel ajunge destul de repede să i se recunoască meritele. Este ales membru al Asociației britanice a chirurgilor pediatri, participă la congresele acesteia, susținînd comunicări ce trezesc interes în lumea medicală.

Alături de chirurgul Nicanor Coban, îi despart doar scările unui etaj, se află un alt confrate care a abordat un teritoriu nou și vast al chirurgiei infantile, malformațiile digestive ale nou-născutului: doctorul Alexandru Pesamosca. Întreprinde operații pe esofag cu aceeași siguranță cu care ar opera o apendicită. Ca și operații pe intestin și pe alte organe interne ale copilului mic. Pune la locul cuvenit ceea ce natura nu a creat sau extirpă ceea ce a dat în plus. Metodele sale chirurgicale originale au depășit spațiul spitalului; este chemat să opereze în cele mai diverse centre spitalicești din țară — cînd la Craiova, cînd la Galați, cînd în marile centre medicale universitare. L-am văzut operînd un copil de o zi. Da, ați citit bine, un copil născut în urmă cu 24 de ore. Sosit cu Salvarea de la Spitalul județean din Focșani. Un prunc care abia intrase în imperiul vieții. Diagnosticul: peritonită congenitală. Mi s-a părut o aventură extraordinară și un curaj dincolo de limitele omenescului. Cu fruntea ascunsă între ridurile ei adînci de încordare, cu ochii puternic ațintiți pe liliputana sferă a lucrului său, un ceas și jumătate a lucrat milimetru cu milimetru, încercînd să aducă la starea naturală viscerale acestui copil. Fărăște, pentru a-i reda ceea ce el încerca să cucerească: viața. Chirurgia nou-născutului, una dintre cele mai recente chirurgii, dar și una dintre cele mai grele și mai complicate, și-a avut maestrul ei în România — profesorul Bălăcescu, profesorul Căscăscu, Vereanu, și-și creează noi maestrul. Iar unul dintre ei este doctorul Pesamosca. Are în palmaresul său mii de intervenții, dintre care peste 700 numai asupra malformațiilor fetale.

Școlile medicale românești nu se sting, fiindcă odată cu competența știu să cultive respectul, marelui respect pentru om și pentru viață.

CICI IORDACHE ■

Falsele migrații ale păsărilor de noapte

Prima poveste de dragoste

În ziua în care, după nenumărate plimbări cu motocicletă, Marieta M. a hotărât să se căsătorească, Gogu B. a găsit-o acasă. Ea avea 16 ani, era încă elevă, el 28 de ani și un serviciu bun. Se iubeau, mincau din aceeași farfurie, cum se spune.

— Mănincă Mioara (așa o mîngia el), nu mă mai aștepta nemîncată.

— Nu pot, i-ar fi răspuns ea, fără tine la masă nu mă satur.

Marieta M., transformată în Marieta B., o naște pe Silvia (25.X.1962), Gogu B. primește un apartament în Berceni, este avansat și... ia femeie de serviciu pentru copil, deși soția sa nu muncea nicăieri.

Trebuie să spun că încă din fotografiile familiei de atunci se vede că Marieta nu arăta chiar atât de firavă, dimpotrivă. Au trecut ani, cei doi continuau să fie „luați din dragoste”, deși Mioara crescuse puțin mai înaltă decît Gogu. Un amănunt încă lipsit de importanță, astfel că apare în lume și Bogdan-Vasile (21.IV.1968), perechea fetei. Pentru ca fericirea să fie mai deplină, soții B. caută și găsesc un schimb în urma căruia pentru apartamentul lor de două camere primesc un altul cu trei camere într-un fel de vilă cu etaj, în strada Aurora 54. Deși fără încălzire centrală, noul cămin era mult mai spațios și mai apropiat de Piața Unirii, se întrevedea în viitor un boiler, poate și o aprobarea de gaze.

În 1970 însăși Marieta (Mioara) B., inflăcărată de exemplul unei tinere vecine, Mariana B., dorește să muncească. Urmează 6 luni un curs la Electronica, dar după câteva luni de la absolvirea lui leșină e-puizată. Avea 26 de ani. Soțul, aflat chiar acolo, întimplător, este de acord ca soția să renunțe, să-și vadă de casă și de copii.

În 1970 Gogu B. este detașat la Galați, face naveta săptămînal, vine acasă sîmbăta după-masă, pleacă duminică seara. Mioara (Marieta) îl conduce la gară de cite ori pleacă, iar duminică spală rufele împreună, aranjează casa. Silvia încetează să mai întrebă de ce? tot timpul, iar Bogdan încă nu e în stare de așa ceva. Dragostea de la început și cei doi copii păreau să-i asigure că nici naveta nu-i va despărți. Și totuși, din acel an începe despărțirea în cursul căreia se mai nasc două fete — Monica-Fatma și Roxana-Soureia. Mioara (Marieta) B. privește Bucurestii noaptea, de la etajul 21 al Intercontinentalului, iar Gogu B. este silit de noile cunoștințe să-și schimbe modul de viață. Aici mă opresc deocamdată, aici unde ceea ce părea un bloc de marmură albă începea să fie un morman de zăpadă topindu-se sub raze de import.

A doua

Pentru Olgața T., viața sub numele soțului a început la 18 ani și continuă și astăzi. L-a cunoscut și l-a iubit pe Nicu, un băiat de 21 de ani, înalt, frumos și sportiv, la care s-a mutat imediat după căsătorie. Nu după mult timp de la instalarea mobilei în noul cămin, se naște Nicolae (ca pe tata) și Gabriel, astăzi de doi ani și opt luni primul, de un an și opt luni al doilea. Ea era vinzătoare la un magazin, iar el strungar la „23 August”, aveau doi băieți, arătau frumos cu toții împreună și nu uitau să-și facă fotografiile pentru albumul familiei. Ar fi inutil să descriem ca pe un tort cu frișcă trei ani din căsnicia lor, dar și în acest caz lucrurile începuseră bine. O familie tinăra cu doi băieți, ce să fie mai frumos decît asta? Pentru Olgața „mai frumos” era însă exemplul personal al vecinei ei, ajunsă un fel de celebritate a străzii Aurora, doamna Marieta. Iată o femeie cu 4 copii care se descurcă, și-a zis, eu cu numai 2 și mai tinăra cu peste 10 ani de ce să nu mă descurc? De ce să nu fiu o „lady”, chiar dacă pentru asta va trebui să scap de Nicu? Și a scăpat: și-a luat copiii, i-a dus la o bătrînă șchioapă, a dat niște bani, pe urmă... Pe urmă nu însoamnă imediat, dar fiindcă Olga T. a ajuns la fel de blondă ca „sora” ei, Marieta B. (voinică era din naștere), de aici și pînă la a dormi la ea n-a mai fost decît un pas de făcut. Și l-a făcut.

Celelalte

O casă galbenă, cu curte, cum sînt cele mai multe case pe strada Aurora. Sun la întimplare, în vecini, mi se deschide, întreb de cartea de imobil, da, da, este la noi, mi se răspunde, mă uit în ea, este în ordine, familia B. apare înscrisă din 1969. „Au fost multe scandaluri la ei, sigur, dar orice ar face o femeie, un bărbat nu are dreptul s-o lovească într-un asemenea hal, cu ciomagul în cap, cum a lovit-o domnul Gogu pe doamna Marieta”. „Au venit multe mașini străine aici?”. „Au venit destule, cred, eu, cu serviciu, cu naveta, nu prea stau acasă, așa că nu pot spune precis”. În curte se aude gălăgie, doi copii mici îmbrăcați în cojocele frumoase, cu înflorituri pe ele, cum vezi la shop, nu vor să-și asculte mama și să intre în casă. Mama este o femeie blondă, voinică, cu

cercei mari de aur la urechi și cu o mătură în mină. Pe frînghie sînt întinse rufe de copil. „Ce pot să vă spun, continuă vecina, o tinăra profesoară de engleză, își îngrijeste copiii, aceștia sînt bine îmbrăcați și, se vede, bine hrăniți”. „In afară de asta, întreb, sînt bine educați? Poate fi vorba aci de un mediu moral care să le priască, ori scandalurile, părănții care bat la geamuri cerîndu-și fetele (!?), bărbații străini care vin și pleacă, toate astea nu-i influențează în rău?”. „Pe Silvia cred că da. Iar de Bogdan, știu că nu prea merge bine cu școala. De celelalte ce-ați spus, nu știu”. Deși ușa este deschisă, sun, iar pe trepte, cu aceeași mătură în mină, apare doamna Marieta care, după suspiciunile obișnuite, mă invită înăuntru. Un bărbat tînăr, brunet, cu mustăcioară, care tocmai urma să le plimbe pe cele două mogolde, este rechemat de gazdă și va participa la discuție, în pofida dificultăților de limbă pe care le are de întîmpinat.

— Doamna B., încep, dar sînt întrerupt de vocea energică a doamnei.

— Nu mă mai cheamă B. După divorț mi-am recăpătat numele de fată, M. De fostul meu soț nu mai vreau s-aud. El v-a trimis? Uuuu? Dealtfel, să știți, i-am obținut evacuarea pentru scandaluri.

— Unde munciteți?

— Nicăieri. Îmi îngrijesc copiii, m-am recăsătorit cu el (mi arată copia unui act prin care „el” își exprimă în limba engleză dorința de a o lua de nevastă pe „ea”, nicidecum un certificat de căsătorie).

— Ce pensie alimentară primiți?

— 750 lei. Dar el e mina mea dreaptă, a adus haine la copii, m-a ajutat...

— Ați muncit vreodată?

— Am fost C.T.C. la „Electronica”, dar m-am îmbolnăvit rău, am avut o paralizie parțială. Pe urmă am venit fetele, Monica și Soureia.

— Pentru ele primiți pensia alimentară de la Gogu B. Sînt ale lui, nu?

— Nu, dar el n-a vrut să recunoască asta, n-a făcut proces de tăgadă. Lui Farouk i-a cerut 50 000 sau să-și lase mașina ca să i-o dea pe Monica. Eu n-am vrut, eu nu l-am lăsat să-i dea.

— Pe cine?

— Pe Farouk. Trebuia să ne căsătorim, dar a intervenit B. și a dărîmat totul, l-a reclamat că face afaceri. Era un om cumsecade, Farouk, uități-vă ce-mi scrie, c-o vrea pe Monica! Vețeți!

O clipă doamna Marieta M. dispăre ca să reapeară cu o vecină, Mariana B., o tinăra desenatoare tehnică aflată în concediu medical pentru unul din cei doi copii ai săi. Bărbatul, al cărui nume n-am reușit să-l rețin, oricum Mina-Dreaptă a Marietei, după ce i mi comunică anevoie că are 28 de ani și că studiază aici, pune o cutie de țigări lungi pe masă, oferindu-mi indirect una, alături de scrumiera pe care o cerusem.

— Am depus actele, continuă doamna Marieta, și dacă se aprobă, plecăm. N-o să fie cum vrea el, Gogu, copiii vor sta întotdeauna cu mine, nu cum zice, „pe tine te bag la balamuc, iar copiii la cămin”. Nu! Mie nu mă mi-e frică de nimeni. De nimeni, înțelegeți?

Înteleg, personalitatea Marietei M. este „întărită” de certificatele eliberate într-un moment greu pentru ea de Spitalul „Gh. Marinescu”.

— El, Gogu B., s-a purtat foarte urît cu ea, declară Mariana B., a bătut-o cînd era gravidă (n.n., cu Monica-Fatma sau cu Roxana-Soureia). Manifesta o gelozie nejustificată (?). Marieta a fost mai mult casnică și s-a ocupat de copii, un timp a lucrat la „Electronica” și o vară ca femeie de serviciu (n.n., la strand). Nici familia ei n-o înțelege, frate-su a vrut s-o bată. Și de ce? Înainte de Farouk n-a mai fost cu nimeni!

— Ce s-a întîmplat în 1970, doamna Marieta? Cum de s-a destrămat o căsnicie cu doi copii ce părea a fi urmat după o mare dragoste?

— Dragoste? Asta nu mi era de mult. B. mă chinuia, mă bătea, era mai mult plecat cu serviciul lui, la Galați. Și atunci o prietenă mi-a spus: „Tu, Marieta, cum poți să suporti atîta, să umbli în halul ăsta, cu basmau legată sub bărbie” (ca o țărancă eram, credeți-mă). Mi-a făcut cunoștință cu un unchi al ei, Farouk.

La un control al miliției economice s-a descoperit că Marieta avea depuneri în „Consignația” de 18 000 de lei, iar acasă alte numeroase lucruri străine. Curios însă, controlul nu a avut nici o urmare, întărîndu-i convingerea că nu i se poate întîmpla nimic! Doar că „viitoarea căsătorie” cu Farouk nu a mai avut loc, acesta nemairevenînd. Au rămas însă ceilalți prieteni și prietene, cunoscuți după 1971. Ultimul era în fața mea și pe chipul lui se citea că nu înțelege prea mult din ceea ce aude.

Iată ce declară părinții Marietei, oameni cinstiți, care au muncit de cînd se știu, la procesul de divorț, împotriva acțiunii întentate de chiar fiica lor:

Mama: „...În 1971, bărbatul ei s-a mutat cu serviciul la Galați. În acest timp, fiica mea lipsea de acasă des și nejustificat. Și-a creat un anturaj dubios, fiind cercetată de miliție. Cam tot de atunci nu m-am mai înțeles cu fata mea, pentru că n-am putut accepta purtarea ei. Cu bărbatul ei se purta urît, îl lovea și-l provoca. După 1971 a mai născut 2 copii, unul cu un turc, altul cu un arab. Ne-a făcut de

rîs, m-a amenințat, nu ne putem înțelege cu ea”.

Tatăl: „...Ei doi s-au luat din dragoste, împotriva voinței noastre și s-au înțeles foarte bine. După un timp fiica mea a cunoscut bărbați, femei dubioase, frecventînd barurile, lăsîndu-și copiii închiși în casă și noaptea. Uneori aducea bărbați străini în casă. Ea n-are serviciu, deși are calificare. Îi îngrijeste pe copii, dar nouă nu ne permite să-i vizităm. Și el e de vină, a protejat-o, n-a lăsat-o să muncească, a evitat chiar să aflăm noi ce face ea”.

Adăugînd la aceste declarații atît de triste ale părinților ei și pe cea a lui Rada Anton („...eu am botezat ultimul copil al soților B. Din cite știu acest copil este al lui Farouk. La botez a fost numai ea, Gogu a venit nechemat”) și firesc să întreb cit de serioasă a fost ancheta socială a autorității tutelare din sectorul IV care recomandă îngrijirea și educația (s.n.) celor 4 copii de către... Marieta M. fostă B?

Cele două fete, Monica-Fatma și Roxana-Soureia, sînt foarte drăguțe și jucăuse, Mina-Dreaptă le urmărește atent cu privirea, îi plac copiii. Nu după mult timp vine de la școala și Silvia, o fată de 14 ani care arată de 18, cu pantalonii răsfriinți peste cizme.

— Să nu-i spuneți că sînteți de la „Flacăra”, îmi sînt pe gît. Uite, Silvia, din sul e un văr de-al tatălui tău. Vrea să știe de ce nu vrei să-l vezi pe tatăl tău...

— Hiim, mirie fetița, călcînd voinicește în cameră. Ce-ți veni?

— Nu te las eu?

— Tuuu? Ha! Nu vreau eu, de ce să-l văd, eiei...

Deschide un tranzistor-portocală, citeva casete sînt împrăștiate pe un raft, hainele celor din jurul meu sînt călduroase, din pachet, atît că este cam frig în această cameră spațioasă, încălzită doar de razele soarelui, galben și acru ca o lămie. Căldură din pachet încă nu se găsește. Plec petrecut de gazdă, care ține să-mi repete că este foarte curajoasă, că i s-a aprobat telefon (n.n., cum se aprobă telefon unui om care nu muncește nicăieri, atît timp cît știm cite cereri sînt pentru asta?), că e o femeie care ține să stea pe picioarele ei, „căsătorită”, așteptînd să plece din țară. În tot ceea ce îmi spune recunosc pe acel „fac ce vreau”, deși trecerile de la starea precară a sănătății care o împiedică să muncească la starea financiară inexplicabil (?) de bună sînt rezezi și ipocrite. Rețin că pe prietena care a „căinat-o” acum 5 ani pentru viața cinstită, demnă, pe care o ducea, o chema Mariana Gazi. Pe cea care, „căinînd-o” pe Olga T., a îndepărtat-o de soț și de cei doi copii o cheamă... Marieta M., fostă B.

— Unde lucrați, Olga T.?

— La Bucur, la raionul de pălării (n.n. cum am aflat telefonic de la șeful magazinului, acesta nu are un asemenea raion!). Acum sînt în concediu medical cu copilul, trebuie să-l operez. Întrerup aici relatarea discuției cu Olga (aceleași vîlcăreli, aceleași acuzații aduse soțului care... nu muncește! etc.) deoarece odată ce mîntîse că muncește putea să mîntî în continuare. Doi băieți, Gabriel și Nicolae, dau tîrcoale unui reșou incins, fac pozne, plîng din cînd în cînd, luați în brațe de bunică și... străbunică.

Trei camioane au plecat de aici încărcate, plînge mama Olghăi T. Și acum... Mi-a dărîmat fata doamna asta, Marieta. Ce copil am avut, ce copil... Vă rog, ajutați-o să muncească, să scape de doamna asta... Dar lasă, uite, am chitanța asta, i-arăt eu (chitanța e de fapt un bon de cumpărare în rate a unui televizor pe numele de Olga T., pe cînd aceasta încă mai lucra. Televizorul luat pe numele ei era însă al Marietei M.!) Și-a luat butelie, și-a luat lucruri d-na Marieta! Cu ce? Că nu muncește!

Seara, cînd revin, n-o mai găsesc acasă la părinți pe Olga T. Nici părinții, nici copiii nu știau unde e. Se repetă a doua oară cele spuse de un vecin despre Marieta: „Pleca și lipsea ore întregi, lăsîndu-și copiii închiși în casă. Îi auzeam plîngînd”.

L-am lăsat la urmă pe Gogu B. Locuiește într-una din cele trei camere ale apartamentului, complet izolat de fosta lui familie. Îmi povestește cu lux de amănunte drama sa conjugală, pe canavaua unui păienjenis de minciuni ale fostei lui soții. Dincolo de spusele sale se conturează portretul unui om care și-a călcat în picioare propria demnitate, „din dragoste și pentru a-mi salva copiii”.

— Ce s-a întîmplat la barul Luna?

— La început am știut ce mi-a spus Mioara. Cineva îi vinduse un tranzistor, iar în tranzistor miliția a găsit 100 de mărci. Pe urmă am aflat.

Din declarația Marietei B.: „În ziua de 10 august 1973, în jurul orei 22 am venit în hotel, la barul Luna, de la etajul 21. Aici am cunoscut un bărbat cetățean străin care vorbea limba germană și cu care m-am înțeles să merg cu el în camera 721... Am acceptat și ca urmare a acestui fapt am primit o bancnotă de 100 de mărci R.F.G. Această bancnotă am ascuns-o într-un tranzistor, între baterii...”

Din rechizițiul procurorului: „...Dealtfel stîrnește mirare faptul că o femeie, mamă a doi copii minori (n.n. 1974), merge noaptea la hotelul Inter, la bar, neînsoțită”.

Mai trebuie precizat că în același timp se consuma și marea dragoste dintre Marieta B. și Farouk, Marieta fiind însărcinată în luna a 4-a.

— Ce-ați făcut cînd ați aflat?

— Am ajutat-o, am făcut un împrumut la C.A.R. și am plătit amenda penală. Ea însă n-a apreciat, deși la început s-a jurat că a greșit, că e nevinovată. M-am gîndit și la copii, toți 4 sînt ai mei, îi iubesc foarte mult, am rămas să stau aici ca să-i aud, n-am plecat. Vreau să mă împac, sînt sigur că dacă Mioara ar fi încadrată în cîmpul muncii, dacă nu i s-ar mai da voie să facă afaceri, dacă n-ar mai fi mințită cu căsătoriile astea...

— Vă considerați vinovați de cele întîmplate?

— Nu.

Deși răspunsul este ferm, el aparține totuși unui om care prin soavețile sale, prin răsfațul cu care și-a înconjurat soția, luîndu-i femeie de serviciu ca s-o îngrijească, prin iertările și acoperirile succesive este în parte responsabil de soarta confuză a celor 6 copii de pe strada Aurora, adăugînd la cei patru care-i poartă numele și pe cei doi ai familiei T. Nu frica de muncă, ci deconsiderarea ei, vinătoarea de bani necinstiți („sînt o femeie a banului”, exclama patetic Marieta M.), iluziile unei vieți luxoase, lipsite de griji, dincolo de granițele țării au făcut dintr-o femeie cinstită, mamă de copii, o pasăre de noapte care clugulește de pe pervazurile ferestrelor de hotel. Cu o ușurîndă condamnabilă, poate chiar cu rea-voință, Marieta M. a atras în lațurile sale de poleială și pe altele, pe ale căror chipuri încă se mai reflectă propriul său chip de odinioară. Este deci timpul, spre binele ei și al celorlalte, să ne întrebăm de ce crede Marieta M. că nu se teme de nimic, cînd totuși se teme atîta de muncă. Tot ce i s-a întîmplat și i se întîmplă se datorează tocmai acestei „temeri”, acestei „frici” de a munci întretînută încă din copilărie din slăbiciune și din dragoste rău înțeleasă de părinți și de fostul ei soț. În spatele „boli” acesteia a încolțit și a crescut dorința sa nefirească de a trăi la urma urmei din pensile alimentare ale copiilor, din expediente și din lucruri din pachet și, ceea ce este mai trist, din „ajutoarele” pe care le primește într-o rusinoasă succesiune a „căsătoriilor”. De aceea, dincolo de „faloasele” parazitismului, dincolo de aparențele sale scripitoare și multicolore din baruri, shop-uri și limuzine, care au atras-o atît de mult și pe Olga T., viața Marietei M. este searbădă, urîtă, în marginea legii, în afara sensului nobil al unei adevărate vieți realizate printr-o muncă cinstită și demnă, conformă normelor eticii societății noastre socialiste.

IULIAN NEACȘU ■

„Unii părinți amenință pe copilul care nu învață: te dau la oi. Eu, dimpotrivă, zic: măcar de-am avea mai mulți ciobani cu patalama. Să-i premiem!”

Valorificarea superioară, complexă a zonei montane din România a constituit obiectul mai multor articole în revista noastră, sub titlul generic „Carpați 2000”. De ce 2000? Fiindcă înseși dimensiunile problemei reclamă o abordare de largă perspectivă, vizând, în final, chiar și anul 2000. Rezolvarea problemelor esențiale ale marii agriculturi mecanizate din țara noastră a creat cadrul și posibilitățile pentru abordarea unui sector, care, prin forța lucrurilor, era menit să rămână oarecum pe planul doi al preocupărilor. Așadar, Carpați 2000. Ceea ce nu înseamnă, defel, că „avem tot timpul”. Timpul nu așteaptă, întrebarea „Miine cine va lua locul bătrînilor?” căpătînd azi, în așezări izolate de munte, o rezonanță specială. Să nu uităm cercetarea întreprinsă de inimosul medic veterinar din Vatra Dornei, Radu Rey, doctorand în științe, de la care de altfel a pornit seria noastră de articole: din cei 1700 școlari din sate cu ancestrală tradiție în creșterea vitelor, doar doi-trei s-au declarat dispuși să continue milenara îndelungă a părinților și străbunilor lor. Or, această activitate reprezintă o sursă de mari bogății pentru țară. Munții noștri aur poartă, și el nu se ascunde numai în măruntăiețele pămîntului, ci află și la suprafață, pe pășunile Carpaților.

În ancheta doctorului Rey răspunsurile, cum era și normal, au variat enorm, de la „vreau să mă fac strungar” la: „moașă comunală, cosmonaut, fizician atomist, stevard de avion. Atracția orașului, a noilor profesii tehnice reprezintă un fenomen progresist, îmbucurător. Dar dacă pleacă toți, cine se va îngriji de pășunile Carpaților? Moașele și cosmonauții?”

Tocmai dimensiunile, urgența problemei au făcut ca ea să se înscrie ca unul din obiectivele majore de cercetare ale Academiei de științe sociale și politice. Amănunte relativ puțin cunoscute de marele public ni le-a furnizat conferențiarul universitar Ștefan Costea, secretar științific al academiei.

Din sfera de investigație — inclusiv zonele colinare, care formează o entitate aparte, dar cu anumite contingențe economice și sociale cu muntele — fac parte cinci zone: Amaradia-Gorj, Țara Oașului și anumite regiuni din județele Buzău, Bacău și Suceava. În această acțiune au fost antrenate, sub egida Academiei, cadre universitare și cercetători științifici din centrele de științe sociale ale universităților Craiova, Cluj-Napoca, institutele de învățămînt superior din Bacău și Suceava, Centrul de cercetări sociologice din București, precum și specialiști din producție. Se urmărește ca, pe baza analizei situației actuale, să se determine condițiile și direcțiile posibile ale dezvoltării complexe, economice, sociale, spirituale ale zonelor respective, întreprinerea nealterată a fondului valabil al tradițiilor locale, concomitent cu modernizarea și integrarea judicioasă a acestor colectivități în sistemul economiei naționale. La cercetare participă sociologi, economiști, agronomi, filologi, etnografi, folcloriști ș.a., bucurîndu-se de întregul sprijin al comitetelor județene de partid.

Fiind vorba de o investigație începută în 1972 și care se desfășoară pe parcursul mai multor ani, nu se pot trage, în momentul de față, concluzii definitive — remarcă Ștefan Costea. Dar, cred eu, trecerea la acțiune nici nu presupune conturarea tuturor concluziilor posibile. Ca orice fenomen social, și acela de care ne preocupăm se află în permanentă schimbare. Într-un anumit sens, se poate spune că viața, și în bine, și în rău, o ia totdeauna înaintea investigației sociologice și a concluziilor ei definitive. Oricum, și pînă în prezent s-au acumulat suficiente date ca temei pentru unele măsuri practice, la început, eventual, pe scară redusă și cu titlu experimental. Fiindcă, nu este un secret pentru nimeni, unele gospodării montane au rămas, pe planul înzestrării tehnice, la nivelul de acum cîteva zeci de ani. Remarca nu e nouă, dar merită repetată. Se petrece, se pare, un proces de erodare a fondului biologic al muntelui, zootehnia nu se modernizează în pas cu cea din restul țării, în multe locuri bate chiar pasul pe loc, unele rase de animale sînt în declin.

Și interlocutorul nostru relatează cîteva impresii de la recente manifestări și conferințe științifice publice la care a participat, de pildă sesiunea științifică a Universității Craiova din 12-13 noiembrie 1976, cu prilejul împlinirii a zece ani de la înființare.

A începe prin a spune că fiecare cercetător luat în parte nu pretinde — și nici nu poate pretinde — că deține adevărul absolut ar fi să recurgem la un truism. Părerile exprimate reprezintă un punct de plecare, o bază de discuție. De reliefat însă o anumită tonalitate, un sens al urgenței. Astfel, conferențiarul universitar doctor Nicolae Camaleasa a arătat că, în medie, pe pășunile din jurul Amarădiei se află trei oi la hectar, care dau circa 1,7 kg lînă pe an și 2 l de lapte pe zi, în sezon. Specialistul zootehnician este de părere că practic fără nici o investiție su-

plimentară s-ar putea crește, atît în coope- rativele agricole de producție, cît și în gospodăriile individuale, circa 15 oi la hectar, cu un randament minim de 3 kg lînă. Pe ce cale? Prin încurajarea creșterii animalelor în zona montană, pornind de la specificul local și de la tradițiile existente. Pe baza lor, dar nu exclusiv.

În adevăr, ar fi absurd ca în România de azi, caracterizată prin progresul tehnic accelerat în toate sectoarele de producție, să ne limităm la prezervarea tradițiilor. Bunăoară, nu de perpetuarea vechiului cioban bătut de vînturi e vorba, ci de un cioban cu o specializare și cu o nouă perspectivă. De anințit, în acest context, de cuprinzătorul proiect-cadru al doctorului Rey, de școlile de profil vîsate de el, de ciobanii și crescătorii de vite montani cu atestat și cu o nouă demnitate.

La o recentă dezbateră științifică dedicată aceleiași probleme — arată Ștefan Costea — desfășurată la Tirgu Jiu sub egida Academiei de științe sociale și politice și a Comitetului județean de partid Gorj, s-a atras atenția, între altele, și asupra faptului că datorită folosirii neraționale a unor zone montane s-a făcut resimțită tendința bizară de a urca în munte agricultura de la șes, cu rezultate ușor de ghicit.

— Ați asistat la aceste consfătuiri, altele se vor organiza în lunile și anii următori. Ce cred specialiștii, ce credeți dv. că ar trebui întreprins?

— În primul rînd, o bună cunoaștere a realității. În al doilea rînd, un program de păstrare și innoberare a fondului funciar montan, precum și de diversificare a activităților economice.

— În acest context poate merită amintite ideile doctorului Rey, expuse în al său Proiect-cadru, vizînd asigurarea unor ocupații permanente pentru acel segment de populație montană cu perspective de stabilizare, pe calea atragerii în cooperarea meșteșugărească (munca la domiciliu), prin prestarea de servicii turistice etc. Casa și stîna! — nu numai hoteluri costisitoare.

— Se conturează, în final, necesitatea unor măsuri de valorificare umană. Acei tineri care părăsesc muntele nu o fac pentru că ar fi cuprinși subit de dorința de confort — de altfel, năzuința firească a omului modern, cu nimic reprobabilă. Este vorba însă de ceva mai profund. Să nu uităm că sînt oameni care iubesc muntele, frumusețile laolaltă cu aspirările sale. Ei au însă, pe drept sau pe nedrept, sentimentul că ar fi intrucitva dezavantajați față de ceilalți agricultori. Puțini tineri se laudă față de prietenii și prietenele lor: „Sînt crescător de vite pe un virf de munte!”. Ei ar trebui, poate, să se bucure de o mai largă recunoaștere morală și chiar materială, poate chiar de un sistem de promovare diferențiată a valorii muncii, date fiind condițiile de izolare în care își duc viața. Ar trebui căutate diferite căi pentru a lega de munte partea a populației tinere indispensabile pentru perpetuarea și ridicarea pe un plan superior a unei tradiții de care este le-

gată, din timpuri imemorabile, însăși ființa noastră națională — a subliniat, în încheiere, Ștefan Costea.

Cadrul organizatoric pentru realizarea unor, dacă nu a totalității deciziilor de mai sus, există. Este vorba de Asociațiile crescătorilor de animale din zona montană. Pe cea din comuna Valea Doftanei, Prahova, am vizitat-o în această vară. Primarul și secretarul comitetului de partid comunal, Emil Cojocărescu, vicepreședintele consiliului popular Constantin Cînci, conducătorul asociației Ion Popa ne-au vorbit despre rezultatele obținute. Acesta din urmă s-a prezentat, cu justificată mîndrie: „Ion Popa, economist și crescător de animale”. Așadar, se poate.

Ni s-a relatat cum în 1971 s-au format primele comitete de stîna, cum s-a creat un cadru juridic, cum membrii asociației au îmbunătățit pașunile, s-au aprovizionat cu îngrășăminte și concentrate — fondurile fiind obținute din cotizațiile membrilor, stabilite în funcție de numărul de vite aflate în proprietatea lor. Au construit căi de acces mai lesnicioase spre firețe, au organizat prelucrarea unor produse animale la fața locului. „Prelucrăm lînă, o tragem la mașină, o vopsim, confecționăm pulovere, avem mașini de filat, de tricotat, boiangerie, cojocărie. Am mîrit încărcarea paștilor cu animale, am plătit ciobani, am ridicat mici construcții, reducînd considerabil, în unele cazuri, costul întreținerii pe cap de taurină și ovină, cam între 30 și 50 la sută. Membrii asociației ar dori să realizeze și alte secții de prelucrare. În ceea ce-i privește pe ciobani, 15 la sută din retribuție o virăm statului, pentru pensie”.

Firește, nu toate lucrurile sînt clare și este normal să fie așa, experiența va decide! Mai există și unele inerții care trebuie învinse, astfel încît imaginea de ansamblu nu este tocmai idilică. Oamenii fac calcule, arată că au cheltuieli mici și că ar putea realiza produse simple — pențeleu, dalia, telemea — în condiții satisfăcătoare de rentabilitate pentru ei și pentru stat, produsele respective fiind distribuite, firește, prin rețeaua comercială de stat și cooperatistă. Ei visează la mecanizare, la mici tractoare și coase mecanice, chiar la remorci basculante și mici cisterne pentru transportul și împrăștierea dejectiilor etc. Dar de unde coase mecanice utilizabile la munte, pe coaste abrupte și cu mic consum de carburant? Se pare că problema mecanizării adecvate specificului montan nu este încă abordată la noi în toată complexitatea ei.

Dincolo de soluțiile concrete încercate de asociația din Valea Doftanei și care, oricum, nu pot fi transplantate automat în alte regiuni fără o confruntare cu situația locală, de reținut existența unui cadru instituționalizat la scară națională, din păcate insuficient folosit. Multe asociații trăiesc doar pe hirtie. Și mai apare un aspect.

Ne spunea primarul Emil Cojocărescu: — Curioasă concepție au unii părinți. Pe copilul care nu învață îl amenință: „Dacă nu-ți vezi de carte, te dau la oi!”. Eu, dimpotrivă, zic: „Măcar de-am avea mai mulți ciobani cu patalama, cu experiență, dar și cu specializare în școli. Să-i premiem! Să le facem publicitate, la fel ca frezorilor și cazangiiilor. Fiecare la locul lui, fiecare cu munca sa! Muntele poate și trebuie să dea mai mult decît dă”.

El înseamnă, totuși, o treime din România.

LIONEL NIȚESCU ■

Procesul unor idei

Estetica artei populare

Majoritatea studiilor de estetică ignoră — și astăzi — arta populară. Considerațiile poetizante pe marginea unor cazuri izolate nu pot, niciunul, suplini acea sinteză teoretică menită să faciliteze celor interesați înțelegerea unor fenomene extrem de complexe. Nu trebuie să ne mire în acest caz confuziile de termeni, atît de frecvent întîlnite în denumirea unor instituții, în diverse texte ce ajung să vadă lumina tiparului. Există, bunăoară, muzee de etnografie și există muzee de artă populară. Ce ține de competența etnografului și ce ține de competența specialistului în artă populară e întotdeauna dificil de spus pentru că nu s-a încercat niciodată delimitarea celor două domenii din perspectiva unei metodologii unitare de abordare a fenomenelor de cultură.

„Dicționarul de estetică generală”, apărut în 1972, definește arta populară în mod perifrastic arătînd că aceasta constituie o „denumire generică a creațiilor artistice ale poporului; la nivelul oricărei civilizații arta se prezintă de regulă în două mari ipostaze: populară și cultă. În funcție de etapa și specificul dezvoltării istorice a societății respective poate prima aspectul popular ori cult”. Mai departe se arată că în anumite cazuri e posibilă și „coexistența armonică a celor două aspecte”.

I. D. Ștefănescu, într-o lucrare anterioară: *Arta veche a Maramureșului* (1968), prezenta pe bună dreptate terminologia aflată în dificultate, invitîndu-ne la reflecție. „Țăranii păstrează cea mai mare parte a produselor de artă de care ne ocupăm, adevărate tezaure. Sînt opera miinilor lor. Se realizează și astăzi în multe regiuni în fața noastră. De aici numele de artă țărănească care se dă mai tuturor acestor producțiuni. Germanii le-au însemnat cu numele de „die Volkskunst”. Francezii au întrebunțat numirile de „Art rustique” și „Art des campagnes”. De curînd, sub inițiativa germanic, întrebunțează și expresia de „Art populaire”, curioasă și nedefinită în limba literară și științifică a acestui popor. Cercetătorii noștri au oscilat între numirile de artă populară și artă țărănească. Pretutîndeni s-a considerat faptul că produsele artistice de acest gen se găsesc la țară, și că tradiția acestei arte e vie acolo, înțelegă și curentă; rămînînd pentru orașeni obiect de curiozitate, iar pentru cercetători material documentar de ordin etnografic, istoric, estetic, ori arheologic”. Și, totuși... nu există, la ora actuală, un consens unanim asupra termenului de artă populară.

Un extrem de interesant și foarte frumos album, semnat de Paul Petrescu și apărut la Editura Meridiană se intitulă *Creația plastică țărănească*. Ni se sugerează, astfel, chiar prin titlu, că în limitele conceptului de artă populară trebuie avute în vedere mai multe grupuri de situații. Intervine, înții, creația țărănească — identificată, în mod tradițional, cu arta populară — care poate fi plastică, arhitecturală etc. Intervine, apoi, creația — tot populară — a altor pături sau clase sociale. Păcat că autorul albumului nu respectă, întru totul, titlul propus și nici nu-l explică suficient utilizînd formula adoptată cam la fel cum era înainte folosit termenul de artă populară.

În orice caz, sugestia lui Paul Petrescu privind înțelegerea artei populare din perspectiva mai multor grupuri de situații, posedînd, fiecare, o relativă autonomie, trebuie reținută. Sînt necesare însă și pe plan teoretic investigații sistematice cu privire la fenomenul artei populare pentru a se ajunge la înțelegerea și utilizarea unitară măcar a principalilor termeni de lucru.

Sîntem moștenitorii unui neasemuit tezaur de artă populară, iar noi n-am convenit încă asupra conceptului desemnînd realitatea acesteia. Și în privința creației artistice populare de astăzi sînt necesare numeroase precizări. Așa, de exemplu, continuăm să recunoaștem condiția de anonimă a artei noastre populare vechi, însă vorbim despre creatori (artiști) populari actuali bucurîndu-se de mai multă celebritate decît mulți artiști „culți”. Lucrurile sînt încurcate.

GHEORGHE ACHITEI ■

Un fost emigrant despre sine: „Am fost un sclav de lux”

„N-aveți alt glob pământesc?”

Am trăit nopți în care n-am dormit aproape deloc. Săptămâni albe, uneori așteptam pentru zece minute, ma trezeam, deschideam ușile, înghiteam un pumn de somnifere, mă reîntorceam în pat și așteptam să vină somnul. Mă ridicam peste câteva minute și închideam din nou toate robinetele din casă, le stringeam până le refuz, pentru că orice picătură de apă lovind ușor lavoarul din baie mi se părea că se aude amplificată prin mii de difuzoare. Nimic nu este mai dureros, mai sfîșietor decît incapacitatea de a dormi, de relaxare, de a regăsi calmul, liniștea binefăcătoare și tonică de altădată. Noi toți, emigranții, eram o sectă. O sectă a somnambulilor. O sectă a drogaților cu medicamente. Oriunde mergeam, luam cu noi cutiile de pilule deconectante, de pilule stimulative, de pilule care promit salvarea din depresie, dezamăgire și dezastru. O sectă distinctă în peisajul orașelor străbătute. Am studiat stress-ul. L-am simțit și l-am cercețat cu atenție aproape patologică, pe propria mea piele. Profesiunea mea, pe care vă rog să n-o desconfirați cititorilor, m-a obligat să observ cu atenție, cu sensibilitate, tot ceea ce mă inconjoară și să reflectez asupra gesturilor oamenilor. Cum să vă spun? Hotărîrea unui om de a rămîne în străinătate depinde în cea mai mare proporție de propria sa rațiune, dar și de factori uneori exteriori, de factori stressanți. Impactul cu o lume cunoscută din pliante frumoase colorate, din informații denaturate, din ipostaze de turist plimbat în autocare, culcat prin hoteluri mai mult sau mai puțin luxoase, devine brutal și inebunitor din perspectiva omului cu punțile din urmă sfărîmate sau ridicate printr-o hotărîre de cele mai multe ori arbitrară. Stress-ul de adaptare este egal cu o metastază. Am cunoscut oameni care după luni de ședere în străinătate, în R.F. Germania, în Franța, în Austria, în Elveția, în Luxemburg, în Belgia, în Anglia, în Statele Unite sau în Canada izbucneau în plîns la auzul unui cuvînt românesc, la lectura unei știri cît de mici inserate într-un ziar, despre români, la întîlnirea unei figuri cunoscute de om politic, de om de știință, de artist sau de sportiv pe micul ecran al unui televizor ascuns într-o cămaruță obscură dintr-un cartier sordid aflat la marginile metropolelor. Am văzut oameni plîngînd pînă la orbiere, oameni purtați cu targa din spital în spital pentru o criză de nervi, de inadaptabilitate, de reproșuri, de procese de conștiință, de regrete, de disperare sau pur și simplu din cauza solitudinii. Ah! Habar nu aveți dumneavoastră care nu v-ați părăsit țara ca niște aventurieri ce sîntem noi,ăștia plecați, rămășiți adică prin pustiriile, prin deserturile sufletești ale pămîntului, ce înseamnă dorul de casă, de părinți, de frați, de surori, de nepoți. E o boală cumplită îndepărtarea și însingurarea, dezrădăcinarea. Mă revoltă acum, la întoarcere, naivitatea unora care cred că vorbesc prăpăstii, că exagerez din cauza șocului înregistrat prin nerealizare, prin ratare, prin fiasco. Mă revoltă scepticii care cred că pot minți, că sînt un individ pus anume de cineva ca să facă propagandă împotriva emigrării în străinătate. Ei bine, eu vorbesc sincer și din convingere: nu se poate trăi demn, liniștit, nu se poate supraviețui dincolo de sufletul țării, de locul în care te-ai născut, ai acumulat ani și amintiri, ai reușit să succed, dar și să înfrîngi, și trecătoare melancolie sau nostalgii, nu se poate, zic, să rămîi insensibil la ceea ce ai lăsat în urmă. Am prieteni buni, am cunoștințe, am rude. De o vreme refuz să mă mai las invitat. Le povestesc și unii dintre ei nu mă cred. Li se pare imposibil cum un om care a avut din punct de vedere material tot ce și-a dorit, lasă baltă orașul străin în care s-a trezit aruncat de valurile vieții și se întoarce înapoi, acasă, aici, unde nu umblă ciîni cu covrigii în coadă! Unii dintre ei sînt prizonierii unor informații false, de mina a treia sau rău intenționate. S-a dus Eldorado! Treziți-vă la realitate, le spun, viața ne e dată ca să ne fim credincioși nouă înșine, să fim sinceri cu noi și nicăieri nu poți fi, nu trebuie să fii, mai bine-zis, sincer cu tine însuși decît în țara ta. E o boală cumplită emigrarea asta de dragul aventurii sau al norocului, de dragul mirajului unei lumi strălucitoare în reclamele de pe marile bulevarde, tihnită pentru mulți dintre aceia care trăiesc și muncesc într-un loc anume de sute de ani, de mii de ani, din tată în fiu, e o boală incurabilă cînd nu ai curajul să te regăsești pe tine însuși și să te întorci la tine. Am cunoscut români ajunși acolo milionari, nevindecați de stress, triști, palizi, am cunoscut oameni care s-au aruncat de la ultimul etaj al zgîrie-norilor, deși aveau bani mulți depuși în bancă. Alvin Toffler, permiteți-mi să vă citesc, observă foarte exact vorbind despre emigranți: „Se produc tulburări și mai grave, agitație psihică, dezvoltarea unor dispoziții mentale anormale și pierderea simțului realității. Pe scurt: unii oameni nu reușesc să se adapteze niciodată”.

Eu lucram în R.F. Germania la firma G.M.B.H. și ciștigam bine. Oamenii mă apreciau. Eram plin de bani. Umblam prin lume, băteam străzile marilor orașe

pînă ce lihnit de foame mă îngropam într-un restaurant și mîncam cele mai rafinate delicatessuri. Apoi mă odihneam în așternuturile proaspete ale unui apartament de hotel, lăsîndu-mă trezit doar de clopotele bisericilor. Nu mi-au scăpat nici un muzeu, nici o casă memorială, nici o stradă celebră printr-un eveniment sau printr-o placă oarecare comemorativă, nici un cimitir de rezonanță pentru memoria unor personalități, nici o catedrală. Am umblat cită vreme am avut bani ca un bezmetic să văd, să-mi încarc sufletul ca de vitralii, am furat, cum spune un poet, tot ce s-a putut fura pentru „albumul imaginat” al civilizației universale, cu caracter, deocamdată, strict personal.

Trebuie să recunosc că sînt un aventurier. Orfan de mic, crescut de mama mea, o femeie cultivată, cu o viață launtrică extraordinară în care viața cînta ca printr-o orgă, o femeie pe care am iubit-o cum se iubește pentru totdeauna, orfan de mic spun, am făcut de toate, am făcut sport de performanță, am studiat muzica, am absolvit un institut superior de învățămînt (nu are importanță care), am fost pilot de avioane de vînătoare, mecanic auto, translator din engleză, franceză și germană... Ce să mai vorbim? Am citit mult, am muncit mult și temeinic, m-am jucat, m-am distrat, poate că n-am strălucit în nici un sens, în nici un loc de muncă, poate că n-am avut geniu dar am vrut să văd cu ochii mei cum e lumea asta care se rostogolește sub noi sau pe care o rostogolim noi cu pașii alergînd, alergînd, alergînd... Am vrut să ajung pe Houdson River, la New York, să văd în ce parte e întoarsă Statuia Libertății. Dar nu ca turist căruia lumea i se prezintă în decorații ei de operetă iar cultura i se plombează rapid, în câteva ședințe pe patru roți; eu am vrut să văd lumea pe scara de serviciu! Pe sub treptele căreia am întîlnit cutii de conserve, ciîni, pisici, bețivi, drogați, cadavre, și polițiști cu lanternă și baston de cauciuc. Pînă într-o zi cînd am cunoscut o femeie, pe numele ei mic Lore. O femeie, cum să vă spun, de statură potrivită, moletă, cu nasul cîrn, energică, voluntară, care a pus mina pe mine și m-a „confiscat” pentru cîțva timp.

Dar pînă la povestea mea de dragoste aflată cu șapte ore mai tîrziu decît ora Bucureștiului, mai sînt cîteva lucruri de spus despre noi,ăștia, emigranții, din rîndul cărora am făcut și eu parte, împins, e adevărat, de un dor obsesiv de aventură. Revoltătoare este ipocrizia reprezentanților de la diversele birouri de emigrare care te primesc abil, diplomatic, îți urează bun venit în „lumea liberă”, îți completează fișe, îți întocmesc dosare și te internează în lagăre unde urmează să aștepți viza spre o direcție sau alta, spre o țară sau alta. De obicei, Europa e un continent de tranzit. Incolo, vagabondule, oricare ai fi, profesor universitar sau actor, medic sau sofer? Spre Statele Unite ale Americii, Canada, Australia, Africa de Sud, Suedia? Computerule lucrează, creierele electronice studiază cazul tău, coroborează răspunsurile tale la întrebări cu diagnosticale „specialiștilor” care te-au „observat”: dacă ești sănătos, dacă ai toți dinții în gură, dacă nu cumva ești infirm, invalid, dacă știi limbi străine, dacă ești arătos, dacă ai farmec, dacă știi meserie... Ce fel de meserie? Într-o perioadă se cer mai mult electroniști, în alta inginerii de drumuri și poduri, în alta strungari, în alta gunoieri etc. Am cunoscut un român la Hamburg cu un dosar întreg de cereri respinse. Și uite așa, orașele astea de tranziție, între care și Hamburg, se populează cu o seamă de indivizi veniți peste noapte din țări pierdute pe drum, care vor să emigreze spre alte emisfere și sînt respinși. Ca la un examen de admitere. Candidații la iluzii spulberate, oricum. Ei bine, adeseori, acești indivizi indezirabili devin periculoși, formează bande organizate, fură, violează, maltratează. Au impresia că dosarul lor de emigrare a fost respins pentru că au fost „turnați” de alții, sabotați, anulați ca destin printr-o singură scrisoare anonimă. Și se răzbuună la întimplare. Apoi urmează trădătorii de profesie care „desartă” secretele ce le dețin primei agenții de spionaj întîlnite! Colcăie o lume în jurul tău ca într-un cerc din infern. O lume care pute, care miroase a cadavru intrat în putrefacție. Unul din oameniiăștia căruia i s-a dat un glob să-și aleagă țara de emigrare, respins și dezonorat în nenumărate rînduri, după cîteva ore de deliberare mută a întrebare: „N-aveți alt glob?” Într-adevăr, pentru mulți dintre cei care au comis erori, pe care li mustră grav conștiința și nu sînt primii nicăieri, trebuie inventată o altă planetă!

Nu mai sînt locuri de muncă pe măsura aspirațiilor și pregătirii omului. Ziarele și emisiunile de televiziune se umplu de imaginile (cel puțin în R.F.G.) ale unor lucrători veniți cu ani în urmă din alte țări și reînțorși pe la casele lor pentru că fabricile și-au închis porțile. Să știți că presa, radioul și televiziunea de acolo atrag mereu și violent atenția asupra porțiilor dramatice pe care le ia șomajul și asupra psihozelor în care trăiesc oamenii fără de lucru, în condițiile chiriilor exorbitante și a costului vieții urcînd vertiginos. Astea nu sînt baliiverne, nu sînt glume de cafea! De aceea mi se pare cu atît mai monstruoasă propaganda

postului de radio „Europa liberă” fluturînd pe calea undelor imagini roz-bombon despre o lume care joacă destinul omului la o ruletă defectă.

Da. Eram și eu un sclav de lux. Un sclav de lux de care te poți descotorosi la un moment dat fără remușcări. Nu pot să mă plîng. Am fost tratat cu oarecare respect și cu oarecare deferență de nemți. Dar, vă rog să mă credeți, în toți anii petrecuți acolo, deși eram în relații bune cu toți colegii mei, nici unul nu m-a invitat măcar o singură dată acasă la el. Oamenii își trăiesc viața lor. Eu eram doar un sclav de lux. În primele 8 luni șarpele regretelelor m-a mușcat vag de cîteva ori. După primele 8 luni am început să simt cum mă apasă pereții, cum îmi fuge pămîntul de sub picioare. Am luat Tavor, un drog la modă care dezlipește parcă sufletul de trup. Credeți-mă, cît timp am lipsit din țară n-am călcat niciodată cu toată talpa piciorului pe pămînt, ci ca într-o casă străină, să nu murdăresc covoarele, parchetul dat cu ceară, să nu trezesc pe cineva din somn, să nu tulbur niște amintiri, să nu sparg în fîndări o vază cu flori sau umbrele unor strămoși... Tavor, medicament infernal care m-a adus după cîteva săptămîni într-o stare de timpenie vecină cu pensionarii de la grădina zoologică, Tavor, nume de planetă necunoscută în care uțiți treptat cine ești, cum te cheamă și te depersonalizezi pînă în albul ochilor. „N-aveți alt glob?” Întrebarea asta mă obseda și pe mine atunci. Dar, vedeți dumneavoastră, stress-ul fugărilor, declanșat după, să zicem, primele 8 luni, se manifestă și printr-o extraordinară dorință de a te întoarce acasă, să respiri aerul de pe strada în care ai locuit, să miroși hainele pe care le-ai lăsat în garderobă, să simți îmbrățișarea unui prieten, sărutul unei femei iubite cîndva și abandonate din cine știe ce motive. Regreți atunci toate femeile de care te-ai despărțit și toți prietenii pe care i-ai jignit. Vrei să mînci mîncarea aceea cu chifteluțe marinate pe care o gătește sora ta sau să bei apă de la robinetul din bucătărie, să simți gustul acelei ape care umblă pe țevile subteranelor din București, să te înghesuie în tramvai, să cumperi flori de la un colț de stradă... Și devii prieten bun cu poștașul! În perioada mea canadiană, în perioada marilor mele iubiri de la Montreal, printre o seamă de cunoscuți plecați mai de mult sau mai devreme din România, și ale căror nume n-aș vrea să le pomenim, mi-am dat seama ce valoare are poștașul. E fantastic cum acet oameni, închiși în casele lor, aparent tihniți, în vreme ce afară bîntuie viscolul și sînt poate minus 35 de grade, aud momentul în care cineva umblă la cutia poștală. Tresar și ies afară, aproape în cămașă să vadă dacă nu cumva a trecut și pe la cutia lor: poștașul. N-a trecut. Dar ei tresar așa de cîteva ori pe zi. Și cum toate plicurile sau aproape toate plicurile cu scrisori de pe pămînt au culoarea zăpezilor, îmi doream să ningă cu scrisori din România deasupra orașului Montreal. Și iată, așa începe nebunia scrisorilor. Oamenii reclamă la oficiul central al poștelor că li se pare că vecinii le fură scrisorile sau că poștașul îi sabotează sistematic. Nu vă mai spun ce disperare e cînd faci grevă poștașii! Sînt oameni care nu se gîndesc la altceva decît la scrisori posibile aruncate la gunoi, arse sau pur și simplu desfăcute și lăsate să curgă pe un fluviu la vale, pînă unde în ocean... Drumul acestor scrisori fa uneori proporții fantastice, de coșmar. Apoi încep scrisorile în sens invers. Te apucă furia scrisorilor către toți cunoscuții din țară și din lume, către președinții statelor, către marii fizicieni atomiști, către marii filozofi, către marii actori, în care vorbești despre dramă, despre imposibilitatea de a supraviețui. Fiecare scrisoare poate fi un ultimatum. Gîndul sinuciderii îi pîndește pe mulți acolo, la Montreal, chiar dacă o duc bine, trăiesc printre oameni civilizați și sînt departe de excrescențele și malformațiile criminalistice din America și din Europa. Dar solitudinea e ca zăpada albă, imensă, dintre case, dintre așezări. Cînd alergam

cu mașina în pustiu acela alb dintre orașe, în care doar ștergătoarele de parbriz se mișcau ca bătaile inimii, simțeam atît de puternic apăsarea singurătății încît, adeseori, am avut intenția să opresc motorul și să mă las cotropit de frig pînă la ultimul vis. Se spune că prin înghet se moare frumos, cu zimbetul pe buze. Și uite așa, din goana mașinii, între Montreal, Kingston, Ottawa, Toronto sau Winnipeg era să mor de cîteva ori, uitat de lume și pierdut în iarna bogată a Canadei. Dar vitalitatea și forța acestui organism de care am tras pînă acum ca un salahor, au învins. Precum și optimismul meu secret. Și, mai ales, dorul de întoarcere acasă. Lore, soția mea, a fost o femeie cu farmec, cultivată, cu jumătate de milion în bancă, un tată farmacist la Londra și o mamă proprietară de case de modă în Boston. Lore, soția mea, îmi dădea telefon de oriunde s-ar fi aflat pe glob, doar ca să-mi spună: „I love you!” Era atentă cu mine, severă în buget, dragăstoașă și pusă pe înavutire. Cînd ne-am căsătorit, am primit felicitări de pe toate continentele. Avea rude pretutindeni. Cînd am vrut să plec, să mă întorc definitiv în țară, mi-a atras atenția că nu are de gînd să se facă de ris față de rudele ei din cele 5 continente. Cum adică? „N-a fost în stare să țină lîngă ea un bărbat mai mult de un an?” Și a plîns, fi-rește. Ca să mă smulgă din starea aceea vecină cu moartea, cînd nu mai vrei să faci nimic, nici măcar să mîncîni, punea la cale excursii, făcea rost de bilete de teatru și de film, organiza recepții... Era adorabilă și calculată pînă la 1 cent! Și eu nu vedeam nimic altceva în fața ochilor decît garsoniera aceea a mea de pe o stradă oarecare din București, rudele mele și prietenii mei risipiți prin orașul care se trezea în primăvara asta, a anului 1976, la muguri și la mireasmă...

Mă trezeam noaptea, deschideam ușa și mi se părea că intru în camera mamei de pe vremea cînd trăia. Închideam ușa ca să mă întorc și intram în apartamentul unor prieteni de demult, strînsi împrejurul mesei la o aniversare unde se cîntă: „Bătrînețe, haine grele!”... Îțeșeam în stradă și vedeam stelele cîzînd ca pe Clăbucet, la ultima escapadă cu schiurile, într-o vacanță de student. Cîntam la pian și-mi aduceam aminte de prima fată care mi-a făcut o declarație de dragoste, undeva, într-un cinematograf de cartier, aruncîndu-se de gîtul meu, șoptind doar atît: „Mi-ești drag!” Și într-o dimineață m-am urcat în avion pe aeroportul „Mirabel” din Montreal și m-am întors în țară. Iată un fragment din ultima scrisoare expediată surorii mele înainte de plecare: „Sînt orb, nimic nu mă poate opri, nici dolarii, nici confortul, nici soția, nimic! Plîne și sare să știu că mîncî de acum încolo, numai să mă întorc acasă, pedepsit oricît de grav, numai să fiu acolo! Tot am impresia că nu mai ajung. Știu că acolo sînt lipsuri, unii oameni sînt răi (Ce să fac? Așa judecam atunci!), dar nu-i nimic, dorul de patrie m-a îmbolnăvit cumplit! Nici nu mai sînt eu! Cînd voi trece granița îl voi săruta pămîntul, coacicii, oamenii! N-am știut niciodată, înaintea, cît de mult iubesc acest colțor de pămînt ce se cheamă România”.

● Aceasta este declarația făcută joi, 18 noiembrie 1976, de un bărbat întors recent dintr-o aventură gravă, reîncadrat în muncă imediat, dar care ne-a rugat să nu-i dezvăluim identitatea. Respectăm această condiție și-i trecem sub pseudonimul pe care și l-a ales singur: Alexandru Eri. Atragem însă atenția cititorilor că în reportajele de acest fel publicate anterior, ca și în cel de față, autorul acestor rînduri nu și-a permis niciodată să treacă și adevărul sub pseudonim. Și fiindcă veni vorba de Alvin Toffler, merită reținută încă una din afirmațiile sale: Omul este legat de viața sa prin mii de fire invizibile de care nici nu-și dă seama! Cînd aceste fire se rup, această ființă nenorocită rătăcînd pe meridianele lumii ca într-o plasă de păianjen intră pe scena vremii în plină dramă, în plină tragedie.

A. DOHOTARU ■

„Ceea ce n-a înțeles pe moment Mihai Bledea era că se poate muri și din joacă”

O așezare în care nu s-a mai produs de mult o crimă e, prin faptul însuși, un semn al sănătății morale, al puterii de înruiere pe care judecata obștească o are față de comportamentul individului, un indiciu de statornică civilizație. Spre deosebire de aglomerările urbane, în care eterogenitatea, fluctuația populației, lipsa unui mai puternic simț al colectivității creează, uneori, teren favorabil producerii unor fenomene antisociale, satul vechi românesc, prin omogenitatea și statornicia oamenilor săi într-un teritoriu comun, sancționează prompt orice abatere mai gravă de la normele nescrie ale traiului în comun. „Gura satului” nu-l, în această privință, decît forma de manifestare a opiniei publice, a judecății obștești față de faptele reprobabile ale aproapelui. Trînd după legile străvechi ale muncii cinstite, ale adevărului, dreptății și respectului pentru semen, satul nu poate accepta decît un singur fel de violență — apărarea în fața agresiunii din afară. Pe celelalte forme de violență, în special cele nesăbuite, ireponsabile, în urma cărora un om poate plăti cu viața, el le respinge hotărît, ca pe ceva străin modului său de existență. Într-o asemenea așezare, simpla pronunțare a cuvîntului crimă nu poate trezi, în mod normal, decît amintirea unor vremuri înnegurate, a războiului adică — generatorul demenț al atîtor fapte criminale. De atunci, din acei ani de tristă aducere aminte, aceste sate au cunoscut, desigur, clipe și mai bune și mai rele, momente mai dificile, seisme chiar, dar pe care au știut să le depășească, totdeauna, prin omenie. A descinde, așadar, într-o asemenea localitate cu întrebarea: de cînd nu s-a mai comis o crimă în satul dv.?, înseamnă să primești un răspuns, într-un fel previzibil, și totuși surprinzător prin ineditul său, de genul celui pe care mi l-a dat un țaran dintr-un sat maramureșean: „O crimă în satul nostru? Ferească-ne Domnul! La noi oamenii mor de moarte bună!”

Desigur, toate aceste gânduri seamănă a teorie — și poate și sînt, pînă la un punct. Ce spune însă realitatea, viața? Un răspuns încearcă să-l dea rîndurile ce urmează.

Așezare tipic maramureșeană, Vadu Izei este o comună cu peste 3.000 de români, cei mai mulți agricultori, cultivînd porumbul și grîul, dar și ciobani, unii din ei, ca și strămoșii lor de acum două mii de ani. Dacă n-a plecat la oraș, la Sighetul Marmăției, la Baia Mare sau în altă parte, vadeanul a rămas cu sentimentul că se află la el acasă, unde mindria lui de gospodar îl face să-și ridice casă nouă de cărămidă, în locul celei vechi de lemn, să-și zidească fîntînă la drum, sau să-și înalțe porți falnice de stejar, cioplite de meșteri iscusiți ca Vasile Apan, Gheorghe Barodî ori Petru Godja. Porți înalte, impunătoare, semne ale destoiniciei, ale ambiției sale de a fi om între oameni, de a trăi cum se cuvine, adică în cinste, adevăr și înțelegere cu cei din jur. Porți deschise oricui ar vrea să le treacă, cu gînd bun pragul și niciodată ziduri zăvoirite, în dosul cărora să-și ascundă faptele de lume.

Toate acestea le aflu de la Ion Borlean, primarul comunei Vadu Izei, un bărbat la 48 de ani, căruia, observ, îi face o plăcere vizibilă să vorbească despre localitatea natală, despre oamenii în fruntea cărora a fost ales. Iată de ce întrebarea pentru care venisem, de fapt, îl găsește descoperit:

— Tovarășe primar, de cînd nu s-a mai comis o crimă în comuna dv.?

Urmează o tăcere apăsătoare. Ion Borlean se înnegurează; i se văd mușchii maxilarelor mișcîndu-se sub piele. Într-un tîrziu se decide să-mi răspundă. Dar vocea lui e albă, fără nici o înflăcure.

— E o poveste cam încurcată. Nu știu cum să vă spun... Acum vreo 8 ani, un om a fost omorît în Vadu Izei; numai că... nu era de loc de aici, cum de altfel, nici criminalul...

— Vreți să povestiți cum s-a întîmplat?

— Prin vara lui 1968, doi oameni dintr-un sat vecin, Andrei Fodoruț și Vasile Lăscăianu, în trecere prin Vadu Izei, s-au oprit să se cîntească o țîră la bufet. De la un pahar, două, au ajuns la ceartă. Fodoruț, care era pădurar, îi spunea lui Lăscăianu că-i hoț, că i-a furat lemne din pădure. Iar Lăscăianu s-a supărat, că de ce-l face hoț, de unde știe el: „l-a văzut cineva ieșind cu lemne din codru?”

După acestea aveam să aflu de la Maria Rus, gestionară la bufetul sătesc, Lăscăianu a luat paharul de țuică în mină și s-a ridicat în picioare. N-a mai apucat însă să-l beie, că Fodoruț i-a și înfipt mina în piept și a început a-l smuci, pînă l-a scos afară pe alee, „iar în stînga ținea porthartul de brigadier silvic. Și lumea din sat se strînsese în jurul lor, gata să-i despartă. Dar nu i-a despărțit, că de lovit nu se loveau, numai gura era de ei. Și oamenii ziceau că-s doi bețivi și că nu-i primejdie dacă-i lasă să se certe, că n-are nici unul cuțit ori altceva.

De unde să știe că Fodoruț avea cuțit și-l ținea în porthart! Și cînd nimeni nu se aștepta, l-a scos pe furis din teacă și i l-a înfipt lui Lăscăianu în piept, și-a fugit! Iar Lăscăianu, deși lovit, a mai avut putere să fugă după el o dată în jurul bufetului, și cînd a ajuns în drum a căzut lat. Apoi eu am finut tot o fugă pînă la miliție...”

Stau de vorbă cu medicul Simion Marc, șeful dispensarului uman din Vadu Izei, care confirmă spusele Mariei Rus, precizînd că victima a decedat în urma „secționării miocardului”. Apoi continuă:

— Pe mine nu atît moartea victimei în sine m-a impresionat — căci în meseria noastră vedem multe — cit supărarea vădenilor care au fost de față la cele întîmplate. Nu-și puteau ierta că n-au intervenit la timp să-i despartă, salvînd în acest fel două vieți. Imi spunea: „N-am știut dom’ doctor că are cuțit, că i-l luam noi, și nu rămîneau azi două case de copii orfanți” (Lăscăianu lăsase 3 copii, iar Fodoruț, condamnat la 17 ani închisoare, 4 copii.)

— E adevărat, adaugă și primarul Ion Borlean, că oamenii erau supărați și îngroziți mai ales că văzuseră om zvircolindu-se în singe, ca un animal. Așa ceva nu se mai petrecuse la noi în comună; și chiar dacă nu era nici unul de loc din Vad, o faptă ca asta nu se uită ușor. La proces, cînd a fost de s-a judecat, mulți au mers la Sighet să vadă ce pedeapsă o să-i deie. Și cînd au auzit că numai 17 ani, au zis că-i prea puțîn, pentru fapta lui.

★

Vădenii, ca toți oamenii de omenie din țara asta, văd în crimă o faptă odioasă, înapămintătoare, inumană, despre care, observ, nu le face plăcere să vorbească. Într-un sat în care respectul pentru părinți, pentru cei în vîrstă e un fapt dovedit, atitudinea dezaprobatoare față de crimă, ca și față de orice fel de violență e în fond expresia unei filozofii străvechi, în viziunea căreia agresiunea de orice fel e o faptă urîtă, opunîndu-i în mod constant o pedagogie sănătoasă care prețuiește cultul valorilor umane, omul în genere. Iată de unde această stringere de inimă, ori de cite ori vine vorba de întîmplări în care un om a luat viața altui om. Despre asemenea triste fapte vădenii își propun fie să uite, fie pur și simplu să ocolească subiectul, trecînd la ceva mai vesel. Este sentimentul pe care îl redescopăr întreg la primarul Ion Borlean, mai ales cînd vreau să aduc vorba de o altă întîmplare funestă, petrecută în Vadu Izei. Pur și simplu refuză s-o ia în discuție, pe motiv „că nu e caracteristică comunei noastre”, și, la urma urmei, „nici n-a fost ce vreți să spuneți”. La drept vorbind, îl înțeleg. Căci dacă despre crima de la bufet i-a venit oarecum ușor să vorbească — pentru că nici ucigașul, nici victima nu erau din Vadu Izei și, în fond, ei, vădenii, n-aveau de unde ști ce va face unul din ei — de astă dată întîmplarea avusese, din nefericire, drept triste personaje doi băieți, de loc chiar din Vadu Izei. Întîmplarea, de care aflasem în trecută de la un sătean, Vasile Gogea, aveam s-o ascult în amănunt din gura lui Vasile Apan, fiul cioplitorului de porți mindre cum nu găsești altele în tot Maramureșul. Iată ce se întîmplase. Prin iarna lui 1972, la casa Mariei Ardelean (o fată pe atunci de vreo 17 ani) au venit să colinde trei băieți, anume Ion Arba și frații Mihai și Gheorghe Bledea — toți trei feciori tineri, nici cu armata făcută. După colind, gazda i-a invitat în casă, imbiindu-i, după obicei, cu un pahărel de palincă. Din una în alta, Mihai Bledea s-a luat la hartă cu Ion Arba, dar numai așa, jumătate în glumă, jumătate în serios, și cu cuțitul l-a înțepat în regiunea claviculei stîngi. „Măi, timpitule, a zis Ion, care era cu un cap mai înalt decît Mihai, poate-ți dau una, nu vezi că m-ai înțepat și-mi curge sînge”. „Lasă, bă, a zis Mihai, că doar n-o să-ți iasă mățele pe acolo. Mai bine, hai să bem”. Și au început să ciocnească iar paharele, ca între băieți. După un timp, lui Ion Arba i s-a făcut rău și a zis că vrea să meargă acasă. Și cînd s-a ridicat să deschidă ușa, a amețit și a căzut. Cei doi frați l-au luat și l-au urcat pe-o saniuță, ca să-l ducă acasă.

— Numai că n-au îndrăznit să intre în curte, continuă Vasile Apan, deși lui Ion îi era tot mai rău, de teamă să nu-i sfîdească mamă-sa. L-au lăsat pe saniuță la poartă și au fugit. Pe Ion l-a găsit taică-său pe la trei noaptea, la poartă, țepăn. Mai întîi n-a știut cine-i, apoi cînd l-a recunoscut, nu știa de ce să fi murit, că n-avea semn: Mihai cususe înțepătura din jerseul mortului, că să nu se cunoască.

— De fapt, din ce cauză a murit Ion Arba?

— Cînd l-a înțepat Mihai Bledea cu cuțitul la gît, de-a zis c-a glumit, i-a atins artera subclaviculară stîngă, provocîndu-i o hemoragie internă: sîngele i s-a scurs treptat în corp, oprindu-i în cele din urmă inima. În aceeași noapte făptășul a fost prins.

— Cînd am intrat în casa lui Bledea,

Mihai, chipurile, dormea, povestește plutonierul Vasile Bolbos, ajutorul șefului de post din Vadu Izei. Dar numai somn nu era acela, că-i tremurau genele!... L-am întrebât pe unde-a fost în noaptea de colind, pe la cine și cu cine. La început n-a vrut să recunoască, dar cînd i-am spus că băiatul lui Arba e mort, odată a început să plîngă și să spună că n-a vrut, că n-a știut. Ce n-ai știut?, l-am întrebât. „C-o să moară, tov, plutonier. Eu am glumit numai... și el...” În sinea mea eu îl credeam, dar fapta era faptă.

Dintr-o joacă — e drept, nu tocmai nevinovată — s-a ajuns la crimă. Unui om tînr i-a fost rupt firul vieții înainte de a se fi bucurat de ea cu adevărat, în timp ce consăteanul său poartă pe conștiință, chiar dacă fapta sa n-a fost intenționată, povara unei fapte cumplite, pe care, desigur, închisoarea corecțională pe care a ispășit-o, nu i-a șters-o din minte. Ceea ce n-a înțeles pe moment Mihai Bledea era că se poate muri și din joacă, mai ales din joacă...

A fost o întîmplare tristă, dar plină de învățăminte, la care au meditat mulți oameni din comuna noastră — imi spune învățătorul Ioan Bărbuț. De altfel din cite imi cunosc eu consăteanii — și-i cunosc bine — nu pot spune despre ei că sînt bătăuși, scandalagii în stare să ia viața unui om. Aceasta pentru că vadeanul, ca tot românul, are din moși-strămoși o fire pașnică, și dacă a pus mina pe armă a făcut-o numai în scopul de a se apăra. N-aș vrea să se creadă totuși că nu sînt și la Vadu Izei momente cînd liniștea, de altfel statornică a așezării noastre, nu e amenințată de vreun zurbagiu. Iată, spre exemplu, într-un an, prin mai, de Simbra oilor, cînd curgea mai multă țuică prin pahare, ca de obicei, Ion Gampe, zis și „Berleș”, avea chef de ceartă, și nu găsia „client”. M-am dus la el și l-am luat ușor de mincă și l-am băgat în casă, unde i-am zis că dacă are chef să bată pe cineva, să mă bată pe mine. „Ba pe dumneata nu te-o bate, mi-a zis el, că-mi înveți pruncii la școală”. Ca mine au procedat, deseori, și alte cadre didactice din sat (în treacă fă fîșose, oamenii ne poartă respectul cuvenit), printre aceștia învățătorul pensionar Vasile Chiș e, într-un fel, un exemplu pentru noi toți. Modul său de a fi, același cu al majorității bătrînilor din sat, nu lasă nepăsător pe tînrul din Vad, pentru care „răsună” fața de cei mai în vîrstă e totdeauna un sfetnic bun. Iată de ce cred că accidental trist — imi permit să-l numesc așa — întîmplare în comuna noastră, dincolo de urmările sale tragice, ne-a servit și o pildă care nu se uită ușor. „Să nu mă întrec cu gluma, dacă vreau să n-o pășesc ca Mihai Bledea” — nu-i o frază inventată de mine, ci, sint convins, ea e adesea rostită în gînd de orice tînr care e, citeodată, tentat să sară peste cal, cum s-ar spune. Pentru aceasta, dacă ar fi să răspund sincer la întrebarea dv., cred că aș spune atît: La noi în Vadu Izei nu s-a mai comis o crimă din timpul ultimului război mondial. În vreo două rînduri s-a petrecut cite o faptă mai puțîn veselă, cu urmări nedorite, triste chiar, dar din care am tras multe învățăminte, silindu-ne pentru viitor a nu mai repeta greșeala. Și aș zice că, într-un fel sau altul, de tilcurile acestui adevăr sintem pătrunși cu toții, și că liniștea și înțelegerea ce domnesc statornic între oamenii din Vadu Izei de la război încoace sint cele mai bune argumente în această privință.

ION ROȘU ■

„Gaițele”

Criticul și istoriograful literar Valeriu Răpeanu are merite deosebite în domeniul reconsiderării științifice a literaturii dramatice scrise între cele două războaie. Autor al unei monografii magistrale, consacrată vieții și operei lui George Mihail Zamfirescu, al unui amplu studiu închinat unui alt mare dramaturg fără noroc: Ion Luca, al unui subtil eseu, devenit lucrare de referință, dedicată teatrului scris de Tudor Șoimaru, Valeriu Răpeanu îmbogățește literatura de specialitate cu o nouă carte privind activitatea unui neobosit slujitor al teatrului românesc: Alexandru Kirîțescu.

Apărut în Biblioteca pentru toți, volumul, intitulat Gaițele, este cu atît mai valoros cu cît reușește să anuleze o prejudecată. Pentru majoritatea laicilor, Alexandru Kirîțescu este autorul unei singure comedii, cea care dă numele cărții, așa cum, pentru mulți, Victor Eftimiu n-are la activul său decît Omul care a văzut moartea, așa cum Camil Petrescu rămîne pentru multă lume doar dramaturgul lui Mitică Popescu și, în ultima vreme, al dramei Danton.

Demontînd, cu pricepere și temeinicie, mecanismul complicat al vieții de teatru dintre anii 1910—1940, Valeriu Răpeanu reușește o situație științifică, exemplară, a lui Kirîțescu în epocă, o demonstrație convingătoare a meritelor aceluia care n-a scris doar Gaițele, ci a desfășurat o activitate literară de amploare, de o mare însemnătate pentru dezvoltarea teatrului românesc, chiar dacă n-a izbutit să lase în urma lui decît o singură piesă excepțională și foarte multe altele, de o valoare discutabilă. În analiza întreprinsă, criticul nu face nici o concesie, izvorîndă dintr-o ipocrită pietate literară, arată limitele de superficialitate și frivolitate ale lui Kirîțescu, scoate în relief, și pe bună dreptate, calitățile „trilogiei Renașterii”, dar mai ales pune într-o lumină nouă, dintr-o perspectivă critică originală, virtuțile Gaițelor. Necruțător față de producția mediocră a lui Alexandru Kirîțescu de după al doilea război mondial, Valeriu Răpeanu avansează o ipoteză de o subtilă intuiție: întocmai altor confrați de vîrstă lui, Kirîțescu își încheie, de fapt, cariera dramatică în jurul anilor 1932—1935, atunci cînd lumea lui intra în crepuscul. Au făcut o excepție de la acest destin Camil Petrescu și Mihail Sebastian, cu o operă constituind o punte de trecere spre literatura ce urma să vină.

Studiul și notele lui Valeriu Răpeanu la comedia Gaițele își depășesc aria, înscriindu-se pe linia celor mai pasionante acte de cultură.

Așa cum activitatea de editor a aceluiași critic dă ineditnicirii editoriale o salutară notă de competență, seriozitate, gravitate și noblețe.

AUREL BARANGA ■

ALMANAHUL FLACĂRA

■ Colectivul redacțional al almanahului promite cititorilor noștri că în ziua de 10 DECEMBRIE 1976 (nu vă veți supăra pe noi dacă va fi o zi mai devreme sau o zi mai târziu) ALMANAHUL FLACĂRA '77 — almanahul revistelor Flacăra și Rebus — va fi prezent, pentru câteva ore, în chioșcurile de difuzare a presei. Pregătiți 25 lei și veți obține în schimbul lor 416 pagini de Almanah Flacăra '77. Din copertă în copertă, cu excepțiile omenitești de rigoare, veți avea ce citi în Almanahul Flacăra '77. Pentru un Almanah Flacăra, cine știe ce favoruri veți obține de la cei cărora le veți dăruia un exemplar. La revedere, pe săptămâna viitoare! Ne cerem scuze față de cititorii noștri că nu putem prelungi mai mult dialogul acesta, dar sintem reținuți cu lectura almanahului despre care tocmai este vorba.

FOAIE SAPTAMINALA
DE AVANGARDA NR. 127

Copii și părinți

A trage din când în când cu urechea înseamnă pentru un scriitor nu o banală indiscreție, ci o sfântă obligație profesională. De pe soclul acestor înalte criterii morale am asistat la o sfișietoare discuție între o mamă și o fiică. După aglomerarea de expresii dramatice „nu pot trăi fără el” sau „am și eu dreptul la puțină fericire” am dedus că amorul, veșnicul și năprasnicul amor, era tema discuției. Totul părea din cale afară de firesc... Domnișoara era destul de domnișoară și de frumușică, ar fi fost conform legilor firii să se îndrăgostească. Ei da, dar uite că aparentele ne-au înșelat încă o dată. Mama, femeie care se rotea în jurul vârstei de cincizeci de ani, era aceea căreia i se aprinseseră călcăiele și cerea sfioasă, îmbujorată, rușinoasă, cuvințioasă, sfatul și consimțământul fiicei.

— Da, draga mea fiică, m-am amoretzat, să nu mă înțelegi greșit. Peste câteva zile am să plec de acasă, îmi părăsesc cuibul, vă părăsesc pe voi, e trist, dar e indispensabil. Să ai grijă de casă, să ai grijă de taică-tu, știi că e suferind, să ai grijă de frați-tu că e minor și e bezmetic...

Și îi îndesa cu forța, ca pe untura de pește, toate vechile ei obligații materne. Biata domnișoară nu se aștepta la una ca asta, simțea că o să-i fie greu să ducă în bune condițiuni întreaga povară. Se strecurase în discuția lor și o suavă aluzie în legătură cu vârsta iubitelului.

— Mamă — se îngrozi fiica — dar vă despart treizeci de ani... E o cifră...

— Și ce, trei decenii ți se par mult? Își apăra mama fericirea. Ne iubim și atunci diferența de vârstă cade. Nu te agita, n-o să te oblig să-i spui tată. Spune-i Puiu, cum îi spun și eu.

Apoi, recent îndrăgostita mamă se așază în fața oglinzii, zimbi încântată, fericirea era așa de mare încât alungase marea majoritate a ridurilor. Se pregătea să facă transferul de obligații, voia să aibă douăzeci și doi de ani, să zburde, să se recăsătorească, să fie fericită.

— Tu să nu te măriți — îi sugera cu blândețe mama. Trebuie să aibă cineva grijă de casă. Nu putem lăsa bărbății singuri.

Se uită infrișoșată la ceas. Isi sărută fiica și o zbughi pe ușă, năvalnică, primăvăratică și punctuală. Așa se și cade. Nu e frumos ca o mamă să întârzie la un rendez-vous.

TEODOR MAZILU ■

Suavul lup

„Nu, vă spun drept, stimați jurați, N-aș fi crezut că puteți duce Spre lume — ca să-i arătați — Atita gravă nedreptate. Vă jur, pe sfânta cruce!”

...Așa-ncepu, în apărare — Timid și adorabil — Cuvintul memorabil Să-și depene Suavul Lup Ajuns la Tribunal (Se-ntimplă și-n natură!) Dintr-o eroare, caz banal, De procedură.

Se angajase-n fața curții Cu supra de măsură Să nu mai fie slugă burții Care, parșiv, te fură.

Ce-atita spaimă printre miei Și alte mici făpturi Să semene? Cu ce temeii, În contul unei știrbe guri?

O știe o pădure-ntreagă Ce triste suferinți De semeni pe vecie-l leagă: Doar i-au căzut din dinți.

Iar dacă cercetezi atent În cazierul, pus la punct, Poți să-i ridici un monument Ca unui biet defunct.

Nimic din ce-s plăceri în viață Nu-i mai îndeamnă pasul Privirea i-a intrat în ceață Și-i bate tragic ceasul.

Jertfii miei — păcate vechi! — Motive de căință. Și azi păstrează în urechi Micuțul plins. Ce neagră suferință!

Jurații-ascultă, dau din coadă Cu gravă-nțelepciune În lacrimi, bărbile înnoată Ca-n ceas de-ngropăciune.

„Vai, bietul Lup cum a ajuns! Unde l-a dus sorocul!”

Il căinează-un bou pătruns De drama-n fraze-nvăluită, C-așa e dobitocul Sensibil la... copită.

Povestea ne mai spune că În timp ce curtea de jurați Filozofa în șoapte Cu maximă clemență Suavul Lup infulecă Vreo cițiva mielușei de lapte Din asistență.

Morala:

Scrisă-n orice limbă E fără complicații. Sensibili de-s la lupi jurații Urgent și negreșit Schimbați-i Că lupii nu se schimbă!

NICOLAE DRAGOȘ ■

Miliardarii și mizeria lor morală

Niarchos și ultimul său mare scandal

Opinia bătrinei Erieta Livanos era pe cât de scurtă, pe atât de exactă și categorică. Pentru că, firește, la puțin timp, sau chiar imediat, Niarchos își relua cu îndirjire veghea asupra numeroaselor afaceri încheiate sau în curs de a fi perfectate. Așa se face că, între altele, numeroase fotografii aparținând amintirilor „paparazzi” ni-l înfățișează cum se imbarcă pe un motoscaf spre a merge în larg, unde și-a programat o nouă importanță întâlnire. E vorba de afaceri, evident. Este însoțit doar de două „gorele” dotate cu echipament adecvat de apărare. În largul localității balneare franceze Cap d'Antibes (de pe Coasta de Azur), Stavros Niarchos are întâlnire cu celebrul industriaș italian — miliardar și el — Gianni Agnelli. Precum șefii de clanuri, de pe timpuri, ei și-au fixat un loc neutru pentru „negocieri” având, fiecare, dreptul la un anumit număr de însoțitori.

Nici unul n-a făcut deloc referiri la convorbirea lor de pe mare. Conținutul ei este „top secret”, susțin cu tărie colaboratorii lor cei mai apropiați. Totuși, cei interesați nu uită că și Gianni Agnelli și ilustrul său oaspete de pe iahtul „G.A. Trenta” au avari fabuloase și sint implicați în mari afaceri din care, evident, vor să cîștige cit mai mult. Iată însă că, pe neașteptate, unul dintre numeroșii ziariști care au consemnat și comentat pe larg întâlnirea celor doi miliardari emite o ipoteză insolită. Insolită mai ales pentru Agnelli, nu și pentru Stavros Niarchos, pentru că ea trimitea la o afacere de genul celei încheiate acum trei decenii între Livanos și eroul nostru. E posibil, s-a opinat, întrucât Agnelli (căsătorit în anul 1953 cu Marella Caracciolo) are doi copii: un băiat — Edoardo, născut în anul 1956 — și o fată — Margherita, apărută pe lume în 1957. Și, pe urmă, o asemenea supoziție avea precedente în viața tumultuoasă a lui Niarchos. Dar, de partea italianului miliardar ideea a fost dezmințită cu rapiditate, în timp ce fiul cel mare al lui Niarchos — e vorba de Philip — ca întotdeauna ignora asemenea opinii.

În această toamnă ample știri se referă la un mai vechi scandal în care era direct implicat Stavros Spiros Niarchos. Mai întâi, ziarul grec „Reports” a anunțat că la 2 august 1976 guvernul elen și-a manifestat totala nemulțumire față de un contract încheiat exact acum șase ani între Niarchos și liderii juntei militare ce se afla atunci la putere în Grecia. Despre această complicată afacere a scris recent și presa română și, în ce ne privește, vom recurge atât la articolul respectiv, cit și la telegramele privind același scandal transmise din Atena de agenția „United Press International”.

Așadar, după nemulțumirea cabinetului grec, exact o lună și jumătate mai târziu, un alt ziar din Atena — e vorba de cunoscutul „Kathimerini” — publica pe două pagini pline poziția guvernului elen față de contract. Afacerea data din aprilie 1970 și la încheierea ei concursaseră atât Onassis cit și Niarchos. Pînă la urmă, fiecare s-a ales cu partea leului. Adică Niarchos și Nicolaos Makrezos, unul dintre liderii juntei, care, pe atunci, deținea portofoliul ministerului coordonării în respectivul guvern, au încheiat un acord cuprinzător și, după cum s-a dovedit ulterior, favorabil total întreprinzătorului armator. Mai concret, Stavros Spiros Niarchos prelua două treimi din acțiunile rafinării de la Aspropyrgos, construită acum optsprezece ani de statul grec, care păstra o treime. Dar, prin cele două treimi pe care le preluase, Niarchos controla, de fapt, exact 90 la sută din afaceri prin intermediul firmei „General Finance and Trading Company”, al cărei sediu se afla într-una din țările care-și oferă generoase doar numele (cîștigînd imens, desigur) pentru a „găzdui” atari firme: e vorba de Liberia. Dar, ca și în cazul navelor, o asemenea țară ar mai putea fi Panama, Singapore, Somalia și Cipru.

În acest moment propunem o scurtă paranteză pentru a sublinia ce înseamnă, de fapt, în lumea afacerilor, nu numai maritime, un statut de complexitate. Mai

ÎN AȘTEPTARE

Redacția n-a primit încă nici un răspuns din partea Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor în legătură cu critica la adresa directorului Grama T., de la Direcția regională C.F.R. București, cu privire la repartizarea ilegală a unei locuințe de către acesta ginereului său. Așteptăm în continuare răspunsul.

ales că, recent, revista franceză „L'Express” a publicat un amplu reportaj pe marginea scandalurilor provocate de pavilioanele de complexitate. După cum scria săptămînalul amintit, la ora actuală, în lume, există mai multe sute de vapoare cu o stare aproape deplorabilă și la bordul cărora viața este inumană. Totul e posibil din cauza pavilionului de complexitate care permite evitarea tuturor legilor și a tuturor controlorelor! În primul rînd, toți marii armatori și-au înscris flota sub asemenea pavilioane. Cunoaștem deja gestul lui Onassis din 1950, cînd și-a trecut toată „armada sa” sub pavilionul liberian. Niarchos n-a făcut altfel. Mai mult, a extins complexitatea și asupra unor firme care aveau foarte puțin de-a face cu navigația. Tot „L'Express” scrie că trecerea de la statutul ordinar de flotă (sau întreprindere — n.n.) națională controlabilă din punct de vedere financiar și social la statutul oferit de paradisurile financiare este o sursă de profituri cu atât mai considerabile cu cit reglementările în vigoare sint destul de șubrede în acest sens.”

Revenind la contractul lui Niarchos cu fosta junta militară greacă, reținem că armatorul se angajase să extindă șantierele navale din Skaramanga. Acolo, Grecia posedă cel mai mare bazin de carenaj din întreaga Mediterană, în timp ce alte șantiere importante se găsesc la Eleygis și la Syros. Se intenționa ca prin extinderea lor șantierele de la Skaramanga să poată construi nave de 240 000 tone. Tot acolo, Niarchos urma să realizeze o rafinărie și, de asemenea, trebuia să participe cu 30 la sută din investiții la construirea unei oțelării. Mai trebuia să introducă în Grecia — prin crearea unor noi societăți — suma de 190 milioane dolari și, în sfîrșit, să introducă sub formă de capital pe acțiuni ale societăților sale și suma de 25 milioane dolari. În context, notăm că și Onassis încheiase un contract cifrat la 600 milioane dolari, în timp ce vestitiul armatorului Goulandris se angajaseră să dubleze capacitatea șantiereilor lor de la Syros. Theodoracopoulos, tot armator, se obliga să construiască hoteluri la Rodi, iar John Karas își asuma dreptul de a întreprinde mari lucrări în țară.

De ce însă aceste masive investiții în atari impresionante contracte? Cum se puteau îndeplini? Documentul publicat de guvernul grec arată că Niarchos nu a realizat nici una dintre prevederile fabulosului contract. Firma în spatele căreia el se afla a pus ca gaj rafinaria Aspropyrgos — construită de statul grec — pentru... a împrumuta bani în vederea extinderii acesteia. Altfel zis, utilizînd un bun al țării, Niarchos a realizat imense profituri tot în dauna statului grec, deși, în aparență, acesta părea că rezolvă importante probleme cu care era confruntat: șomaj, inflație. Dar, după căderea juntei, adevărul a început să lăsa tot mai mult la iveală. În aceste condiții noile autorități de la Atena au dezlăsat o serie de acțiuni care vizau lichidarea unor atari stări de lucruri. Astfel, în luna septembrie a.c. ele au instituit controlul asupra grupului de bănci și a afacerilor multimilionarului Stratis Andreas: transporturi de mărfuri cu vapoarele, construcții navale, turism, asigurări sociale, industrie. Mai mult, autoritățile au început cercetări pentru a depista neregularitățile bănuite a exista în tranzacțiile financiare ale lui Andreas.

Și cu Niarchos lucrurile au fost și sint încă destul de complicate. Mai întâi, între ștat și el au avut loc aprinse negocieri în vederea revizuirii contractului de acum șase ani. El a rămas pe poziție și, mai mult, prin intermediul firmei „Hellenic Petroleum Inc”, pe care o controlează, precizînd că a finanțat toate obligațiile din contract, a cerut președintelui curții federale elvețiene să arbitreze diferendul. Guvernul grec a recurs la aceeași formulă dar scandalul continuă.

...Ne apropiem deci de capătul episoadelor consacrate lui Niarchos. Oare ce sîrșit s-ar potrivit? Desigur, nu altul decît acea istorioară conținută într-un roman („Grecul” — autor Pierre Rey, care a făcut multă voga acum trei ani în Franța) și al cărei erou principal se numește Socrates Stavropoulos (combinație dintre Aristotel Socrate-Onassis și Stavros Spiros Niarchos). Un negustor avea o masă veche, cu o față din scinduri groase și late între care se afla însă o discretă găurică prin care se puteau strecura banii mici. Erau cei pe care negustorul îi dădea ca rest sau schimb și dintre care unul se mai puteau strecura înapoi, în cutia de unde fuseseră luați. Într-un minut unul, într-o oră, cițiva, într-o zi, sute, într-o lună, mii, într-un an, zeci de mii. Apoi urma drumul spre lumea în care se fac averi. Așa pretindea Niarchos că ar fi procedat cumnatul lui din greșeală — Onassis. Dar mulți au zis că, de fapt, Stavros Spiros Niarchos își povestea începuturile marii sale aventuri, cu agitatele ei afaceri, precum valurile unei mări în plină furtună. Probabil că întotdeauna el a visat o navă care să înfrunte toate aceste valuri ale vremii și vieții. Cit este realitate și cit este amăgire în această îndelungă croazieră mai rămîne încă de văzut. O știe și el, care acum e bătrîn și bogat, dar singur.

(Sfîrșit)

DUMITRU CONSTANTIN ■

Ce e de făcut pentru redresarea fotbalului românesc?

Eugen Barbu

In primul rând, trebuie introduse raporturi elare între jucători și cluburi, prevăzându-se, pentru abateri, un sistem de amenzi, așa cum există în toată lumea fotbalului cu bune rezultate. După aceea, federația de specialitate trebuie să capete autonomia necesară unei mai bune gospodăririi și orientării a treburilor din ograda proprie, federația trebuie scoasă neapărat de sub brațul C.N.E.F.S.-ului. In cadrul raporturilor de care vorbeam, se cere validat un nou regulament de transferări, cu contracte pe, să zicem, doi ani, după care să se discute. Jucătorul să plece sau să rămână, după voie.

- In al... treilea rând ?
- Al treilea sau al patrulea, cum vrei. Ordinea contează mai puțin. Întărirea autorității antrenorilor prin contracte, a căror desfacere abuzivă să prevadă despăgubiri materiale. Să mai văd atunci cluburi care se joacă de-a angajarea antrenorilor ! Mai vrei ?

- Mai vreau.
- Să se pună capăt corupției din arbitraj, printr-o cointereseare legală a arbitrilor și prin introducerea de pedepse penale pentru cei care primesc atenții din partea cluburilor.

- Ce părere aveți despre campionatul de tineret-speranțe și despre cel de juniori ?

- Primul ar trebui, după mine, desființat, cel de-al doilea, astăzi o tristă formalitate, adus la o condiție întârită, devenind capabil să fie o adevărată pepinieră pentru fotbalul nostru. In general, ar trebui să se acorde mai multă atenție copiilor și juniorilor. Să se înființeze mai multe școli de fotbal, mai ales în Ardeal, zonă care a dat întotdeauna jucători mai serioși și mai muncitori, ar trebui să ne îngrijim ca noile cartiere să fie dotate cu miniterenuri pentru fotbal și, în măsura posibilităților, cu două becuri care să permită elevilor să joace fotbal după orele de clasă. Cine crede că asemenea amenajări sînt costisitoare, se înșală. S-a putut la tenis, de ce nu s-ar putea și la fotbal ?!

Virgil Economu

- Deși e mai mult decât sigur că lumea fotbalului îl cunoaște bine pe cel care a fost jucător, antrenor, selecționar unic, conducător de federație și consilier, permiteți-mi, stimate Virgil Economu, să vă întreb care este cel mai bun lucru pe care credeți că l-ați făcut pentru fotbalul românesc, pe care îl sluiți, cu fapta, vorba și condeiul, de vreo șizeci de ani ?

- Cel mai bun lucru pe care l-am făcut a-a fost, din păcate, luat în seamă.

- Nu înțeleg.
- Nici nu mă miră, în perimetrul fotbalului românesc puțin înțeleg adevărul, dar cei mai mulți își înțeleg interesele. Ca să revin, ei bine, cel mai bun lucru pe care l-am făcut este, cred eu, faptul că de ani de zile atrag atenția că jucăm fotbal pe dos și că nu va trece mult timp pînă la a ajunge la impas. Nimeni nu m-a auzit și am ajuns unde am ajuns.

- Unde am ajuns ?
- In mare pericol și am să-ți spun și de ce. In fotbalul nostru nimeni nu mai studiază, nimeni nu mai citește, toți propovăduiesc jocul după ureche, demodată și fără valoare. Fotbalul, dragul meu, e ca șahul. Ca să știi, trebuie să înveți. O serie de gambituri măcar, de poziții jucate înainte de alții. La noi, nimic. Din ce cauză ? Pentru că fotbalul nostru a ajuns pe alocuri un teritoriu al lipsei de morală, în care nu primează decât interesele cutăruia sau cutăruia. Nimeni nu mai iubește fotbalul din pasiune, ci numai din interes. S-a pierdut pasiunea și s-a pierdut dragostea de a învăța. Nu se citește nimic, nimeni nu gîndește la perspectivă, nimeni nu compară și, hai să-ți o spun și pe-asta, aproape nimeni nu mai crede în nimic.

- Ce-ar fi de făcut ?
- O grămadă de lucruri. Mai întâi, s-ar cădea înființată de urgență o școală de antrenori, care să scoată meseriași puși la curent cu ultimele noutăți din lumea fotbalului, oameni pasionați care să-și dea viața, ca să zic așa, pentru fotbal. Ar fi foarte util chiar un Centru național de antrenament, cum există peste tot în lume, la Coverciano, la Lilienhall, la Tatabanya, Köln și așa mai departe. Dar nu dotările ar conta, ci pasiunea și munca. Se simte nevoia ca oamenii de fotbal să muncescă mult și să citească mult, căci redresarea fotbalului nu poate veni decât de la ei, scotînd ca acest sport se bucură în țara noastră de condiții excelente, grație grijii permanente a partidului și statului. Această grijă este departe de a fi răspîdită cum se cuvine.

Ion Pircălab

- Ioane, după o absență de cîțva ani, timp în care, se știe, ai jucat în Franța, te-ai refăcut cu fotbalul românesc. Înființarea n-a fost, se pare, de prea mare entuziasm, debutul tău ca antrenor la Gloria Buzău coincinzînd cu un sezon șters, dar asta este, desigur, altă poveste. Cum ți se pare fotbalul românesc de astăzi ?

- Jucat cu mai puțină pasiune decât acum, să zicem, zece ani. Jucătorii mi se par a avea mai multe drepturi decât obligații, drepturi care de multe ori nu sînt legale, ca să zic așa, dar la care toată lumea închide

ochii. Fără stabilirea cu exactitate a raportului dintre drepturile și obligațiile jucătorului de fotbal, acest joc nu va face pași înainte.

- Ce-ar mai fi ?
- O mulțime de factori contribuie, după părerea mea, la mediocritatea fotbalului românesc. Instabilitatea antrenorilor, lipsa de competență a conducătorilor de cluburi, marea lor majoritate cunoscînd adevărurile jocului după ureche, fără să-l fi practicat vreodată. Ar mai fi lipsa unei concepții științifice în ceea ce privește asigurarea pregătirii fizice, mai ales a celeia de bază, la care fotbalul nostru este deficitar.
- O ultimă opinie, Ion Pircălab.
- Fotbalul românesc trebuie așezat într-un nou cadru organizatoric care să permită mai multă inițiativă.

Alexandru Florescu

- Tovarășe colonel, în calitatea dumneavoastră de șef al secției de fotbal a clubului Steaua, club care a dat fotbalului nostru campioana de toamnă, aveți cuvîntul.

- Cu ce să încep ?
- Hai să zicem cu raporturile dintre jucători și cluburi.

- Raporturile acestea sînt oarecum stabilizate, numai că marea majoritate a fotbalistilor nu le respectă, bucurîndu-se de un regim de prea multă blîndețe, de o înțelegere prea largă și de legea excepțiilor care înseamnă, din păcate, sancțiuni după valoare...

- Care ar fi soluția redresării ?
- Mie mi se pare legată de asanarea morală, căci, îmi pare rău că trebuie să spun acest lucru, imoralitatea a cuprins ca o pecingine fotbalul românesc. Pecinginea se întinde. Legiunile, cele care sînt, nu sînt respectate. In divizia secundă, jucătorii au condiții materiale mai bune decît la echipa națională ! Arbitrii mîsluiesc meci după meci și nici nu poți să-i ataci tu, conducător de club, fiindcă în materie de arbitraj funcționează o solidaritate prost înțeleasă. Cum reclami un arbitru, cum te arde celălalt !

- Cum vi se pare fotbalul nostru văzut la nivelul copiilor și juniorilor ?

- Se muncește puțin și diletant. Sînt, desigur, unele greutăți obiective, dar predomină greșelile și învățarea după metode străbune. Antrenorii n-au nici pasiune și nici cunoștințe de specialitate, pe acestea din urmă neavînd nici de unde să le completeze. Ar trebui înființat un Centru național de antrenament, unde antrenorii să fie recliciați la anumite intervale și puși la punct cu metode moderne de lucru. Păcat însă că unii antrenori se pretează la acte imorale, aranjînd meciuri sau primînd bani. Nu mai e demult un secret pentru nimeni că unii antrenori își pot permite să nu lucreze cu lunile, așteptînd echipe darnice, capabile să compenseze perioada de tatonare.

- Nu ne spuneți nimic despre conducătorii de cluburi. Apropo, tovarășe Florescu, cit timp din viața dumneavoastră dedicați echipei pe care o conduceți, fotbalului în general ?

- Cred că ceva mai mult de nouăzeci la sută, dacă nu pun la socoteală nopțile cînd, adesea, visez despre fotbal. Nu că aș vrea eu să mă dau drept exemplu, dar mulți conducători de echipe nu se dedică pînă la sacrificiu fotbalului, ei fiind mai degrabă funcționari. La fel, ca să revin, sînt antrenorii de copii și juniori, oameni care se aciuază acolo pentru că e mai cald și nu-i trage nimeni la răspundere. Muncesc puțin și cu ora. Deși la copii ar trebui să se pună bazele fotbalului, acolo se lucrează cel mai puțin și mai ales după ureche.

- Ce-i de făcut ?
- Să tragem linie, să recunoaștem că am intrat pe un drum greșit și să o luăm de la capăt. Pentru asta ne trebuie multă forță morală, dar noi, românii, cu siguranță că o avem.

Gheorghe Constantin

- Și pe dumneata, Gheorghe Constantin, te recomandă în fotbalul românesc o carieră de excepție, asupra căreia n-am să insist, fiind cunoscută de toată lumea. Voi începe prin a te felicita pentru clasarea surprinzătoare a echipei pe care o antrenezi, Sport Club din Bacău, și prin a te asculta.

- Redresarea fotbalului românesc mi se pare a ține de mai mulți factori, cei mai mulți obiectivi. M-aș bucura dacă ai fi de acord să punctez.

- Dă-i drumul.
- Unu : să se stabilească poziția jucătorului, obligațiile și drepturile lui ; doi : antrenamentele să fie mai conștințioase și mai intense. Nu mai lungi, cum s-ar putea crede, ci mai atractive și mai concentrate. Nu contează că acum, la divizia A, de exemplu, stăm cu jucătorii trei ore în teren. Să stăm tot trei ore, dar nu să ne facem că ne antrenăm, ci chiar să ne antrenăm, adică să muncim. Trei : la copii și juniori, unde se pune baza deprinderilor viitoare, volumul de lucru să fie mai mare, iar pasiunea mai constantă. O realitate și nu o vorbă goală. Patru : antrenorii să nu mai fie la cheremul zilei de duminică, stabilirea lor depinzînd numai de rezultatul imediat. Să se lucreze

în fotbalul nostru mai mult pentru perspectivă. Cinci : conducătorii de echipe să fie nu numai mai pasionați și mai aproape de fotbal, dar și mai echilibrați, în sensul că ei trebuie să dea primii, o notă de mai multă sobrietate și legalitate acestui sport. Desigur, multe ar mai fi de spus, dar eu mă opresc aici.

Cornel Drăgușin

- Cornel Drăgușin, dumneata ești nu numai antrenor federal, adică, dintr-un anumit punct de vedere, purtătorul unei opinii oficiale a forului din Vasile Conta, dar ești și cel care a condus echipa națională la ultimul ei meci al anului, 1-1 la Glasgow. Oare rezultatul meritoriu de acolo a rezolvat ceva în fotbalul nostru ?

- Desigur că nu, chiar dacă el a confirmat existența unor capacități de care unii se îndoiu. Problemele fotbalului nostru sînt de fond și mi-e greu să cred că ele se rezolvă de la o zi la alta sau măcar de la un meci la altul.

- Propuneri pentru îmbunătățirea lui ?
- Am câteva am să le expun, dar te rog să-ți cont că ele pot fi luate în orice ordine. Înainte de toate, s-ar conveni să jucăm mai mult și mai continuu, pauzele de vară și de iarnă frîmînd procesul de acumulare. Ar trebui mai multă pasiune, la toate nivelurile, și un sistem de selecție pentru fotbalul de performanță mai riguros și mai exact. In prezent, selecția se face mai mult după ochi, cred că ar trebui găsit ceva mai obiectiv, poate un ansamblu de norme de control. Metodele și mijloacele de pregătire, volumul de muncă și dotarea trebuie aduse, în cel mai scurt timp, la nivel competițional.

- Pe ce căi, tovarășe Drăgușin ?
- Prin rezolvarea stabilității antrenorilor. Prin introducerea unui cadru organizatoric superior, fiecare club urmind să aibă, după părerea mea, nu numai un conducător, ci și un director tehnic care să dirijeze nu antrenamentele, ci problemele de perspectivă, de selecție. Totodată, a venit momentul să îndepărtăm din fotbal toți jucătorii nelegați de acest joc, pe cei fără dăruire, care fac din sport doar o trambulină socială.

- Desigur că mai sînt destule lucruri de discutat, subiectul se pretează nu la zece minute, ci la o... viață, dar trebuie să încheiem aici. Mai aveți răgazul unei ultime propuneri.

- Mi se pare demnă de transpus în viață ideea încheierii mai multor echipe-laborator, vreo zece, să zic, cum au fost cîndva C.P.C.S.-ul sau Viitorul. Trebuie insistat cu copiii și juniorii, să le asigurăm mai multe competiții de amploare și mai multe terenuri de joc. Mai multe școli de fotbal, dotate cu aparatură care să permită o bună învățare. Instalații de nocturnă și chiar prelațe pentru protejarea terenurilor. Povestea asta îi va face pe unii, poate, să ridă, dar ea nu este așa simplă și ne lovim de ea de atîtea ori, ca de un bolovan pus în drum.

Constantin Teacă

- Tovarășe Teacă, dumneata ai un obicei, bun sau rău, dar îl ai, acela de a coșei interlocutorul cu argumente și explicații, luîndu-i aproape dreptul la replică. Evident, nu-mi propun eu să te schimb pe dumneata, dar îmi propun să te ascult.

- Vreau să rețin că, de fapt, noi n-am avut niciodată un fotbal competitiv pe plan mondial, ci ne-am bucurat numai de câteva rezultate de excepție, mai degrabă întâmplătoare. Așa că mai normală mi se părea întrebarea «ce e de făcut să ajungem la un fotbal competitiv ?», decît ce trebuie întreprins pentru redresarea fotbalului românesc care, să fim sinceri, n-are de unde fi redresat, de vreme ce nu prea a stat niciodată mai bine ca acum.

- Răspundeți-mi atunci la întrebarea dumneavoastră...

- S-o luăm metodic și pe puncte. 1. Se cere reconsiderată noțiunea de club, care trebuie să devină un loc de muncă onest și conștințios, unde toată lumea, de la lucrătorul plătit și pînă la vedetă, să se poată dezvolta ; 2. Trebuie reorganizat sistemul primelor divizii de fotbal și indeosebi cel al primului eșalon, pe principii concentrării și nu al diluării, cele 18 echipe de astăzi mai mult răspîndind jucătorii de calitate decît adunîndu-i. De asemenea, se cere revizuit procesul de întocmire a calendarului echipei naționale care, astăzi, reduce aproape la zero posibilitățile de instruire, mai ales la marile cluburi. De foarte multe ori, datorită instruirii, între ghilimele efectuată la echipa națională, instruire înlocuind greșit selecția, unele cluburi se văd obligate să-și adune, săptămîna de săptămîna, jucătorii convocați prin diverse loturi abia în ajunul meciurilor de campionat ; 3. Să se treacă de urgență la stabilirea unor contracte de muncă ferme între jucători și cluburi, acte concrete de ordine și disciplină, întocmite în cel mai deplin regim de cointereseare și răspundere a tuturor factorilor. Astăzi, nu spun deloc o noutate, jucătorii primesc drept cadou funcții, diplome și grade, ajungînd cel mai adesea la sfîrșitul carierei fără nici o competență pentru domeniul în care sînt bine «dotat» cu diplome sau grade ! ! Stabilind exact obligațiile și drepturile jucătorului de fotbal, vor dispărea, sînt convinși, revendicările cotidiene și cererile de tot felul, la care fotbalistii nu răspund cu nimic, cum se întîmplă în prezent ; 4. Federația de specialitate se cade să devină autonomă și la nivelul ei trebuie să pătrundă spiritul democratic, care guvernează toate compartimentele vieții sociale din România socialistă, eficient și de răspundere colectivă al cărei prim instrument trebuie să fie Comitetul federal. Acest organism trebuie să exercite, în materie de fotbal, o autoritate unică și supremă, răspunzînd de toate sectoarele activității fotbalistice.

● NU S-A SCHIMBAT NIMIC IN 11 LUNI !! După cum cititorul poate lesne observa, ancheta pe care o înfațîșăm astăzi, în partea ei cea mai importantă, nu este nouă. Ea a fost întocmită și publicată cu aproape un an în urmă, mai exact în ultimul număr din 1975 al revistei „Flacăra”, pe vremea cînd Constantin, de exemplu, funcționa ca antrenor la Bacău, iar Pircălab, în prezent la o echipă de juniori, conducea pregătirea divizionarei B Gloria Buzău. Republicarea anchetei de față nu ține de vreo greșală, ci de intenția noastră de a demonstra că, în anul 1976, NIMIC NU S-A SCHIMBAT IN BINE IM FOTBALUL ROMĂNESC, nici una dintre criticile aduse de cei intervievați nefiînd luate în seamă, realitățile fotbalului nostru — multe din ele anacronice, învechite, plecate de la idei false — conținînd să persiste, chiar împotriva opiniilor venite de la specialiști cu merite recunoscute în perimetrul sportului românesc !

Anul trecut, ancheta revistei a apărut după un rezultat meritoriu, 1-1 cu Scoția, pe Hampden Park din Glasgow, anul acesta, ea reapare după o victorie, chinută e drept, dar oricum victorie, 3-2 cu Bulgaria, la București, convingerea noastră — mai veche și, iată, mai nouă — fiind că nu un rezultat de moment are darul să ogîndească exact starea fotbalului românesc, cit adevărurile lui de fiecare zi, mereu ignorate, mereu tratate cu superficialitate de forurile cele mai interesate de relansarea acestui sport, Federația de fotbal și Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport. Rezultatele echipei reprezentative, socoteam în urmă cu 11 luni și socotim și astăzi, nu reprezintă decît o reflectare a neajunsurilor din fotbalul nostru, urmarea firească a unui cadru organizatoric precar, consecința unor greșeli mai vechi sau mai noi, de care se fac vinovate — în primul rînd — cele două foruri enumerate mai sus. După cum se poate citi, negru pe alb, cei invitați să-și spună opinia în cadrul anchetei au semnalat o sumedenie de minuscule ale fotbalului românesc — între care slaba muncă la nivelul copiilor și juniorilor, necesitatea acordării autonomiei federației de specialitate, obligativitatea instaurării unui climat de seriozitate și perseverență la cluburi, utilitatea încheierii de contracte de muncă între cluburi și jucători, în ideea ca ultimii să aibă nu numai drepturi, ci și obligații etc. — devente cronice, dar NIMENI, ABSOLUT NIMENI n-a ținut cont de propunerile și opiniile lor constructive, aflîndu-ne astăzi în trista situație de a constata că NIMIC NU S-A SCHIMBAT și că fotbalul nostru n-a avut curajul să recunoască unde și în ce fel a greșit, n-a avut curajul cum zicea șeful secției de fotbal a clubului Steaua — s-o ia de la capăt.

Acum, în ceasul al doispzecelea, Federația de fotbal și Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport au obligația să înfațîșeze opinii publice un program de măsuri îmbunătățite și consolidate în lumina sarcinilor care decurg din documentele de partid. Adesea înșelați în răbdarea noastră, așteptăm un răspuns ferm și decizii concrete care să stabilească UN DRUM LIMPEDE ȘI PRECIS pentru dezvoltarea fotbalului românesc, pentru o imediată și reală redresare a acestui sport mult iubit.

OVIDIU IOANIȚOIA

Fără prejudecăți despre fotbalul românesc

Nota de plată

Nu-mi plac triumfurile pe cadavre și stabilirea proprietății asupra unor idei pe care, de fapt, le are toată lumea. Că fotbalul nostru nu merge bine de multă vreme o știu și elevii din clasele primare. Nu merge, asta nu-i nici un mister. Dar de ce nu merge? În ce mă privește, cam de mulțor am consumat vreo câteva cisterne de cerneală și vreo zece saci de hirtie pentru a spune lucrurilor pe numele lor. Ba, exasperat, m-am și autopedeșit lipsind vreun an de zile de la rubrica de sport pentru că sentimentul unei zădărnicii totale m-a încercat. În fotbalul nostru există manifestări de corupție și asta e o cauză a degradării lui. Arbitrii care au intrat în pușcărie pentru mită și au scăpat la prima amnistie și-i văd în tribune alături de mine, conducători de cluburi care au mijlocit cumpărare de partide și prospitează fără să-i doară capul; intermediari de ultima speță care fac averi din așa-numiții **bani negri** și nimeni n-are ce le face; transferuri ilegale obținute cu înalte protecții, făcându-se din asta un fel de acțiune binefăcătoare: „Dacă vine Ycsulescu în orașul X, siderurgiștii vor spori producția cu 250 la sută”. Basmă de adormit Mitzură... Nu neg că fotbalul bun crează o bună dispoziție și o poftă de muncă pe care nu le putem disprețui, dar să ni se spună că oțelul de la Reșița, Galați și Hunedoara se naște din șuturile lui Morohai sau ale altcuiva, iată o gogorită care mă lasă rece. La acest climat destul de tulbure se adaugă și cîțitorii cu ochelari roz ai presei noastre. Dar nu sint vinovați numai cei care iau bani pentru a marca în propria poartă sau care pleacă la Pitești pentru o Dacie în ziua unui meci important. La toate acestea, colac peste pupăză, apar așa-numitele **sentimentalisme**. Echipa nu merge într-un meci sau două și atunci comisia de disciplină care a suspendat pe Sătmăreanu II pe șase luni este vinovată de deingolada echipei **Dinamo**; **Steaua** a pierdut anul acesta câteva meciuri și pentru aceste infringeri de vină este absența lui Zamfir. Dar iată că Zamfir a fost iertat și **Steaua** tot pierde. După cum vedem, cei care fac rabat la intransigență sunt tocmai cei care ar trebui să fie intransigenți. Un antrenor cum e Tească taie în carne vie și joacă, de la începutul campionatului, cu copii. Cineva îi amintește că a fost alungat din 16 locuri. Aș fi mindru să fiu alungat din 16 locuri pentru intransigența mea. De ani de zile, Tească a fost groparul tuturor bețivanilor din fotbalul românesc. Dacă mai aveam încă 17 antrenori ca el, încă de acum zece ani, astăzi am fi avut un fotbal sănătos, curat și n-ar fi trebuit să ne lamentăm că nu sun-

tem în stare să câștigăm nici măcar **Cupa balcanică** în fața unei echipe de necunoscuți.

Ce vreau să spun? Că nu știm decît să cîrpinim în loc să renovăm, să demolăm, și-o luăm de la zero, cum se face pretutindeni în lume. Sentimentalismul, în orice domeniu și, de aceea și în fotbal, este dăunător. Scriu de 20 de ani că fotbalul nu trebuie lăsat la cheremul jucătorilor, ci al antrenorilor (că ei, antrenorii, sunt în cea mai mare parte niște oameni săraci cu duhul este o altă problemă și, poate, și de aceea, în loc să joace ursul, joacă imblinzitorul). Am făcut parte din Biroul F.R.F. și am fost președintele Comisiei de disciplină. Am plecat după două luni pentru că mi-am dat seama că unii dintre cei din jurul meu voiau de fapt să continue politica peticiilor. Nu-i acuz pe Covaci pentru eșecurile pe care le are de cînd a luat cîrma naționalei. Am spus, de la început, că performanța cere răbdare, că și înfringerile stau la temelia ei. Li reproșez lui Covaci lipsa de curaj. Cînd a venit din Franța, l-am sfătuit să joace meciul cu Franța pentru Montreal cu o echipă nouă și tină, asigurându-l că tot o să pierdem calificarea. Nu m-a crezut. Am bănuț că voiește să stea pe un col frumos dar, iată, vremea a trecut și ce observăm? Pofta de rezultat nu i-a scăzut. Dar, din nenorocire, rezultatele sunt mai proaste pînă acum chiar decît ale lui Valentin Stănescu, care nu avea atîta faimă. De ce? Pentru că nu are curaj! Să dăm exemplu: Covaci joacă, deși se pregătește pentru anul 1978, cu Răducanu și cu Lucescu, jucători care vor fi bătrîni la Campionatele mondiale, dacă vom ajunge acolo. Să mi se dea voie, dar chiar Cheran care a fost foarte bun în meciul de duminică și totdeauna a fost foarte bun la națională, va fi puțin depășit de ani în 1978, lordănescu nu mai e nici el atît de june, bașca că joacă ceva demodat, driblînd pînă ne doare capul pe toți și fără simț de răspundere. Sigur că antrenorul naționalei nu poate inventa peste noapte vedete de 14 carate, dar el măcar trebuie să creeze o **echipă**, ceea ce mi se pare un lucru mai important decît primul. S-au văzut adesea în fotbal cum 11 necunoscuți dau peste cap echipe mari. Nouă nu ne rămîne decît această alternativă: de a forma o echipă nouă, o echipă tină, o echipă care să riște să piardă calificarea la mondiale, dar care, în cinci ani, poate să ne aducă faimă.

Dar despre problemele fotbalului nostru trebuie scris mult și la obiect, fără patetism, fără false indignări, cu răceală, cu chibzuință... Ne trebuie un fotbal nou, cu conducători noi, cu jucători noi, cu antrenori noi. La toate acestea adăugați o răbdare de cîțiva ani. Dacă nu facem așa, peste un an sau doi iar o să ne vîităm și iar o să vină cineva cu nota de plată...

EUGEN BARBU ■

Trei atacanți ca și figuranți: Radu Il, lordănescu, Trol

Fotografie de EMANUEL TANJALA ■

Vorbe am auzit destule, a sosit ora faptelor!

Iși făcuseră unii dintre noi cam așa socoteala: vine meciul retur al finalei campionatului balcanic, îi batem pe bulgari mai rău decît ne-au bătut ei la Timovo (adică, la o diferență mai mare de un gol) și nu ne mai doare capul pînă la primăvară, cînd începe altă poveste, preliminariile C.M. etc. Iată însă că partida de duminică nu și-a îndeplinit funcția de **antinevralgic**, și capul ne doare în continuare, ba parcă mai rău chiar decît săptămîna trecută.

Chestiunea este clară. Așa cum nu poți vindeca nici o boală adevărată cu unul sau mai multe antinevralgice, așa nu poți vindeca fotbalul românesc cu o singură victorie la două sau trei goluri diferență. Nu sîntem ipocriți, nu vom susține că un succes în campionatul balcanic nu ne-ar fi făcut oarecare plăcere și am fi scris în ipoteza obținerii lui — exact toate cuvintele pe care le așternem acum pe hirtie. Nu le-am fi scris pentru simplul motiv că succesul în cupa balcanică ar fi putut fi privat, poate, ca un semn, un semn oricum (și fatal) palid, dar un semn orientativ. Am fi plecat, cu alte cuvinte, de la cîțiva pași cîștigați, pe un drum foarte lung, firește, un drum pe care fotbalul nostru — atît de întîrziat în lume, acesta este adevărul și fondul problemei, pe care nici o victorie foarte clară, duminică, nu l-ar fi clătînat — are obligația morală să-l parcurgă. După cum s-a văzut însă și duminică, **pașii cîștigați nu există!** Sîntem în vecinătatea punctului zero și dacă meciul retur cu Bulgaria ne-a făcut totuși un serviciu, serviciul acela este că ne-a așezat pe toți, iubitori ai fotbalului românesc, cu picioarele pe pămînt. Experiența a fost amară, dar trebuie să fie utilă. Să recunoaștem că nu este prima (amintiți-vă, din istoria preliminariilor olimpice, acel 0-1 la Berlin, cu echipa R.D. Germane, și returul de tristă celebritate de la București, 0-0), dar să mai recunoaștem și adevărul că nu putem accepta la infinit umilinta ulcioarelor decepției care ne umplu an de an sufletele și nu se mai sparg niciodată.

Vicii și slăbiciuni mai vechi ale fotbalului nostru s-au constituit, parcă, duminică într-o sinteză grăitoare și matematic demonstrativă a ceea ce ne se face în fotbalul nostru și a ceea ce se face greșit.

Pornind de la selecție, a fost limpede pentru toată lumea că cel puțin doi jucători nu aveau minima motivație necesară pentru a apărea duminică pe gazonul stadionului 23 August la ora 14. Ne referim în primul rînd la Sameș, a cărui poveste este la fel de binecunoscută ca și capra cu trei iezi. Specialist incontestabil (și de nimeni contestat) în autogoluri (nu i le amintim pe toate, deoarece ar însemna să înșirăm un adevărat proces-verbal, îl evocăm doar pe ultimul, din recentul joc de verificare al reprezentativei cu formația vieneză Admira), pericol permanent pentru apărarea reprezentativei, Sameș este selecționat cu furie meci de meci, opțiune federală paradoxală care te duce, vrînd-nevrînd, cu gîndul la înțelepciunea populară care spune că răul cel mai mare ți-l faci singur. Al doilea jucător plantat fără motive duminică în unsprezecele nostru a fost Lucescu. Cîndva mare conducător de echipă și remarcabil conducător de joc, Lucescu a strălucit toată toamna printr-un anonim desăvîrșit. De ce a apărut pe teren? Ca să-și încurajeze coechipierii? E cam puțin. Poate că Lucescu va reveni la forma care l-a consacrat, s-au mai văzut destule asemenea exemple în fotbal, dar, oricum, trebuie lichidată definitiv **concepția selecționării numelor**.

Intr-o echipă reprezentativă nu se poate juca pe baza buletinului de identitate, ci

pe baza valorii recunoscute și a aceleia de moment (deci a forme)!

Salutînd ideea intenției de a introna disciplina în viața echipei reprezentative, exprimată, între altele, prin înlăturarea temporară a titularilor Dumitru, Dinu și Sandu Gabriel, nu putem să nu ne gîndim la faptul că manifestările celor trei internaționali sînt în fond expresia unei mentalități care persistă de multă vreme în viața cluburilor, mentalitate tratată cu uimitoare dezinvoltură și lipsă de răspundere pe culoarele federației și ale C.N.E.F.S.-ului. Se iau de ani de zile **hotărîri împotriva efectelor, neglijîndu-se cauzele**, care generează mereu aceeași găunoasă stare de lucruri și de spirit.

Cu numai trei jucători eficienți, Mulțescu, Bălăni, Cheran, care au jucat la nivelul valorii lor, cu o înaintare încropită și neinspirat alcătuită, cu o apărare imediată nesigură — Răducanu, cu cei aproape doi metri ai săi, n-a ieșit la multe mingi înalte (la golul doi este coautor direct), Sătmăreanu II a alergat pe tot terenul, dar mai ales fără rost, Manea a fost uneori depășit ca un copil în faza de apărare — cu o linie de mijloc de-a dreptul haotică în prima repriză (nici o urmă de idee constructivă — Balaci, spre surprinderea noastră, nu s-a văzut în joc nici în prima repriză, cînd a fost în teren), evoluția echipei noastre a purtat evident pecetea **intîmplării și a dezorganizării**.

Este simptomatică concordanța „pe note” între slaba prezentare a echipelor de club și a reprezentativei pe arena internațională, „unitățile producătoare” ale fotbalului nostru complăcîndu-se într-o modestie jalnică, lupta săptămînală pentru a „ciupi” un punct sau două înlocuind opera de selecție, de formare și de lansare a valorilor. Este adevărat că mediocritatea liniștită a cluburilor este prea puțin tulburată de intervențiile antrenorilor federali, excursioniști, de regulă, prin orașele de reședință ale echipelor de divizia A, pe care normal și obligatoriu ar fi să le asiste și să le îndrume săptămîni și chiar luni de zile. În acest caz, birocrăția, rapoartele sfărtoare și obiectivele „bifate” formal — prof în ochii lumii — sînt în floare. Avem antrenori federali care au cutreierat și cutreieră mapamondul, asistă la numeroase meciuri între echipe renumite, fac filme peste filme, dar acasă nu învață pe nimeni nimic. Nu se vede — venind de la ei — nici un cîștig în jocul echipelor românești. Este cazul, credem, să se termine odată cu moda glob-trotterilor de la F.R.F., investițiile în această direcție dovedindu-se falimentare.

Să recunoaștem, rezultatele bune nu se scot din căciulă, ele pretinzînd muncă și răbdare, dar nimeni nu poate acuza publicul nostru de lipsă de răbdare. Iubitorii de fotbal așteaptă de mulți ani, așteaptă și speră cu o răbdare îngerească, semnele revirimentului. Dar semnele nu răsar de nicăieri. Și toate astea în condițiile în care **fotbalului i se dă foarte mult**, mult mai mult decît altor discipline sportive, **el oferind în schimb foarte puțin**, mult mai puțin decît multe dintre celelalte sporturi.

A sosit însă, considerăm, momentul de răscruce și în fotbal, a sosit ora în care și în acest așa-zis „domeniu de excepție” al sportului nostru trebuie să se întărească disciplina și ordinea, combătîndu-se — așa cum sublinia recenta ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. — orice toleranță față de manifestările și stările de lucruri negative.

Nu este de acceptat, nimeni nu poate accepta ca fotbalul să aibă **statut de insulă**, cu legi proprii, cu un regim de muncă propriu (cu totul nesatisfăcător) în ansamblul vieții sportive și al întregii noastre vieți sociale.

Mișcării noastre fotbalistice i se cere muncă, dăruire, răspundere.

Ora vorbelor a trecut.

A sosit ora faptelor. Le-am așteptat prea mult.

MARIUS POPESCU ■

FLACARA Redacția: București, Piața Scintilei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20, interioare: reportaj (A. Dohotaru — 16 17); cultură, cenoclu (Eugen Seceleanu — 16 06); știință (Liviu Timbus — 16 18); probleme cetățenești — scrisori (Marga Nedelea — 17 87); publiciști comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Nicolae Cristache — 16 18); fotoreportaj — 15 95; documentare — 16 23; administrație (Alexandru Medar, Gheorghe Amuza — 17 86); secretariat de redacție (Dan Birlădeanu, Cornel Catană — 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Marius Popescu — 17 82 și interior 16 11); redactor șef adjuncț (Traian Prosan — 17 78 82 și interior 17 83); redactor șef — 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la: ILEXIM — Departamentul Export-import presă, P.O. Box 136—137, telex: 1 12 26, București, str. 13 Decembrie nr. 3.

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU